

ОШ „Михаило Младеновић Сеља”, Дудовица

ОСНОВНА ШКОЛА
ДУДОВИЦА
1851

**ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА V РАЗРЕД
ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА
за период од 2022-2026. године
са почетком примене од школске 2022/23.**

Одељењско веће V разреда

ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

Наставни предмет: СРПСКИ ЈЕЗИК

СВРХА ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА

- Квалитетно образовање и васпитање, које омогућава стицање језичке, научне, уметничке, културне, еколошке и здравствене писмености, неопходне за живот у савременом и сложеном друштву.
- Развијање знања, вештина, ставова и вредности које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија сопствену личност и потенцијале, поштује друге особе и њихов идентитет, потребе и интересе, уз активно и одговорно учешће у економском, друштвеном и културном животу и допринос демократском, економском и културном развоју друштва.

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ

Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

Задачи наставе српског језика:

- развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
- основно описмењавање најмлађих ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика;
- поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика;
- оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама;
- развијање осећаја за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности;
- оспособљавање за самостално читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова.

Редни број	Наставна тема	Број часова	Број часова обраде	Број часова утврђивања	Број часова систематизације
I	Језик	74	40	20	14
	Граматика	68	37	18	13
	Правопис	6	3	2	1
II	Књижевност	67	43	16	8
	Школска лектира	49	32	12	5
	Домаћа лектира	18	11	4	3
III	Култура изражавања	39	6	24	9
	Говорно изражавање	10	3	4	3
	Писмено изражавање	29	3	20	6
Укупан број часова		180	89	50	31

НАСТАВНА ТЕМА	НАЧИНИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ИСХОДИ (СТАНДАРДИ)		
		ОСНОВНИ	СРЕДЊИ	НАПРЕДНИ
Језик: - Граматика(падежи, промене и непроменљиве врсте речи, проста реченица, глаголски облици: инфинитив, презент, перфекат, футур, компарација придева). - Правопис (писање: речце нај у суперлативу, придева на ски, речце не уз именице, глаголе и придеве)	Разговор, Групни,индивидуални,фронтални,рад у пару; метода писаних радова, рада на тексту;	-Уме да измени именицу по падежима; -Уме да препозна које се речи мењају а које не; -Уме да одреди да ли је реч у садашњем, прошлом и будућем времену; - Уме да изврши поређење придева по степенима (пример: леп, лепши, најлепши) - Зна да се речца нај пише састављено и уједноставнијим примерима премењује; - Зна да пише придеве малим словом (пример: ужицки, кремански, биоштански...) - Зна да се речца не пише заједно у само четири	-Може да одреди у ком падежу је именица - Уме да препозна променљиве врсте речи у реченици - Уме уз помоћ мнаставника да одреди име глаголског облика (пример: ја <u>читам</u> , треба да каже да је у презенту због начина грађења) - Уме да изврши поређења у тежим примерима (пример: горак – горчи)	-Може да одреди значење и службу падежа -Може да одреди самостално сваку врсту речи -Самостално издваја глаголе и одређује им значење (пример: Он је јуче <u>ишао</u> ... ученик сам издваја глаголски облик, одређујући му време, значење и назив) -Зна изузетке компарације и примере који се не чују у свакодневном говору (пример: строг – строжи; бесан-бешњи; зао – гори)

		глагола (нисам, немам, немој и нећу); - Зна да се речца не увек пише заједно уз именице и предеве		
Књижевност : -одломци из књижевних дела, приповетке и песме из читанке за пети разред, Клет 2014., Београд - Лектира (Преткосовске пјесме које се налазе у читанци и две песме по озбору ученика); романи(Робинсон Крусо, Том Сојер, Хајдуци) - књижевнo-теоријски појмови(стилске фигуре: епитет, персонификација, ономатопеја, хипербола, метофара)	ВФН, групни,индивидуални,фронтални,рад у пару; метода писаних радова, рада на тексту,	-повезује наслове прочитаних књижевних дела са именима писаца -разликује да ли је дело настало у народу или је творац одређени писац -Зна да је епитет украсни придев и уме да га одреди (<u>црне</u> очи)	- разликује основне књижевне родове:лирику, епiku и драму, препознаје врсте стиха (римовани и неримовани; осмерац и десетерац) - препознаје и зна да користи персонификацију и ономатопеју	-прави резиме и изводи закључке на једноставним текстовима(својим речима издваја поруку и повезује је са свакодневном ситуацијом из живота) -зна да одреди у тексту хиперболу(преувеличавање) и метафору
Језичка култура: -усмено изражавање - писмено изражавање	Говорне, писане вежбе, задаци у вежбанкама и домаћи задаци и пројекти	-препричва краћи једноставан текст(зна да каже о чему се говори у прочитаном) -може да прича на задату тему (пример: догодило ми се..., видео сам...обрадовало ме...) -почиње реченицу великим словом, завршава је када је мисао потпуно јасна и на крају ставља одговарајући знак (тачка, упитник, узвичник, три тачке)	-препричава сложенији текст -пише текст уз употребу стилских фигура (пример: персонификација и ономатопеја	-самостално прича о узрочно – последичним везама о некој задатој или слободној теми (пример: то ме је подстакло на размишљање...) -истражује ван редовног часа и прикупљени материјал користи на самом часу, али и удругим наставним предметима - користи метафору у писаном тексту

Наставни предмет: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Циљ предмета:

- Упознавање морфолошких, граматичких и лексичких структура енглеског језика кроз комуникативни приступ учењу и кроз теме које су блиске ученицима, а организоване око 6 главних целина.
 - Упознавање са интонацијом енглеског језика и њеном важношћу у свакодневном говору.
 - Разумевање дијалога, прича и других врста текстова које ученик чује уживо или са видео записа.
 - Упознавање са комуникативним функцијама језика нпр. тражење и давање обавештења, описивање лица и предмета, изражавање допадања и недопадања итд.
 - Учествовање у комуникацији и поштовање социјално-културних норми комуникације.
 - Разумевање писменог текста (технике и правила читања, разумевање непознатог текста који се углавном састоји од познате језичке грађе...).
 - Писмено изражавање (основна правила ортографије, писање краћег текста, писма, електронског писма...).
 - Упознавање са елементима цивилизације и других школских предмета.
- Ови циљеви постижу се применом метода и техника у настави особених за комуникативну наставу страних језика.

Разред: **пети**

Годишњи фонд часова : **72**

БРОЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ (Комуникативне функције)	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	Наставне методе рада	Настав ни облици рада
	По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој и писменој комуникацији:	Ученици у усменој и писменој комуникацији уче и увежбавају:		
1. Starter unit + Hello!(12 часова) Поздрављање и представљање себе и других и тражење/давање основних информација о себи и другима у ширем друштвеном контексту. Изражавање интересовања, исказивање просторних односа; описивање карактеристика предмета. Изрицање дозволе, исказивање хронолошког времена	– разумеју и реагују на једноставније исказе који се односе на описивање интересовања и хобије, допадање и недопадање; -разумеју, траже и дају једноставна обавештења о хронолошком времену у ширем контексту; – разумеју једноставнија питања која се односе на просторне односе и одговоре на њих; опишу просторне односе једноставним, везаним исказима; – разумеју једноставнији опис предмета и опишу њихове карактеристике користећи једноставна језичка средства; – разумеју краће текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе; – поздрављају и отпоздрављају, представљају себе и другог користећи једноставна језичка средства; -разумеју и поштују правила учтиве комуникације; -познају основне чињенице о земљама циљне културе;	– речи и изразе који се односе на теме; језичке садржаје: <i>Hi! My name's Jack. I live in Exeter. I'm interested in computers and I like animals. What about you ? What nationality are you? What's your name? How old are you? How do you spell your name? What's the date today? Are you good at sport? What's the capital of England? Can you help me, please?...</i> – Present Simple – to be: <i>Joe is the leader of the band. Lee and Joe are friends. Are you ready? They aren't English...</i> – Possessive adjective: <i>Her name is Sadie. His name is Joe. This is our dog Sam...</i> – The alphabet -Punctuation – Prepositions of place and time: <i>in, on, at – I live in Exeter. We live at number 18. See you on Sunday. My birthday is on 3rd January. Ottawa is in Canada. Please, come at eight o'clock.</i> – Numbers and dates: <i>Say the next number in the series...When is your birthday?</i> -Modal can for permission: <i>Can I use your ruler, please?</i> -писање писма, кратке поруке: <i>A letter to Sadie. A message in a bottle</i> – кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама: <i>Life and culture – The UK</i>	КМ – читај/слушај и покажи/пони/допуни/штиклирај/и справи грешку; ТПР, пантомима; играње улога, симулација; игра меморије; усмено и писмено описивање слике.	Фронтални, индивидуални, у пару, групни.

2. Home and places (11 часова) Описивање карактеристика живих бића, предмета, појава и места. Изражавање припадања и поседовања	– разумеју једноставнији опис особа, биљака, животиња, предмета, појава или места; – описују карактеристике живих бића, предмета, појава и места користећи једноставнија језичка средства; – разумеју и формулишу једноставне изразе који се односе на поседовање и припадност _ разумеју и описују сличности и разлике у културама наше земље и земљама циљне културе _ разумеју једноставне исказе који се односе на интересовања, размењују једноставне исказе у вези са туђим интересовањима, саопштавају шта њих или неког другог занима	– речи и изразе који се односе на теме; језичке садржаје: <i>Family members; What's it like? My favourite things; Parts of the body; How you feel; I've got a headache/cold.</i> – Have got affirmative, negative, questions and short answers: <i>I've got an umbrella. Have you got any tissues? He has got a friendly face. She hasn't got straight hair. Has he got glasses? Yes, he has..</i> – Adjectives: <i>He's tall. He's a nice person. She's got long, brown hair.</i> Possessive adjectives: <i>Sadie and her brother. Joe and Sadie and their parents.</i> Saxon genitive: <i>Lisa is Sadie's best friend. I like Joe's bike. The students' books are on the table.</i> some/any: <i>Andy's got some crisps. Has he got any sandwiches? He hasn't got any peanuts.</i> this/these; that/those: <i>This is my aunt and these are my cousins. That's my uncle. Those are my parents</i> – кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама: <i>Life and culture - London</i>	КМ – читај/слушај и понови/одговори на питања/попуни табелу/допуни текст/повежи; играње улога, симулација; вођени дијалог; вођено писање састава и усмено излагање	Фронтални, индивидуални, у пару, групни.
3. Testing The first written test (3 часа)	– исходи из Modula 1 и 2 – комбиновано.	– лексику и језичке структуре које се односе на теме и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у Modulima 1 и 2; вештине слушања, говора, читања и писања, као и знања о језику.	КМ – слушај/ прочитај и заокружи/допуни/одговори на питања/ преуреди текст; напиши кратак састав/ поруку.	Фронтални, индивидуални, у пару – припрема и исправак; индивидуална изградња писменог задатка

4. Every day (10 часова) Описивање догађаја у садашњости; исказивање интересовања, допадања и недопадања. Описивање и поређење карактеристика живих бића, предмета, појава и места. Исказивање времена на сату	– разумеју једноставне текстове којима се описују сталне, уобичајене радње у садашњости; размене информације које се односе на дату комуникативну ситуацију; опишу сталне и уобичајене активности у неколико везаних исказа; – разумеју једноставне исказе који се односе на интересовања, допадање или недопадање и реагују на њих; размене једноставне исказе у вези са туђим интересовањима, мишљењима и ставовима; саопште шта њих или неког другог занима односно шта они или неко други мисле и осећају; – разумеју и описују сличности и разлике у начину живота у земљама циљне културе и код нас; – разумеју и описују разлике у карактеристикама живих бића, предмета, појава и места	– речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје: <i>What do you do after school? Talk about your daily routine: What do you have for breakfast? I usually have toast and orange juice. You're always hungry! I like salad. I never eat yoghurt. What's for lunch? Does Joe write a lot of emails? No, he doesn't. Do you like heights? Yes, I do.</i> – The Present Simple Tense – all forms + adverbs of frequency: <i>I live in a flat. Joe reads horror stories. I don't eat meat. Joe doesn't like vegetables. Do you watch sport on TV? Where does he live? Bears often eat fish. He usually does his homework on time ...</i> – Prepositions of time: <i>In the morning, On Sunday, At lunchtime...</i> -Telling the time: <i>What's the time? It's half past ten.</i> – Expressions with have: <i>I have a shower at 7.30.</i> – Comparatives: <i>Jasmin is older than Kitty. Kitty's life is more exciting than Jasmin's. I get up later than my sister.</i> – кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама: <i>Life and culture – My name is Dion; Schools</i>	КМ – читај/слушај и понови/одговори на питања/попуни табелу/допуни текст/повежи; играње улога, симулација; вођени дијалог; вођено писање састава и усемно излагање	Фронтални, индивидуални, у пару, групни.
5. All about food! (11 часова) Исказивање потреба, осета и осећања; изражавање присуства/одсуства нечега; бројиве и небројиве именице, давање упутстава(припрема хране, рецепти)	-препознају и именују појмове који се односе на тему; -разумеју и реагују на свакодневне изразе у вези са непосредним и конкретним потребама, осетима и осећањима; - изразе, основне потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима; - разумеју једноставне исказе који се односе на присуство/одсуство нечега и реагују на њих; - изразе присуство/одсуство нечега; разумеју и реагују најједноставније исказе који се односе на описивањедопадања и недопадања; -изразе допадање и недопадање уз једноставно образложење; - упореде и опишу карактеристике живих бића, појава и места, користећи једноставнија језичка средства;	Изразе и речи које се односе на тему; језичке структуре <i>I'm really hungry. Do you want my cheese sandwich?Yes, please. Thank you. I haven't got any food for you. Well, have you got any water? I've got some vegetables. Do you eat any chocolate? Yes, I eat a lot of chocolate. Do you drink any milk? Yes, I usually have some milk for breakfast. There isn't any dog food. How many bananas/much cheese do we need? You need a few apples and a little water.</i> (бројиве и небројиве именице, детерминатори some, any, no, much, many, a lot of, a few, a little) <i>Do you like coffee? No, I don't. I never drink it. He wants 'pljeskavica' for lunch because he likes it. Mmmm! I love cheese.Can I have an orange, please? A loaf of bread, a bunch of bananas, two bags of sweets, a tin of tuna... Anything else? That's £ 80. Here you are. Thank you. You will need 300 g flour, 200 g butter...; Pour the cooked apples into a dish. Put the dish into the oven.</i> (императив, неодређени и одређени члан a/an, the – прво поменути, другопменути); кратке и дуге текстове и дијалоге који се односе на тему (рецепте за припремање хране, разговор у продавници...) и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу -компарација придева – сви облици + облик as...as,	КМ – читај/слушај и понови/одговори на питања/попуни табелу/допуни текст/повежи; играње улога, симулација; вођени дијалог; вођено писање састава и усемно излагање	Фронтални, индивидуални, у пару, групни.

6. It's fun! (10 часова) Описивање догађаја у садашњости; описивање предмета, појава и места; исказивање жеља, планова, намера... Исказивање времена (хронолошког и метеоролошког)	– разумеју једноставнији опис догађаја у садашњости; размењују и формулишу једноставне исказе који се односе на догађаје у садашњости; – разумеју једноставне описе предмета (делови одеће), појава (спортски догађаји), места (музеј); траже и дају једноставна обавештења о предметима, појавама и местима у датој комуникативној ситуацији; – разумеју једноставне исказе који се односе на планове, намере и предвиђања будућности; размењују и формулишу једноставне исказе који се односе на планове, намере и предвиђање будућности у датој комуникативној ситуацији; – разумеју, траже и дају једноставнија обавештења о хронолошком времену у ширем комуникативном контексту (временске зоне) као и о метеоролошким приликама – уочавају сличности и разлике у стиливима живота у земљама циљне културе и код нас.	– речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје: <i>And it's a goal! What's happening? I'm dreaming: I'm playing football in the World Cup! What are you wearing? What are you going to do? "Good intentions" week; Things will be very different; What will the weather be like tomorrow? (A weather forecast)...</i> – Present continuous: <i>We're having an English lesson now. Look! It's raining. What are you doing? Is he dreaming? He's not doing his test.</i> – Present continuous or present simple: <i>Lisa's wearing a red hat today. She always wears that hat at football matches.</i> – Object pronouns: <i>I can't find Lisa. Can you see her? I need my dictionary. Where is it? Don't stand in front of me. I can't see.</i> – Going to + verb for future plans and intentions: <i>Jack's going to cook dinner. Is he going to make pasta? No, he isn't.</i> – Will/won't + verb to talk about future facts: <i>Will our lives be the same in 2050? The population will be bigger. The climate won't be the same.</i> – кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама: <i>Life and culture – Sports fans; Life and culture – An exchange visit; My clothes</i>	КМ – читај/слушај и понови/одговори на питања/попуни табелу/допуни текст/повежи; играње улога, симулација; вођени дијалог; вођено писање састава и усмено излагање	Фронтални, индивидуални, у пару, групни.
7. Testing The second written test (3 часа)	Исходи из Модула 3, 4 и 5 – комбиновано Ученици могу да процене постигнућа у односу на поменуте теме	Лексику и језичке структуре које се односе на теме и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у темама 3, 4 и 5; вештине слушања, говора, читања и писања, као и знања о језику.	КМ – слушај/ прочитај и заокружи/допуни/одговори на питања/ преуреди текст; напиши кратак састав/ поруку.	Фронтални, индивидуални, у пару – припрема и исправа; индивидуална израда писменог задатка

8. London was great! (12 часова) Описивање догађаја и способности у прошлости; описивање карактеристика живих бића, предмета, појава и места. Изражавање интересовања, допадања/недопадања; изражавање мишљења, слагања/неслагања	– разумеју једноставнији опис карактеристика/способности особа из прошлости; – упореде и опишу карактеристике/способности познатих особа користећи једноставнија језичка средства; – разумеју једноставније текстове у којима се описују догађаји, појаве и места; размене информације које се односе на датум комуникативну ситуацију; – разумеју и реагују на изражавање мишљења, интересовања, допадања/недопадања, слагања/неслагања – траже и дају једноставније информације о догађајима из прошлости које се односе на лично искуство и опште чињенице; – познају значајнија особе и догађаје из неких земаља циљне културе.	– речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје: <i>Who were they? What happened? She worked in Africa. What did you like? They didn't say hello! I went to America. What have you done?</i> – Past Simple – was/were: <i>Pablo Picasso was a painter. He wasn't Italian. Was he Spanish? Yes, he was. The Beatles were English pop stars. They weren't from London. Were they from Liverpool? Yes, they were.</i> – Past Simple Tense – regular and irregular verbs: <i>I started school when I was seven. Did your lessons finish at 2? No, they didn't. I didn't like Maths. John left England when he was 12. Did he go to Australia? No, he didn't. He went to America.</i> – Present Perfect Tense: <i>I have studied a lot of English grammar. We've done some tests. What have you done this year?</i> – Wh-questions: <i>What did you like at school? Where did you live? When did you see that film? Who went with You?</i> – кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама: <i>Who were they?; Life and culture – From North to South; I went to America in 1620. Quiy: The UK and the USA; My life line.</i>	КМ – читај/слушај и понови/одговори на питања/попуни табелу/допуни текст/повежи; играње улога, симулација; вођени дијалог; вођено писање састава и усмено излагање	Фронтални, индивидуални, у пару, групни.
--	--	--	---	---

Наставни предмет: Историје

Програм саставио предметни наставник: Душица Максимовић на основу:

Овај Програм је рађен на основу :

-Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, бр. 88/17, 27/18 – др. закон 27/18 (II) -др. закон и 10/19 и 6/20 и 129/21)-члан 61.и члан 69)

-Закона о основном образовању и васпитању („Службени гласник РС”, бр. 55/13,101/17,27/18-др.закон,10/19, 129/21- др.закон), члан 23, члан 27, члан 28.

-Правилника о стандардима квалитета рада установа („Службени гласник РС-Просветник гласник“ бр.14/18)

Министар просвете, науке и технолошког развоја доноси П Р А В И Л Н И К о допунама Правилника о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања Члан 1. У Правилнику о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник”, бр. 15/18, 18/18, 3/19, 3/20 и 6/20), у Програму наставе и учења за пети разред основног образовања и васпитања, на крају текста додаје се одељак: „ОКВИР СЛОБОДНИХ НАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ”, који је одштампан у прилогу 1. овог правилника и чини његов саставни део.

Разред: 5.разред

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: ИСТОРИЈА

(годишњи фонд: 36 ; недељни фонд: 1)

СЛОБОДНА АКТИВНОСТ: историјска секција и Допунска настава

(годишњи фонд: 32; недељни фонд: 1)

Циљ предмета: Циљ наставе и учења *историје* је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.

СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА
ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИИС.1.1.1. ИС.1.1.2.ИС1.1.3. ИС.1.1.4. ИС.3.1.1 ПРАИСТОРИЈА ИС.1.1.1 ИС.1.1.3. ИС.1.1.6.ИС.2.1.4. ИС.3.1.5. СТАРИ ИСТОК И.С.1.1.1.И.С.1.1.4. И.С.1.2.4.И.С.2.1.1.И.С.2.1.6.И.С.2.2.1.И.С.3.1.1. АНТИЧКА ГРЧКА И.С.1.1.1.И.С.1.1.4. И.С.1.2.4.И.С.2.1.1.И.С.2.1.6.И.С.2.2.1.И.С.3.1.1. АНТИЧКИ РИМ И.С.1.1.1.И.С.1.1.4. И.С.1.2.4И.С.2.1.1И.С.2.1.6И.С.2.2.1.И.С.3.1.1

Исходи	Назив теме и наставни садржаји	Облици рада	Методе рада	Активности ученика	Наставна средства	Међупредметно повезивање	Евалуација	Време реализације
1. ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ (5)								
ИСХОДИ — По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:	ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ <u>Обавезни садржаји</u>	Фронталан Индивиду-ални	Монолошка Дијалoшка Текст-	Слушање Анализа Синтеза	Уџбеник,Е-уџбеник Историјска	Математика, Географија Верска	Оцењивање наученог (сумативно)	IX

Исходи	Назив теме и наставни садржаји	Облици рада	Методе рада	Активности ученика	Наставна средства	Међупредметно повезивање	Евалуација	Време реализације
разликује основне временске одреднице (годину, деценију, век, миленијум, еру) – лоцира одређену временску одредницу на временској ленти – разликује начине рачунања времена у прошлости и садашњости – именује периоде прошлости и историјске периоде и наведе граничне догађаје – разврста историјске изворе према њиховој основној подели повеже врсте историјских извора са установама у којима се чувају (архив, музеј, библиотека)	Појам прошлости и историја као наука о прошлости људског друштва. Хронологија – рачунање времена. Подела прошлости и периодизација историје. Историјски извори – дефиниција, основна подела и установе у којима се чувају. <u>Препоручени садржаји</u> Сродне науке и помоћне историјске науке. Историја око нас. Историјско наслеђе – тековине.		метода Илустративно-демонстративна метода,	Увиђање Посматрање Дискусија	карта,пројектор, виеобим, лаптоп,ППпрезентације зидне географске карте, историјски извори,фотографије, у случају потребе Гугл учионоца,Гугле мит и Гугле квизови, Зум видео часови, Вајбер групе за комуникацију и бидео часови	настава, Лиовна култура, Сваконежни живоот у прошлости	15. минутни тестови, квизови онлајн упитници после програмске целине (теме),извештаји, есеји. Оцењивање за учење (формативно) Посматрање, усмено испитивање, активност на часу.дискусије,домаћи задаци	
2. ПРАИСТОРИЈА (3)								
2. ПРАИСТОРИЈА (3) ИСХОДИ -По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да: наведе главне проналаске и опише њихов утицај на начин живота људи у праисторији -разликује основне одлике каменог и металног доба	ПРАИСТОРИЈА <u>Обавезни садржаји</u> Основне одлике праисторије (начин живота људи, проналасци). Подела праисторије (камено, метално доба). <u>Препоручени садржаји</u> Најважнији праисторијски локалитети у Европи и Србији (Ласко, Алтамира, Лепенски Вир, Винча...).	Фронталан Индивидуални	Монолошка Дијалогска Текст-метода Илустративно-демонстративна метода,	Слушање Анализа Синтеза Увиђање Посматрање Дискусија	Уџбеник,Е-уџбеник историјска карта,пројектор, виеобим, лаптоп,ППпрезентације зидне географске карте, историјски извори,фотографије, у случају потребе Гугл	Математика, Географија Верска настава, Лиовна култура, Сваконежни живоот у прошлости Техника и технологија		X

Исходи	Назив теме и наставни садржаји	Облици рада	Методе рада	Активности ученика	Наставна средства	Међупредметно повезивање	Евалуација	Време реализације
					учионоца, Гугле мит и Гугле квизови, Зум видео часови, Вајбер групе за комуникацију и бидео часови			
3. СТАРИ ИСТОК								
ИСХОДИ – лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе Старог истока – користећи историјску карту, доведе у везу особине рељефа и климе са настанком цивилизација Старог истока – одреди место припадника друштвене групе на графичком приказу хијерархије заједнице – пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева на Старом истоку – наведе најважније одлике државног уређења цивилизација	СТАРИ ИСТОК <u>Обавезни садржаји</u> Појам Старог истока – географске одлике, најзначајније цивилизације (Месопотамија, Египат, Јудеја, Феникија). Друштвени односи (робовласничко и теократско друштво) и државно уређење (монархија – царства/краљевства) у цивилизацијама Старог истока. Основне одлике привреде и свакодневни живот – обичаји,	Фронталан Индивидуални	Монолошка Дијалoшка Текст-метода Илустративно-демонстративна метода,	Слушање Анализа Синтеза Увиђање Посматрање Дискусија	Уџбеник, Е-уџбеник Историјска карта, пројектор, виеобим, лаптоп, ПП презентације зидне географске карте, историјски извори, фотографије, у случају потребе Гугл	Математика, Географија Верска настава, Лиовна култура, Свакодневни живоот у прошлости Техника и технологија	Оцењивање наученог (сумативно) 15. минутни тестови, квизови онлајн упитници после програмске целине (теме), извештаји, есеји. Оцењивање за учење (формативно)	X

Исходи	Назив теме и наставни садржаји	Облици рада	Методе рада	Активности ученика	Наставна средства	Међупредметно повезивање	Евалуација	Време реализације
Старог истока – идентификује основна обележја и значај религије у цивилизацијама Старог истока – разликује врсте писама цивилизација Старог истока – илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа народа Старог истока на савремени свет – користећи дату информацију или ленту временна, смести историјску појаву, догађај и личност у одговарајући миленијум или век – изложи, у усменом или писаном облику, историјске догађаје исправним хронолошким редоследом – прикупи и прикаже податке из различитих извора информација везаних за одређену историјску тему визуелне и текстуалне информације повеже са одговарајућим историјским периодом или цивилизацијом	занимања, култура исхране и становања. Култура и историјско наслеђе народа Старог истока – религија (монотеизам и политеизам), писмо, књижевност, уметност, наука, цивилизацијске тековине (математика, архитектура, календар, иригациони систем, саобраћајна средства, медицина, закони...).				учионоца, Гугле мит и Гугле квизови, Зум видео часови, Вајбер групе за комуникацију и бидео часови		) Посматрање, усмено испитивање, активност на часу. дискусије, домаћи задаци	
4.АНТИЧКА ГРЧКА (11)								
ИСХОДИ По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да: – опише особености природних услова и географског положаја античке Грчке	4.АНТИЧКА ГРЧКА <u>Обавезни садржаји</u> Појам античке Грчке – географске одлике. Најстарији период грчке историје (Критска и Микенска	Фронталан Индивидуални	Монолошка Дијалогска Текст-метода Илустративно-демонстрат	Слушање Анализа Синтеза Увиђање Посматрање Дискусија	Уџбеник, Е-уџбеник Историјска карта, пројектор, видеобим, лаптоп, ПП	Математика, Географија Верска настава, Грађанско васпитање, Лична култура,	Оцењивање наученог (сумативно) 15. минутни тестови, квизови онлајн	IX, XII, I, II

Исходи	Назив теме и наставни садржаји	Облици рада	Методе рада	Активности ученика	Наставна средства	Међупредметно повезивање	Евалуација	Време реализације
— лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе античке Грчке — приказује друштвену структуру и државно уређење грчких полиса на примеру Спарте и Атине — пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева у античкој Грчкој — идентификује узроке и последице грчко-персијских ратова и Пелопонеског рата — истражи основна обележја и значај религије старих Грка — разликује легенде и митове од историјских чињеница — наведе значај и последице освајања Александра Великог — илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа античке Грчке и хеленистичког доба на савремени свет — користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност из историје античке Грчке и хеленизма у одговарајући миленијум, век или деценију — израчуна временску удаљеност између појединих догађаја користи основне историјске појмове	цивилизација). Грчки митови (појам, примери) и хомерски епови. Колонизација и основне одлике привреде. Полиси – Спарта и Атина (појам полиса, структура друштва, државно уређење). Грчко-персијски ратови. Пелопонески рат – узроци и последице. Култура и свакодневни живот (религија, олимпијске игре, митологија, уметност, наука, обичаји, занимања). Хеленистичко доба и његова култура. Историјско наслеђе (институције, закони, књижевност, позориште, филозофија, демократија, медицина, уметност, архитектура, беседништво, олимпијске игре). <u>Препоручени садржаји</u> Пелопонески рат (ток рата, најважнији догађаји и личности). Најистакнутије личности: Драконт, Перикле, Филип II, Аристотел, Архимед... Грчка митологија, пантеон. Седам светских чуда античког доба		ивна метода,		резентације зидне географске карте, историјски извори,фотографије, у случају потребе Гугл учионоца,Гугле мит и Гугле квизови, Зум видео часови, Вајбер групе за комуникацију и бидео часови	Српски језик, Техника и технологија	упитници после програмске целине (теме),извештаји, есеји. Оцењивање за учење (формативно) Посматрање, усмено испитивање, активност на часу.дискусије,домаћи задаци	

Исходи	Назив теме и наставни садржаји	Облици рада	Методе рада	Активности ученика	Наставна средства	Међупредметно повезивање	Евалуација	Време реализације
5.АНТИЧКИ РИМ (13)								
ИСХОДИ По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да: — лоцира на историјској карти простор настанка и ширења Римске државе — наведе основне разлике између античке римске републике и царства — разликује узроке од последица најзначајнијих догађаја у историји античког Рима — истражи основна обележја и значај религије античког Рима — илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа античког Рима на савремени свет — пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева у античком Риму — наведе најзначајније последице настанка и ширења хришћанства — лоцира на карти најважније римске локалитете на територији Србије — користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност из историје античког Рима у одговарајући миленијум, век или деценију	АНТИЧКИ РИМ <u>Обавезни садржаји</u> Појам античког Рима – географске одлике и периодизација. Оснивање Рима (легенда о Ромулу и Рему). Структура друштва и уређење Римске републике. Ширење Римске државе (освајања и провинције, привреда). Рим у доба царства – принципат и доминат. Култура и свакодневни живот (религија, уметност, наука, обичаји, занимања). Хришћанство – појава и ширење. Пад Западног римског царства (почетак Велике сеобе народа, подела царства и пад Западног царства). Историјско наслеђе (абецеда, календар, медицина, уметност, архитектура, путеви, водовод, канализација, терме, римски бројеви, хришћанство, римско наслеђе на територији Србије). <u>Препоручени садржаји</u> Етрурци. Римска војска. Римски градови на територији Србије. Најистакнутије личности:	Фронталан Индивиду- ални	Монолошка Дијалoшка Текст- метода Илустратив но- демонстрат ивна метода,	Слушање Анализа Синтеза Увиђање Посматрање Дискусија	Уџбеник,Е- уџбеник Историјска картапројект ор, виео бим, лаптоп,ППп резентације зидне географске карте, историјски извори,фото графије, у случају потребе Гугл учионоца,Гу гле мит и Гугле квизови, Зум видео часови, Вајбер групе за комуникациј у и бидео часови	Матема-тика, Географија Верска настава, Грађанско васпитање,Ли овна култуа, Сваконевни живоот у прошлости Српки језик. Техника и рачунарство	Оцењивање наученог (сумативно) 15. минутни тестови, квзови онлајн упитници после програмске целине (теме),извеш таји, есеји. Оцењивање за учење (формативно) Посматрање, усмено испитивање, активност на часу.дискуси је,домаћи задаци	II,II I, IV, V,V I

Исходи	Назив теме и наставни садржаји	Облици рада	Методе рада	Активности ученика	Наставна средства	Међупредметно повезивање	Евалуација	Време реализације
	Ханибал, Цицерон, Јулије Цезар, Клеопатра, Октавијан Август, Константин Велики...). Римски пантеон. Гладијаторске борбе.							

Начин остваривања програма :

и проучавања прошлости, Праисторија, Стари исток, Античка Грчка и Антички Рим), дати исходи, обавезни и препоручени садржаји на основу којих ће се остварити програм.

Исходи су искази о томе шта ученици умеју да ураде на основу знања која су стекли учећи историју. Они омогућавају да се циљ наставе историје достигне у складу са предметним и међупредметним компетенцијама и стандардима постигнућа.

Тако дефинисани исходи помажу наставнику у планирању непосредног рада са ученицима, олакшавајући му одређивање обима и дубине обраде појединих наставних садржаја. Обавезне и препоручене садржаје чине најважнији догађаји, појаве и процеси, као и знамените личности које су обележиле најстарији период историје. Програм се може допунити садржајима из прошлости завичаја, чиме се код ученика постиже јаснија представа о историјској и културној баштини у њиховом крају (археолошка налазишта, музејске збирке).

- Главна карактеристика наставе усмерене на остваривање исхода је та да је фокусирана на учење у школи, што значи да ученик треба да учи:
- *смислено*: повезивањем оног што учи са оним што зна и са ситуацијама из живота; повезивањем оног што учи са оним што је учио из историје и других предмета;
 - *проблемски*: самосталним прикупљањем и анализирањем података и информација; постављањем релевантних питања себи и другима; развијањем плана решавања задатог проблема;
 - *дивергентно*: предлагањем нових решења; смишљањем нових примера; повезивањем садржаја у нове целине;
 - *критички*: поређењем важности појединих чињеница и података; смишљањем аргумената;
 - *кооперативно*: кроз сарадњу са наставником и другим ученицима; кроз дискусију и размену мишљења; уважавајући аргументе саговорника.

У случају потребе наставу реализовати онлајн уз помоћ дигиталне платформе : Гугл учионица. Гугле мита, Зума, Вајбер група и видео часова.

Разред:5
СЛОБОДНА АКТИВНОСТ: историјска секција
 (годишњи фонд: 32; недељни фонд: 1

Циљ: циљ историјске секције је да допринесе разумевању историјског простора и времена, историјских процеса и токова, као и развијању националног, европског и светског идентитета и духа толеранције код ученика и интњресовање за предмет и истраживачки рад:

Назив теме и наставни садржаји (Број теме, број часова по теми)	Задаци	Облици рада	Методе рада	Активности	Наставна средства	Време реализације
Наставна тема: Историја као наука ,истрживачки рад и дигиталне компентенције прављењем ППрезентација о главним проналасцима, грађевинама, научним открићима од Старог века до наших дана						
Историјски метод. Помоћне историјске науке. Историјски извори- сакупљање, критика историјских извора и употреба. Историјска литература.	Разумевање и схватање значаја историјског метода и његова употреба. Разумевање значаја помоћних историјских наука и на који начин оне доприносе унапређивању науке. Стицање знања о начинима сакупљања и врсти историјских извора, као и њеном правилном употребом. Стицање знања о налажењу и правилној употреби историјске литературе.	Индивидуални Групни	Дијалошка Текст-метода Писани историјски радови Илустративно-демонстративна метода	Слушање Дискусија Посматрање Тумачење текста Посете културно-историјским знаменито-, стима, музејима, галеријама Рад на рачунару Припрема за такмичење	Историјска литература Часописи Историјски филмови Интернет	IX-VI
Наставна тема: Локална историја						
Локална историја као део светске историје. Наш крај у прошлости.	Схватање значаја локалне историје као дела целокупне људске историје. Стицање знања о значајним историјским догађајима и личностима везаних за средину у којој живимо.	Индивидуални Групни	Дијалошка Текст-метода Писани историјски радови Илустративно-демонстративна метода	Слушање Дискусија Посматрање Тумачење текста Посете културно-историјским знаменито-, стима, музејима, галеријама Припрема за такмичење	Интернет Новине Мемоари	IX-VI
Наставна тема: Историја и филм						
Историјски догађаји представљени кроз филм. Проблеми приказивања историјских догађаја кроз филм.	Стицање знања о разним аспектима употребе историјских тема и мотива у филмској уметности.	Групни	Илустративно-демонстративна метода Дијалошка	Дискусија Посматрање Рад на рачунару	Интернет Филм Музика	IX-VI

План рада за допунску наставу Историја V разред за шк. 2022/2023..год. Годишњи фонд часова:32 ; Месечни :1		
Назив и број наставне теме	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин остваривања програма
1.Основи проучавања прошлости,	Усвајање основних појмова : прошлост, подела прошлости, хронологија, историја и историјски извори. Задатак је да се вежбањем ученици науче како да рачунају време (стара и нова ера).	Наставник : бира адекватне садржаје и методе и облике рада, у складу са стандардима и исходима , наставна средства, усмерава и мотивише ученике , прати напредак ученика у савлађивању наставног процеса, упознаје и прати индивидуалне способности ученика Ученик: одговара на питања шта је историја, класификује историјске изворе у учионици, одређује у ком миленијуму, веку и деценији су рођени они или њихови чланови породице, вежбају колико је времена прошло од различитих догађаја у прошлости до данас, црта на ленти времена важне догађаје – одређивање старог и новог века
2.Праисторија	Разумевање праисторије као периода настанка човека рад као кључни фактор настанка човека, подела праисторије према материјалима који су коришћени за оруђа и оружја. Задаци:да разликују проналаске, занимања и исхрану људи старијег од млађег каменог доба и металног.	Наставник : бира адекватне садржаје и методе и облике рада, наставна средства и методе, усмерава и мотивише ученике , прати напредак ученика у савлађивању наставног процеса, упознаје и прати индивидуалне способности уч. Ученик: описује како замишља праисторијског човека, коришћење ватре у свакодневном животу, да нацртају развој занимања кроз праисторију, питају наставника непознате појмове.
Назив и број наставне теме	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин остваривања програма
3.Стари Исток	Кључна знања: појава писма, друштво старог века, прве државе на старом Истоку. Задатак је ученицима приближити рад са историјским картама, појачавање визуелног памћења и упоређивање са географским картама (сличности и разлике).	Наставник : бира адекватне садржаје и методе и облике рада, наставна средства и методе, усмерава и мотивише ученике , прати напредак ученика у савлађивању наставног процеса, упознаје и прати индивидуалне способности учени Ученик: почетак старог века и историје, ученик црта на ленти времена на свој начин, обележава стари век, са анставником утврђује основне одлике

		овог историјског периода, на карти показује прве државе старог света (Истока), пише где се налазе, може и да црта живот људи и уређење првих држава, нацртају сва писма старог Истока или нешто по избору, живот деце некада и данас,
4.Стара Грчка	Кључна знања: полис, колонизација, састав друштва, узроци ратова међу Грцима, многобоштво, олимпијске игре, митологија, уметност, демократија. Задаци: ученицима приближити рад са историјским картама, појачавање визуелног памћења радом са сликама кључних догађаја и личности и упоређивање са географским картама (сличности и разлике).	Наставник : бира адекватне садржаје и методе и облике рада, наставна средства и методе, усмерава и мотивише ученике , прати напредак ученика у савлађивању наставног процеса, упознаје и прати индивидуалне способности ученика Ученик: показује на карти прве полисе старе Грчке, описује основне одлике живота старих Грка, покушава да уочи са којим народима се граниче стари Грци, бира мит по избору и препричава га, по могућству и илуструје, прикупља сликовни материјал о овом историјском периоду, заједно са наставником бира најмање 10 питања из ове области на које треба да зна одговор.
Назив и број наставне теме	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин остваривања програма
4.Хеленизам	Кључни појам је хеленизам, значај Александра Македонског и хеленистичке културе. Задаци: ученицима приближити рад са историјским картама, појачавање визуелног памћења радом са сликама кључних догађаја и личности и упоређивање са географским картама (сличности и разлике).	Наставник : бира адекватне садржаје и методе и облике рада, наставна средства и методе, усмерава и мотивише ученике , прати напредак ученика у савлађивању наставног процеса, упознаје и прати индивидуалне способности ученика Ученик: на карти обележити области које је освојио Александар Македонски, прикупити сликовни материјал и описати хеленистичку уметност, на ленти времена покушава да нацрта трајање овог историјског периода
5.Стари Рим	Кључни појмови: легенда о Ромулу и Рему, република, легија, Римско царство, хришћанство. Задаци: ученицима приближити рад са историјским картама, појачавање визуелног памћења радом са сликама кључних догађаја и личности и упоређивање са географским картама (сличности и разлике)	Наставник : бира адекватне садржаје и методе и облике рада, наставна средства и методе, усмерава и мотивише ученике , прати напредак ученика у савлађивању наставног процеса, упознаје и прати индивидуалне способности ученика Ученик : чита легенду о оснивању града Рима, лоцира град на карти, црта поделу друштва у Риму, на основу сликовног материјала и текстова и з уџбеника пише састав о животу старих Римљана, на временској линији уз помоћ наставника покушава да убележи најважније догађаје, црта римске војнике или неки мит, понављање знања о настанку хришћанства уколико ученици похађају веронауку.

Предметни наставник: Дишица Максимовић

ПРЕДМЕТ: Историја

РАЗРЕД:пети

Предмет и садржај (који корелира)	Предмет и садржај (са којим се корелира)	Разред	Исходи крелативних садржаја Позавршеној области/теми ученик ће бити у стању да:
Историја Прошлости и историја као наука о прошлости људског друштва. Хронологија – рачунањевремена-деценија, век,миленијум	Познавање друштва Математика, десетце,стотине ,хиљаде	4 2	– Разликује основне временске одреднице (годину, деценију, век, миленијум, еру) – разликује начине рачунања времена у прошлости и садашњости
Праисторија Географске одлике-простор Старог истока Настанак човека –научна теорија Настанак човека -Библијска теорија Метално доба-проналазак точка Уметност праисторије-слике у пећинама и идоли Начин живота, исхране и становања у праисторији	Географијарељеф и клима:Африке,Азије и Европе Биологија -Дарвинова теорија еволуције, Верска настава- Стварање човека Техника и технологија- животно и радно кружење(проналазак точка) Ликовна култура-линија,облик ,ритам праисторије Начин живота, исхране и становања-Свакодневни живот у прошлости	6 6 5 5 5 5 5	– Лоцира на географској карти простор североистошне Африке,Малу Азију и Европу – Наведе главне проналаске и опише њиховутицај на начин живота људи у праисторији
Стари исток Географске одлике Државе и друштва Старог истока (Израел) Култур анарода Старог истока- уметност:настанак писма (сликовног-хијероглифи) сликарство, вајарство,архитектура(пирамида и зигурат,храм) Подела друштва,начин живота, исхране и становања у државама Сарог истока	Географија-рељеф и клима Африке и Азије,календар,планете Верска настава-Соломон и Јерусалим Ликовна култура-Облик и визуелно изражавање Техника и технологија- архитектура Старог истока (пирамида и зигурат,храм) Начин живота, исхране и становања античке удржавама Сарог истока-Свакодневни живот у прошлости	6 5 5 5 5	– Лоцира на историјској картинајважније цивилизације и државе Старог истока – Користећи историјску карту, доведе у везу особине рељефа и климе са настанком цивилизација Старог истока – идентификује основна обележја и значај религије у цивилизацијама Старог истока – разликује врсте писама цивилизација Старог истока – Одреди место припадника друштва негрупе на графичком приказу хијерархије заједнице – Пореди начин живота припадник аразличитих друштвених слојева на Старом истоку

			– Илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа народа Старог истока на савремени свет – прикупи и прикаже податке из различитих извора информација везаних за одређену историјску тему – визуелне и текстуалне информације повеже са одговарајућим историјским периодом или цивилизацијом
АНТИЧКА ГРЧКА Географске одлике-простор Најстарији период грчке историје -Хомерско доба-Хомерови епови Грчка култура (уметност, наука, свакодневни живот). Хеленистичко доба и његова култура Подела друштва,начин живота, исхране и становања античке Грчке	Географија- рељеф и клима Европе Српски језик –Приче из класичне старине-Одисеја Српски језик -мит о Сфинги Ликовна култура:Линија, облик и ритам (сликарство и вајарство античке Грчке,сликарско и вајарство Хеленизма Техника и технологија- архитектура и стилови градње античке Грчке храмови ,и Хеленизма,7 светских чуда-грађевина Старог века Начин живота, исхране и становања античкеГрчке- Свакодневни живот у прошлости	6 5 5 5 5 5	– опише особености природних услова и географског положаја античке Грчке – лоцира на историјској картинајважније цивилизације и државе античкеГрчке и Хеленизма – пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева у античкој Грчкој – разликује легенде и митове од историјских чињеница – Илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа античке Грчке и хеленистичког доба на савремени свет – Користећи датуинформацију или лентувремена, смести историјск упојаву, догађај и личност из историје античкеГрчке и хеленизма у одговарајући миленијум, век илидеценију
Антички Рим Географске одлике Хришћанство Римска култура: уметност- архитектура античкогРима храмови-базилике, инсуле ,аквадукти, терме, тргови, тријумфалне капије, палате Пад Западног римског царства Подела друштва,начин живота, исхране и становања античког Рима	Географија –рељеф и клима Европе Верска настава –Месијанске наде Ликовна култура- Сликаство и вајарство старог Рима Техника и технологија-архитектура античкогРима храмови-базилике, инсуле,аквадукти, терме, тргови, тријумфалне капије, палате Начин живота, исхране и становања античког Рима- Свакодневни живот у прошлости	6 5 5 5 5	– опише особености природних услова и географског положаја античког Рима – идентификује основна обележја и значај религије – наведе најзначајније последице настанка и ширења хришћанства – илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа античког Рима на савремени свет – пореди начин живота припадника

			различитих друштвених слојева у античком Риму – лоцира наисторијској карти простор настанка и ширења Римске државе и најважније римске локалитете на територији Србије
--	--	--	---

Циљ и задаци:

Настава географије треба да допринесе:

- уознавању и разумевању појава и процеса у географском омотачу Земље и у непосредном окружењу
- разумевању узрочно-последичне повезаности појава и процеса у географском омотачу
- развоју географског мишљења заснованог на повезаности и међуусловљености географских појава и процеса у простору и времену
- развијању естетских опажања и осећања проучавањем и упознавањем природних и других феномена у геопростору

Оперативни задаци:

Ученици треба да:

- стекну основна знања о васиони и васионским телима, својствима, облику и величини Земље, њеном положају у Сунчевом систему
- стекну основна знања о Земљиним кретањима и њиховим узроцима и последицама
- упознају појаве и процесе у Земљиним сферама и њихову међусобну условљеност
- стекну основна знања о утицају вода у обликовању Земљине површине
- препознају облике рељефа који настају радом река
- упознају структуру и састав хидросфере
- схвате појам мора, река, подземних вода и језера
- упознају основне типове климе на Земљи
- разумеју потребу очувања, унапређења и заштите Земљиних сфера и комплексне географске средине у којој егзистира човек

Начин остваривања програма

- Програмски садржаји географије резултат су захтева времена, најновијих достигнућа у науци и примерени су развојним способностима ученика
- Наставне теме су логички распоређене, а обрађују садржаје из регионалне географије и пружају ученицима основна знања за брже и лакше разумевање градива.
- Приликом израде планова рада (глобалног и оперативног) треба предвидети око 60% часова за обраду новог градива и око 40% за друге типове часова, укључујући и излазак у природу. Излазак у природу подразумева посматрања и праћења природних појава и процеса .
- Концепција програма пружа широке могућности за примену различитих наставних метода, као и употребу информационах технологија. Избор наставних метода зависи од циља и задатка наставног часа и опремљености кабинета. Избор облика рада је препуштен наставнику. Наставници треба да препознају различите нивое знања ученика; да настоје да побољшају квалитет и проверавају резултате учења.
- Наставник за припрему рада на часу треба да користи уџбеник одобрен од стране Министарства просвете и спорта и да се усавршава пратећи акредитоване семинаре и најновију стручну литературу.

Неки од препоручених начина прилагођавања програма образовања ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

- **просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)**
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја.

ФИЗИЧКА ГЕОГРАФИЈА (36)

Наставн и садржај и	Фонд часов а	Начин и поступак остваривања програма	Врсте активности
Човек и географ ија	2	-монологско-дијалогска презентација плана и програма, -упоређивање нових појмова и градива са већ стеченим знањима, израда дијаграма поделе географије	утврђују календар слушају, упоређују, стичу основна знања
Васиона	5	-учење употребе глобуса, демонстрација ротације и револуције, илустративни прикази планета и осталих небеских тела -осматрањем и експериментом уочавати последице ротације и револуције,	слушају, посматрају, разговарају користећи већ стечена знања,
Планета Земља	21	-посматрањем окружења уочити сфере Земље, њихове сличности и разлике -илустративно-демонстративни приказ земљотреса и вулканских ерупција -групна израда карата трусних и вулканских зона -визуелно откривање сличности и разлика између типова стена -израда модела облика рељефа посталих радом егзогених сила -осматрањем и експериментом уочавати особине ваздуха - читање географске литературе ради подстицања питања и интересовања	-слушају, посматрају, разговор, размењују сопствена знања и мишљења, описују, упоређују, истражују, уочавају утицај атмосфере на живи и неживи свет у природи, користећи знања из биологије и примењујући своја стечена из географије у биологији, читају, анализирају, израђују дијаграме; пишу, читају и анализирају реферате и самосталне радове, самстално проналазе и анализирају географке информације

ОБЛАСТ / ТЕМА	ИСХОДИ По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ
---------------	---	----------

ЧОВЕК И ГЕОГРАФИЈА (2 часа)		– повеже постојећа знања о природи и друштву са географијом као науком; – повеже географска знања о свету са историјским развојем људског друштва и научно-техничким прогресом; – на примерима покаже значај учења географије за свакодневни живот човека; – разликује одговорно од неодговорног понашања човека према природним ресурсима и опстанку живота на планети Земљи;	Ширење географских хоризоната и велика географска открића. Одговорност човека према планети Земљи.
ВАСИОНА (3 часа)		– разликује појмове васиона, галаксија, Млечни пут, Сунчев систем, Земља; – објасни и прикаже структуру Сунчевог система и положај Земље у њему; – разликује небеска тела и наводи њихове карактеристике; – одреди положај Месеца у односу на Земљу и именује месечеве мене;	Васиона, галаксија, Млечни пут, звезде, сазвежђа. Сунчев систем: Сунце, планете, сателити, Месец, месечеве мене, астероиди, комете, метеори .
	Облик Земље и структура њене површине (2 часа)	- помоћу глобуса опише облик Земље и наведе доказе о њеном облику; – помоћу карте опише распоред копна и воде на Земљи и наведе називе континената и океана; – примерима објасни деловање Земљине теже на географски омотач;	Облик и димензије Земље, распоред копна и воде на Земљи Сила Земљине теже, глобус, екватор, полови.
	Земљина кретања (6 часова)	– разликује и објасни Земљина кретања и њихове последице; – повеже смер ротације са сменом дана и ноћи; – повеже нагнутост земљине осе са различитом осветљеношћу површине Земље; – повеже револуцију Земље са сменом годишњих доба на северној и јужној полулопти и појавом топлотних појасева;	Ротација Земље и последица ротације: смена обданице и ноћи, привидно кретање Сунца, локално време. Револуција Земље и последице револуције: неједнака дужина обданице и ноћи током године, смена годишњих доба, календар, топлотни појасеви.
		– разликује деловање унутрашњих сила (сила Земљине теже, унутрашња топлота Земље); – разликује основне омотаче унутрашње грађе Земље; – наведе спољашње силе (ветар, вода) Земље; – помоћу карте и цртежа опише начине и последице	Постанак и унутрашња грађа Земље, литосферне плоче: кретање плоча, промена положаја континената.

ПЛАНЕТА ЗЕМЉА (31 час)	Унутрашња грађа и рељеф Земље (9 часова)	кретања литосферних плоча (вулканизам, земљотреси, набирање и раседање); – разликује хипоцентар и епицентар и наведе турсне зоне у свету и у Србији; – наведе поступке које ће предузети за време земљотреса ; – опише процес вулканске ерупције и њене последице; – помоћу фотографија или узорка стена разликује основне врсте стена, описује њихов настанак и наводи примере за њихово коришћење; – помоћу карте, цртежа и мултимедија објашњава настанак планина и низија и разликује надморску и релативну висину; – разликује ерозивне и акумулативне процесе; – наведе примере деловања човека на промене у рељефу (броне, насипи, копови);	Вулканизам и земљотреси: елементи, настанак, зоне појава у свету и Србији, последице и шта радити у случају земљотреса. Стене: магматске, седиментне, метаморфне. Постанак рељефа процесима набирања и раседања, планине, низије, надморска и релативна висина. Обликовање рељефа дејством воде (радом река, таласа, леда, растварање стена) и ветра. Човек и рељеф (позитивни и негативни утицаји).
	Ваздушни омотач Земље (5 часова)	– опише структуру атмосфере; – наведе временске промене које се дешавају у тропосфери (ветрови, падавине, облаци, загревање ваздуха...); – разликује појам времена од појма клима; – наведе климатске елементе и чиниоце и основне типове климе; – графички представи и чита климатске елементе (климадијаграм) користећи ИКТ; – користи дневне метеоролошке извештаје из медија и планира своје активности у складу са њима; – наводи примере утицаја човека на загађење атмосфере и предвиђа последице таквог понашања; – наводи примере о утицају атмосферских непогода на човека (екстремне температуре и падавине, град, гром, олуја);	Атмосфера (састав, структура и значај). Време и клима: климатски елементи и појаве (температура, притисак, влажност ваздуха, падавине, облачност, ветар). Климатски чиниоци, основни типови климе. Човек и клима (атмосферске непогоде, утицај човека на климу).
		– уочава и разликује на географској карти океане, већа мора, заливе и мореузе; – наведе и опише	Светско море и његова хоризонтална подела,

	Воде на Земљи (6 часова)	својства морске воде; – помоћу карте прави разлику између речне мреже и речног слива; – наведе и опише елементе реке (извор, ушће, различити падови на речном току); – разликује типове језерских басена према начину постанка; – наведе узроке настанка поплава и бујица и објасни последице њиховог дејства; – наведе поступке које ће предузети за време поплаве и након ње; – наведе примере утицаја човека на загађивање вода и предвиђа последице таквог понашања;	својства морске воде (сланост, температура, боја, провидност), кретање морске воде (таласи, цунами, плима и осека, морске струје). Воде на копну: подземне воде и извори, реке, језера и ледници. Човек и вода – поплаве и бујице, заштита вода од загађења.
	Биљни и животињски свет на Земљи (3 часа)	– помоћу карте повеже климатске услове са распрострањеношћу живог света на Земљи; – помоћу карте наведе природне зоне и карактеристичан живи свет у њима; – опише утицај човека на изумирање одређених биљних и животињских врста; – наведе примере за заштиту живог света на Земљи	Распростирање биљног и животињског света на Земљи. Угроженост и заштита живог света

Провера остварености стандарда ученичких постигнућа (остварености исхода)

Шта пратимо	Поступак и	Критеријуми	Време
-------------	------------	-------------	-------

			инструменти оцењивања		
Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета;	Процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова;	ученик који остварује веома значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и већину захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену одличан (5);	- Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника	Број јављања: За јављање + За јављање више пута ++ За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања +5 Ко не зна одговор -	Свакодневно бележење током године
			- Усмено одговарање, свеска евиденције наставника	Учесталост по месецима	Пресек стања по тромесечју
		ученик који остварује значајан напредак у савладавању	- Писане провере, свеска евиденције	Свеобухватност одговора Хронолошка прецизност Сналажење на карти Хоризонтално и	По потреби, бар једном у полугодишту

		програма предмета и у потпуности, самостално, испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и део захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа уз мању помоћ наставника, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену врло добар (4);	- Групни рад (посматрање наставника, излагање група), свеска евиденције - Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова), свеска евиденције -Сналажење на карти, свеска евиденције	вертикално повезивање градива	
				За три недоношења домаћег -1 у свеску Прегледање свески	Свакодневно током годинепраћење/ пресек стања за тромесечје На крају наставне године
		ученик који остварује напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално испуњавања захтеве који су		Бодовање: 40-54%-2 55-69%-3 70-84%-4 85-100%-5	Након сваке теме

		утврђени на основном и већи део на средњем нивоу посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену добар (3);			
		ученик који остварује минималан напредак у савладавању програма предмета и испуњавања уз помоћ наставника захтеве који су утврђени у већем делу основног нивоа постигнућа, односно захтеве који су одређени		Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен знања свих чланова групе Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада група (пано, табела...)	По потреби
				Прва три пара која ураде добијају +5	По потреби
				За показаних 5 појмова - 5 За 4 -4	На крају школске године

		индивидуални м образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа и, добија оцену довољан (2);		3-3 2-2 1-1	
Ангажовање ученика у настави.	Одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано	веома висок степен ангажовања ученика (5)	Вођење евиденције од стране наставника о: -Броју јављања на часовима -Броју успешности у групном раду, раду у пару -Учешћу на такмичењима, -Несебичном пружању помоћи другим ученицима...	-Све што је рађено на часу налази се у свескама -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...)	-Пресек стања по тромесечјима

ДОДАТНА НАСТАВА

Циљеви додатног рада: додатни рад је планиран за заинтересоване и талентоване ученике, за стицање знања већег обима, израду и представљање презентација географских појава и процеса, размену мишљења и извођење закључака о географским одликама различитог типа.

Садржаји програма	трајање	Начин остваривања	Врсте активности
1. Увод	1	-разговор	-разговор

		-уознавање са радом, средствима за рад и начином остваривања	-посматрање -разгледање глобуса и карата
2. Вациона; Земља	2	-разговор -читање и анализа текстова -прављење паноа	-разговор о својству небеских тела -размена занимљивости -анализа постављених паноа
3. Литосфера, атмосфера	3	-разговор -оспособљавање за прецизно одређивање координата (гш, гд)	-упоређивање сфера, разговор и опис -истраживање и упоређивање географских појава и процеса у лито и атмосфери
4. Хидросфера, биосфера	2	-разговор -оспособљавање за самостално препознавање дејства сила Земље	-резговор, опис фотографија, упоређивање дејства различитих сила. Утврђивање значаја и начина очувања хидро и биосфере

ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљеви допунске наставе: допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су бији одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања.

Садржаји	трајање	Начин остваривања	Врсте активности
----------	---------	-------------------	------------------

програма			
1. Предмет проучавања, Васиона	1	-слушају, питају	-мотивација за рад -подстицај -објашњавање
2. Земља и њена кретања	2	-слушају, питају, упоређују	-подстицај на усвајање знања -мотивација за рад -објашњавање и вежбање
3. Земљине сфера	3	-слушају, питају, упоређују	-подстицај, мотивација за рад -сликовно објашњавање

Наставни предмет: Биологија

Циљ: Циљ наставе и учења биологије је да ученик, изучавањем биолошких процеса и живих бића у интеракцији са животном средином, развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.

Разред: пети

Годишњи фонд часова: 72 часова

Предметни наставник: Тамара Живановић

1.

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ - БИОЛОГИЈА					
ОБЛАСТ/ТЕМА	БРОЈ	САДРЖАЈ	ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ	КОРЕЛАЦИЈА

	ЧАСОВА			КОМПЕТЕНЦИЈЕ	
1. ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОГ СВЕТА	34	Жива бића, нежива природа и биологија. Особине живих бића: ћелијска грађа, исхрана, дисање, излучивање, надражљивост, покретљивост, размножавање, раст и развиће. Једноћелијски и вишећелијски организми. Основе класификације: главни (морфолошки) карактери и особине важне за класификацију. Формирање скупова карактера који се уклапају једни у друге (груписање живих бића). Исхрана. Храна као извор енергије и градивних супстанци потребних за обављање свих животних процеса. Дисање као размена гасова у различитим срединама. Излучивање. Надражљивост. Покретљивост – кретање. Размножавање:	– доведе у везу промене у спољашњој средини (укључујући утицај човека) са губитком разноврсности живих бића на Земљи; – направи разлику између одговорног и неодговорног односа према живим бићима у непосредном окружењу; – предлаже акције бриге о биљкама и животињама у непосредном окружењу, учествује у њима, сарађује са осталим учесницима и решава конфликте на ненасиљан начин; – илуструје примерима деловање људи на животну средину и процењује последице таквих дејстава;	- <u>компетенција за учење</u> - <u>одговорно учешће у демократском друштву</u> - <u>естетичка компетенција</u> - <u>комуникација</u> - <u>одговоран однос према околини</u> - <u>одговоран однос према здрављу</u> - <u>рад са подацима и информацијама</u> - <u>решавање проблема</u> - <u>сарадња</u> - <u>дигитална компетенција</u>	Математика Физичко и здравствено васпитање Информатика и рачунарство Географија Ликовна култура Српски језик и књижевност Матерњи језик

		бесполно и полно. Раст и развиће. Дужина живота. Промене које човек пролази током развића; пубертет и полна зрелост.			
--	--	--	--	--	--

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

- компетенција за учење

- *Има позитиван и одговоран однос према учењу.
- *Мотивисан је и оспособљен да самостално планира, организује, спроводи и вреднује учење; разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје.
- *Користи различите изворе информација и има критички однос према њима.
- *Примењује одговарајуће начине учења у складу са циљевима, садржајем, интересовањима, условима и временом.
- * Способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; користи могућности ваншколског учења; негује и развија лична интересовања.

- одговорно учешће у демократском друштву

- * Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву.
- * Примењује процедуре демократског друштва у одлучивању и избору; поштује одлуке већине и уважава мишљења мањине.

- естетичка компетенција

- *Препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност у свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања.
- *Употребљава основне појмове, схеме и правила који припадају теоријама уметничких грана које постоје у основном образовању.
- * Показује осетљивост за еко-културу и културу свакодневног живљења и има критички однос према употреби и злоупотреби природе.

- комуникација

- * Уме да саслуша излагање саговорника до краја и без упадица.
- * Уме јасно да се изрази усмено и писано, у складу са потребама и карактеристикама ситуације, поштујући ограничења у погледу дужине и намене.
- * Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност.
- *Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин.

- одговоран однос према околини

- * Уочава чиниоце и понашања који нарушавају природу и квалитет животне средине у широј околини и свакодневном животу; развија свест о положају човека у природи и његовој одговорности за стање животне средине и природе.

- одговоран однос према здрављу

- * Препознаје сигурносне и здравствене ризике у животу и раду, примењује мере заштите, предвиђа и избегава опасне ситуације, познаје начине пружања прве помоћи и својим понашањем промовише здравље и сигурност.

- рад са подацима и информацијама

- * Користи информације у различитим симболичким модалитетима (табеларни, графички, текстуални приказ), чита, тумачи и примењује их, повезујући их са претходним знањем из различитих области.

- решавање проблема

- * Решава проблем према планираној стратегији примењујући знања и вештине стечене учењем различитих предмета и ваншколским искуством.

- * Препознаје проблем, рашчлањује проблемску ситуацију на делове и уочава везе и односе између њих у светлу претходно стечених знања у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства.
- сарадња
- * Активно и конструктивно учествује у раду групе или пара.
- * Поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у групи или пару.
- * Одговорно и савесно извршава заједничке активности стављајући интересе групе изнад сопствених.
- дигитална компетенција
- * Ефикасно користи ИКТ за комуникацију и сарадњу.
- * Уме да претражује, критички анализира и систематизује информације у електронском облику користећи одговарајућа средства ИКТ-а.
- * Уме да представи, организује и обликује одређене информације користећи на ефикасан начин могућности ИКТ средства.

ОБЛАСТ/ ТЕМА	НАЧИН ДИДАКТИЧКО – МЕТОДИЧКОГ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА			АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Облицирада	Методe и технике	Средства	
1. ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОГ СВЕТА	- индивидуализовани - индивидуални - фронтални - рад у групи - рад у паровима	- вербалне – усмено излагање, разговор - визуелне – демонстративно-илустративна, експериментална - проблемска настава - учење путем открића	- уџбеник - постери - схеме - графофолије - компјутер-интернет - ЦД - лабораторијски инструменти и прибор - лупа - микроскопи - микроскопски препарати - биолошки модели - биолошки материјал - разне фотографије - часописи - плакати	- слушају - испољавају - причају - посматрају - практично примењују - демонстрирају - експериментишу - истражују - уочавају - описују - упоређују - објашњавају - закључују - детерминишу - дискутују, - размењују ставове и мишљења

2.

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ – БИОЛОГИЈА					
ОБЛАСТ/ТЕМА	БРОЈ ЧАСОВА	САДРЖАЈ	ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	КОРЕЛАЦИЈА
2. ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	11	Живот у воденој и копненој средини – изглед, прилагођености на начин живота Живот у води – изглед, прилагођености на начин живота. Живот на копну – изглед, прилагођености на начин живота. Живот под земљом – изглед, прилагођености на начин живота	– истражује особине живих бића према упутствима наставника и води рачуна о безбедности током рада; – групише жива бића према њиховим заједничким особинама; – одабира макро-морфолошки видљиве особине важне за класификацију живих бића;	- <u>компетенција за учење</u> - <u>естетичка компетенција</u> - <u>комуникација</u> - <u>одговоран однос према околини</u> - <u>рад са подацима и информацијама</u> - <u>решавање проблема</u> - <u>сарадња</u> - <u>дигитална компетенција</u>	Математика Физичко и здравствено васпитање Информатика и рачунарство Географија Ликовна култура Српски језик и књижевност Матерњи језик

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

- компетенција за учење

*Има позитиван и одговоран однос према учењу.

*Мотивисан је и оспособљен да самостално планира, организује, спроводи и вреднује учење; разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје.

*Користи различите изворе информација и има критички однос према њима.

*Примењује одговарајуће начине учења у складу са циљевима, садржајем, интересовањима, условима и временом.

* Способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; користи могућности ваншколског учења; негује и развија лична интересовања.

- естетичка компетенција

*Препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност у свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања.

*Употребљава основне појмове, схеме и правила који припадају теоријама уметничких грана које постоје у основном образовању.

* Показује осетљивост за еко-културу и културу свакодневног живљења и има критички однос према употреби и злоупотреби природе.

- комуникација

* Уме да саслуша излагање саговорника до краја и без упадица.

- * Уме јасно да се изрази усмено и писано, у складу са потребама и карактеристикама ситуације, поштујући ограничења у погледу дужине и намене.
- * Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност.
- *Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин.
- одговоран однос према околини
- * Уочава чиниоце и понашања који нарушавају природу и квалитет животне средине у широј околини и свакодневном животу; развија свест о положају човека у природи и његовој одговорности за стање животне средине и природе.
- рад са подацима и информацијама
- * Користи информације у различитим симболичким модалитетима (табеларни, графички, текстуални приказ), чита, тумачи и примењује их, повезујући их са претходним знањем из различитих области.
- решавање проблема
- * Решава проблем према планираној стратегији примењујући знања и вештине стечене учењем различитих предмета и ваншколским искуством.
- * Препознаје проблем, рашчлањује проблемску ситуацију на делове и уочава везе и односе између њих у светлу претходно стечених знања у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства.
- сарадња
- * Активно и конструктивно учествује у раду групе или пара.
- * Поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у групи или пару.
- * Одговорно и савесно извршава заједничке активности стављајући интересе групе изнад сопствених.
- дигитална компетенција
- * Ефикасно користи ИКТ за комуникацију и сарадњу.
- * Уме да претражује, критички анализира и систематизује информације у електронском облику користећи одговарајућа средства ИКТ-а.
- * Уме да представи, организује и обликује одређене информације користећи на ефикасан начин могућности ИКТ средства.

ОБЛАСТ/ ТЕМА	НАЧИН ДИДАКТИЧКО – МЕТОДИЧКОГ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА			АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Облицирада	Методe и технике	Средства	
2. ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	- индивидуализовани - индивидуални - фронтални - рад у групи - рад у паровима	- вербалне – усмено излагање, разговор - визуелне – демонстративно-илустративна, експериментална	- уџбеник - схеме - графофолије - компјутер-интернет - ЦД - лабораторијски инструменти и прибор - лупа - књига животиња - биолошки материјал	- слушају - испољавају -причају - посматрају - практично примењују - демонстрирају - експериментишу - истражују - уочавају - описују - упоређују - објашњавају

ОБЛАСТ/ ТЕМА	НАЧИН ДИДАКТИЧКО – МЕТОДИЧКОГ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА			АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Облицирада	Методе и технике	Средства	
			- разне фотографије - часописи - “Зелени пакет “ - плакати - ДВД-филмови	- закључују - уочавају проблеме у животној средини - дискутују, - размењују ставове и мишљења

3.

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ - БИОЛОГИЈА					
ОБЛАСТ/ТЕМА	БРОЈ ЧАСОВА	САДРЖАЈ	ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	КОРЕЛАЦИЈА
3. НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	7	Преношење особина са родитеља на потомке. Разлике родитеља и потомака. Разлике полног и бесполог размножавања у настанку варијабилности. Јединке унутар једне врсте се међусобно разликују (варијабилност) – узроци варијабилности: наслеђивање и утицај средине на развиће сваке јединке. Варијабилност организама унутар врсте је предуслов за еволуцију.	– разликује наследне особине и особине које су резултат деловања средине, на моделима из свакодневног живота; – поставља једноставне претпоставке, огледом испитује утицај срединских фактора на ненаследне особине живих бића и критички сагледава резултате; – користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата;	- <u>компетенција за учење</u> - <u>естетичка компетенција</u> - <u>комуникација</u> - <u>одговоран однос према околини</u> - <u>одговоран однос према здрављу</u> - <u>рад са подацима и информацијама</u> - <u>решавање проблема</u> - <u>сарадња</u> - <u>дигитална компетенција</u>	Математика Физичко и здравствено васпитање Информатика и рачунарство Географија Техника и технологија Ликовна култура Српски језик и књижевност Матерњи језик

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

- компетенција за учење

*Има позитиван и одговоран однос према учењу.

*Мотивисан је и оспособљен да самостално планира, организује, спроводи и вреднује учење; разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје.

*Користи различите изворе информација и има критички однос према њима.

*Примењује одговарајуће начине учења у складу са циљевима, садржајем, интересовањима, условима и временом.

* Способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; користи могућности ваншколског учења; негује и развија лична интересовања.

- естетичка компетенција

*Препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност у свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања.

*Употребљава основне појмове, схеме и правила који припадају теоријама уметничких грана које постоје у основном образовању.

* Показује осетљивост за еко-културу и културу свакодневног живљења и има критички однос према употреби и злоупотреби природе.

- комуникација

* Уме да саслуша излагање саговорника до краја и без упадица.

* Уме јасно да се изрази усмено и писано, у складу са потребама и карактеристикама ситуације, поштујући ограничења у погледу дужине и намене.

* Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност.

*Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин.

- одговоран однос према околини

* Уочава чиниоце и понашања који нарушавају природу и квалитет животне средине у широј околини и свакодневном животу; развија свест о положају човека у природи и његовој одговорности за стање животне средине и природе.

- одговоран однос према здрављу

* Препознаје сигурносне и здравствене ризике у животу и раду, примењује мере заштите, предвиђа и избегава опасне ситуације, познаје начине пружања прве помоћи и својим понашањем промовише здравље и сигурност.

- рад са подацима и информацијама

* Користи информације у различитим симболичким модалитетима (табеларни, графички, текстуални приказ), чита, тумачи и примењује их, повезујући их са претходним знањем из различитих области.

- решавање проблема

* Решава проблем према планираној стратегији примењујући знања и вештине стечене учењем различитих предмета и ваншколским искуством.

* Препознаје проблем, рашчлањује проблемску ситуацију на делове и уочава везе и односе између њих у светлу претходно стечених знања у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства.

- сарадња

* Активно и конструктивно учествује у раду групе или пара.

* Поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у групи или пару.

* Одговорно и савесно извршава заједничке активности стављајући интересе групе изнад сопствених.

- дигитална компетенција

* Ефикасно користи ИКТ за комуникацију и сарадњу.

* Уме да претражује, критички анализира и систематизује информације у електронском облику користећи одговарајућа средства ИКТ-а.

* Уме да представи, организује и обликује одређене информације користећи на ефикасан начин могућности ИКТ средства.

ОБЛАСТ/ ТЕМА	НАЧИН ДИДАКТИЧКО – МЕТОДИЧКОГ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА			АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Облицирада	Методе и технике	Средства	
3. НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	- индивидуализовани - индивидуални - фронтални - рад у групи - рад у паровима	- вербалне – усмено излагање, разговор - визуелне – демонстративно-илустративна, експериментална	- уџбеник - схеме - графофолије - компјутер-интернет - ЦД - разне фотографије - плакати - ДВД-филмови	- слушају - испољавају - причају - посматрају - практично примењују - демонстрирају - експериментишу - истражују - уочавају - описују - упоређују - објашњавају - закључују - дискутују, размењују ставове и мишљења

4.

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ - БИОЛОГИЈА					
ОБЛАСТ/ТЕМА	БРОЈ ЧАСОВА	САДРЖАЈ	ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	КОРЕЛАЦИЈА
4. ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	12	Жива бића из непосредног окружења. Позитиван и негативан утицај људи на жива бића и животну средину.. Заштита живих бића и животне средине.	– идентификује основне прилагођености спољашње грађе живих бића на услове животне средине, укључујући и основне односе исхране и распрострањење; – једноставним цртежом прикаже биолошке објекте	- <u>компетенција за учење</u> - <u>одговорно учење у демократском друштву</u> - <u>естетичка компетенција</u> - <u>комуникација</u> - <u>одговоран однос</u>	Математика Физичко и здравствено васпитање Информатика и рачунарство

		Пројекат очувања природе у мом крају. Дивље животиње као кућни љубимци – да или не. Значај врста за човека (самоникло јестиво, лековито, отровно биље; животиње као храна и могући преносиоци болести, отровне животиње).	које посматра и истражује и означи кључне детаље; – прикупља податке о варијабилности организама унутар једне врсте, табеларно и графички их представља и изводи једноставне закључке;	<u>према околини</u> <u>- одговоран однос према здрављу</u> <u>- рад са подацима и информацијама</u> <u>- решавање проблема</u> <u>- сарадња</u> <u>- дигитална компетенција</u>	Географија Техника и технологија Ликовна култура Српски језик и књижевност Матерњи језик
--	--	---	--	---	--

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

- компетенција за учење

- *Има позитиван и одговоран однос према учењу.
- *Мотивисан је и оспособљен да самостално планира, организује, спроводи и вреднује учење; разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје.
- *Користи различите изворе информација и има критички однос према њима.
- *Примењује одговарајуће начине учења у складу са циљевима, садржајем, интересовањима, условима и временом.
- * Способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; користи могућности ваншколског учења; негује и развија лична интересовања.

- одговорно учешће у демократском друштву

- * Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву.
- * Примењује процедуре демократског друштва у одлучивању и избору; поштује одлуке већине и уважава мишљења мањине.

- естетичка компетенција

- *Препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност у свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања.
- * Показује осетљивост за еко-културу и културу свакодневног живљења и има критички однос према употреби и злоупотреби природе.

- комуникација

- * Уме да саслуша излагање саговорника до краја и без упадица.
- * Уме јасно да се изрази усмено и писано, у складу са потребама и карактеристикама ситуације, поштујући ограничења у погледу дужине и намене.
- * Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност.
- *Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин.

- одговоран однос према околини

- * Уочава чиниоце и понашања који нарушавају природу и квалитет животне средине у широј околини и свакодневном животу; развија свест о положају човека у природи и његовој одговорности за стање животне средине и природе.
- * Сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе.
- * Спознаје везу између квалитета животне средине и квалитета свог живота и разуме да се његова добробит и добробит заједнице и друштва огледа и у квалитету и одрживости његове околине.

- * Практикује активности које подстичу одрживост, на пример штедња воде и енергије, разврставање отпада, рециклажа; повезује значај тих активности за свој будући живот, живот заједнице, као и живот будућих генерација.
- * Активно се укључује у друштвене акције у школи и заједници које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и ка одрживом развоју.
- одговоран однос према здрављу
- * Познаје основне карактеристике неких болести органа, принципе преноса заразних болести и шта их изазива и примењује мере превенције, личне хигијене и хигијене простора.
- * Бира стил живота и навике имајући на уму добре стране и ризике тог избора. Разуме да је стил живота ствар личног избора и преузима одговорност за свој избор.
- рад са подацима и информацијама
- * Користи информације у различитим симболичким модалитетима (табеларни, графички, текстуални приказ), чита, тумачи и примењује их, повезујући их са претходним знањем из различитих области.
- решавање проблема
- * Решава проблем према планираној стратегији примењујући знања и вештине стечене учењем различитих предмета и ваншколским искуством.
- * Препознаје проблем, рашчлањује проблемску ситуацију на делове и уочава везе и односе између њих у светлу претходно стечених знања у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства.
- сарадња
- * Активно и конструктивно учествује у раду групе или пара.
- * Поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у групи или пару.
- * Одговорно и савесно извршава заједничке активности стављајући интересе групе изнад сопствених.
- дигитална компетенција
- * Ефикасно користи ИКТ за комуникацију и сарадњу.
- * Уме да претражује, критички анализира и систематизује информације у електронском облику користећи одговарајућа средства ИКТ-а.
- * Уме да представи, организује и обликује одређене информације користећи на ефикасан начин могућности ИКТ средства.

ОБЛАСТ/ ТЕМА	НАЧИН ДИДАКТИЧКО – МЕТОДИЧКОГ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА			АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Облицирада	Методe и технике	Средства	
4. ЖИВОТУ ЕКОСИСТЕМУ	- индивидуализовани - индивидуални - фронтални - рад у групи - рад у паровима	- вербалне – усмено излагање, разговор - визуелне – демонстративно-илустративна, експериментална - проблемска настава - учење путем	- уџбеник - постери - схеме - графофолије - компјутер-интернет - ЦД - лабораторијски инструменти и прибор	- слушају - испољавају -причају - посматрају - практично примењују - демонстрирају - експериментишу - истражују - уочавају

ОБЛАСТ/ ТЕМА	НАЧИН ДИДАКТИЧКО – МЕТОДИЧКОГ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА			АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Облицирада	Методе и технике	Средства	
		открића	- лупа - књига биљака - књига животиња - биолошки материјал - разне фотографије - “Зелени пакет “ - плакати - ДВД-филмови - двоглед, фотоапарат	- описују - упоређују - објашњавају - закључују - детерминишу - уочавају проблеме у животној средини - дискутују, - размеђују ставове и мишљења -изводе реалне акције

5.

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ - БИОЛОГИЈА					
ОБЛАСТ/ТЕМА	БРОЈ ЧАСОВА	САДРЖАЈ	ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	КОРЕЛАЦИЈА
5. ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	8	Здрава исхрана и унос воде. Енергетски напизи. Штетност дуванског дима и психоактивних супстанци. Физичка активност и здравље. Промене у пубертету и последице прераног ступања у	– идентификује елементе здравог начина живота и у односу на њих уме да процени сопствене животне навике и избегава ризична понашања.	- <u>компетенција за учење</u> - <u>одговорно учешће у демократском друштву</u> - <u>естетичка компетенција</u> - <u>комуникација</u> - <u>одговоран однос према околини</u>	Математика Физичко и здравствено васпитање Информатика и рачунарство Географија

		сексуалне односе		<u>- одговоран однос према здрављу</u> <u>- рад са подацима и информацијама</u> <u>- решавање проблема</u> <u>- сарадња</u> <u>- дигитална компетенција</u>	Ликовна култура Српски језик и књижевност Матерњи језик
--	--	------------------	--	---	---

МЕЃУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

- компетенција за учење

*Има позитиван и одговоран однос према учењу.

*Мотивисан је и оспособљен да самостално планира, организује, спроводи и вреднује учење; разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје.

*Користи различите изворе информација и има критички однос према њима.

*Примењује одговарајуће начине учења у складу са циљевима, садржајем, интересовањима, условима и временом.

* Способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; користи могућности ваншколског учења; негује и развија лична интересовања.

- одговорно учешће у демократском друштву

* Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву.

* Примењује процедуре демократског друштва у одлучивању и избору; поштује одлуке већине и уважава мишљења мањине.

- естетичка компетенција

*Препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност у свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања.

* Показује осетљивост за еко-културу и културу свакодневног живљења и има критички однос према употреби и злоупотреби природе.

- комуникација

* Уме да саслуша излагање саговорника до краја и без упадица.

* Уме јасно да се изрази усмено и писано, у складу са потребама и карактеристикама ситуације, поштујући ограничења у погледу дужине и намене.

* Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност.

*Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин.

- одговоран однос према околини

* Уочава чиниоце и понашања који нарушавају природу и квалитет животне средине у широј околини и свакодневном животу; развија свест о положају човека у природи и његовој одговорности за стање животне средине и природе.

- одговоран однос према здрављу

* Познаје улогу и значај воде и састојака намирница, примењује правила и принципе здраве исхране (редовност, важност доручка, умереност, разноврсност, начин прераде намирница) и зна последице неправилне исхране.

* Познаје основне карактеристике неких болести органа, принципе преноса заразних болести и шта их изазива и примењује мере превенције, личне хигијене и хигијене простора.

* Познаје могуће последице болести зависности насталих злоупотребом психоактивних супстанци укључујући и последице других облика болести зависности (нпр. интернет, клађење, дијете) и свестан је здравствених, породичних и социјалних последица сопственог избора.

- * Препознаје сигурносне и здравствене ризике у животу и раду, примењује мере заштите, предвиђа и избегава опасне ситуације, познаје начине пружања прве помоћи и својим понашањем промовише здравље и сигурност.
- * Бира стил живота и навике имајући на уму добре стране и ризике тог избора. Разуме да је стил живота ствар личног избора и преузима одговорност за свој избор.
- рад са подацима и информацијама
- * Користи информације у различитим симболичким модалитетима (табеларни, графички, текстуални приказ), чита, тумачи и примењује их, повезујући их са претходним знањем из различитих области.
- решавање проблема
- * Решава проблем према планираној стратегији примењујући знања и вештине стечене учењем различитих предмета и ваншколским искуством.
- * Препознаје проблем, рашчлањује проблемску ситуацију на делове и уочава везе и односе између њих у светлу претходно стечених знања у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства.
- сарадња
- * Активно и конструктивно учествује у раду групе или пара.
- * Поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у групи или пару.
- * Одговорно и савесно извршава заједничке активности стављајући интересе групе изнад сопствених.
- дигитална компетенција
- * Ефикасно користи ИКТ за комуникацију и сарадњу.
- * Уме да претражује, критички анализира и систематизује информације у електронском облику користећи одговарајућа средства ИКТ-а.
- * Уме да представи, организује и обликује одређене информације користећи на ефикасан начин могућности ИКТ средства.

ОБЛАСТ/ ТЕМА	НАЧИН ДИДАКТИЧКО – МЕТОДИЧКОГ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА			АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Облицирада	Методе и технике	Средства	
5. ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	- индивидуализовани - индивидуални - фронтални - рад у групи - рад у паровима	- вербалне – усмено излагање, разговор - визуелне – демонстративно-илустративна, експериментална	- уџбеник - постери - атлас људског тела - компјутер-интернет - ЦД - разне фотографије - часописи - плакати	- слушају - испољавају -причају - посматрају - практично примењују - демонстрирају - истражују - уочавају - описују - упоређују - објашњавају - закључују - дискутују, размењују ставове и

ОБЛАСТ/ ТЕМА	НАЧИН ДИДАКТИЧКО – МЕТОДИЧКОГ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА			АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Облицирада	Методе и технике	Средства	
				МИШЉЕЊА

Образовни стандарди:

Садржаји	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1. ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОГ СВЕТА	1.1.1 уме да наведе основне карактеристике живог света 1.1.2 разликује живу и неживу природу у непосредном окружењу и у типичним случајевима 1.1.3. препознаје основне сличности и разлике у изгледу и понашању биљака и животиња 1.1.4 уме да наведе називе пет царстава и познаје типичне представнике истих 1.1.5 зна да постоје просторне и временске промене код живих бића и познаје основне чињенице о томе 1.2.1 зна да су најмањи организми саграђени од једне ћелије у којој се одвијају сви карактеристични животни процеси и зна основне карактеристике грађе такве ћелије 1.2.2 зна да је ћелија најмања јединица грађе свих вишећелијских организама у чијим одељцима се одвијају разноврсни процеси, и зна основне карактеристике грађе тих ћелија 1.2.5. разуме да је за живот неопходна енергија коју организми обезбеђују исхраном 1.2.6 разуме да су поједини процеси заједнички за сва жива бића (дисање,	2.1.1 примењује критеријуме за разликовање живог од неживог на карактеристичном биолошком материјалу (препаратима, огледима) 2.1.3 познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава до нивоа кола/класе 2.2.1 разуме да постоје одређене разлике у грађи ћелија у зависности од функције коју обављају у вишећелијским организмима (разлике између биљне и животињске ћелије, између коштане и мишићне ћелије и сл.) 2.2.2 зна и упоређује сличности и разлике између нивоа организације јединке: зна да се ћелије које врше исту функцију групишу и образују ткива, ткива са истом функцијом органе, а органи са истом функцијом системе органа 2.2.5. разуме да биљне ћелије, захваљујући специфичној грађи, могу да везују енергију и стварају (синтетишу) сложене (хранљиве) материје 2.2.6. разуме да и у биљној и животњској ћелији сложене материје	3.1.1 примењује критеријуме за разликовање живог од неживог у граничним случајевима и у атипичним примерима (вируси, делови организама, плодови и сл.) 3.1.2 уме да објасни зашто је нешто класификовано као живо или као неживо 3.1.4 познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава до нивоа класе/реда најважнијих група

	надражљивост, покретљивост, растење, развиће, размножавање) 1.6.1. уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање, мерење) 1.6.2. уме да по упутству и уз помоћ наставника реализује једноставно истраживање, попуни формулар, прикаже резултате у табели/ графикону и извести о резултату 1.6.3. зна како да се понаша у лабораторији и на терену и правила о раду и безбедности рада 1.6.4. уме по упутству да изведе унапред постављени експеримент и одговори на једноставну хипотезу уз помоћ и навођење наставника	могу да се разграђују, при чему се ослобађа енергија у процесу који се назива дисање 2.6.1. уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату	
2. ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	1.2.3. зна основне карактеристике грађе биљака, животиња и човека и основне функције које се обављају на нивоу организма 1.2.7. зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији са околином 1.6.1. уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање, мерење) 1.6.2. уме да по упутству и уз помоћ наставника реализује једноставно истраживање, попуни формулар, прикаже резултате у табели/графикону и извести о резултату	2.2.3. зна карактеристике и основне функције спољашње грађе биљака, животиња и човека 2.4.7. зна да објасни основне прилагођености живих организама на живот у ваздушној, воденој и земљишној средини 2.6.1. уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату	3.2.4. разуме да је у остваривању карактеристичног понашања јединке неопходна функционална интеграција више система органа и разуме значај такве интеграције понашања за преживљавање
3. НАСЛЕЂИВАЊЕ И	1.3.1. разуме да јединке једне врсте дају	2.3.1. разуме основне разлике између	3.3.3. зна функцију генетичког

ЕВОЛУЦИЈА	потомке исте врсте 1.3.2. зна основне појмове о процесу размножавања 1.3.3. зна да свака ћелија у организму садржи генетички материјал 1.3.5. зна основне принципе наслеђивања 1.3.7. зна да од зигота настаје организам и да се тај процес назива развиће 1.6.1. уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање, мерење) 1.6.2. уме да по упутству и уз помоћ наставника реализује једноставно истраживање, попуни формулар, прикаже резултате у табели/графикону и извести о резултату	полног и бесполног размножавања; 2.3.2. разуме механизам настанка зигота 2.3.3. разуме зашто потомци личе на родитеље и њихове претке, али нису идентични са њима 2.3.4. зна да на развиће организама поред генетичког материјала утиче и средина 2.6.1. уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату	материјала и његову основну улогу у ћелији;
4. ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	1.4.2. препознаје утицаје појединих абиотичких и биотичких фактора на организме и популације 1.4.4. препознаје животне услове који владају у карактеристичним екосистемима Србије и најважније представнике врста које их насељавају 1.4.6. разуме утицај човека на биолошку разноврсност (нестанак врста, сеча шума, интензивна пољопривреда, отпад) 1.4.7. препознаје основне процесе важне у заштити и очувању животне средине (рециклажа, компост) и заштити биодиверзитета (Националних паркова, природних резервата) 1.4.8. зна шта може лично предузети у заштити свог непосредног животног	2.4.1. употребљава еколошке појмове у опису типичних ситуација у природи 2.4.7. зна да објасни основне прилагођености живих организама на живот у ваздушној, воденој и земљишној средини 2.4.8. разуме последице загађења воде, ваздуха и земљишта као и значај очувања природних ресурса и уштеде енергије 2.4.9. разуме значај природних добара у заштити природе (националних паркова, природних резервата, ботаничких башта, зоо-вртова) 2.5.1. познаје основне механизме деловања превентивних мера у	3.4.7. познаје механизме деловања мера заштите животне средине, природе и биодиверзитета 3.6.2. уме да осмисли једноставан протокол прикупљања података и формулар за упис резултата

	окружења 1.5.3. разуме значај одржавања хигијене кућних љубимаца, домаћих и дивљих животиња и правилног опхођења са њима 1.5.5. препознаје основне знаке поремећаја функције појединих органа и основне симптоме инфекције и разликује стање у коме може сам да интервенише од стања када мора да се обрати лекару 1.5.7. разуме да загађење животне средине (воде, ваздуха, земљишта, бука итд) и неке природне појаве (УВ зрачење) неповољно утичу на здравље човека 1.6.1. уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање, мерење) 1.6.2. уме да по упутству и уз помоћ наставника реализује једноставно истраживање, попуни формулар, прикаже резултате у табели/графикону и извести о резултату 1.6.3. зна како се понаша у лабораторији и на терену и правила о раду и безбедности рада 1.6.4. уме по упутству да изведе унапред постављени експеримент и одговори на једноставну хипотезу уз помоћ и навођење наставника	очувању здравља 2.5.4. зна механизме којима загађење животне средине угрожава здравље човека 2.6.1. уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату	
5. ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	1.5.1. зна основне мере за одржавање личне и хигијене околине и разуме зашто је важно да их се придржава 1.5.8. зна и разуме какав значај за здравље имају умерена физичка активност и поштовање биолошких ритмова (сна, одмора) 1.5.9. разуме да постоје полне болести, познаје мере превенције и могуће путеве	2.5.1. познаје основне механизме деловања превентивних мера у очувању здравља 2.5.2. разуме значај и зна основне принципе правилног комбиновања животних намирница	3.5.7. познаје основне биолошке механизме који доводе до развијања болести зависности

	<u>инфекције, као и њихове негативне последице на здравље</u> <u>1.5.10. зна да постоје природне промене у понашању које настају као последица физиолошких промена (пубертет, менопауза), зна да у адолесцентом добу могу да се појаве психолошки развојни проблеми (поремећаји у исхрани, поремећаји понашања, поремећаји сна и сл.)</u> 1.5.11. разуме одговорност и опасност превременог ступања у сексуалне односе и разуме зашто абортус у доба развоја има негативне последице на физичко и ментално здравље 1.5.12. зна да болести зависности (претерана употреба дувана, алкохола, дроге) неповољно утичу на укупан квалитет живота и зна коме може да се обрати за помоћ (институцијама и стручњацима)	2.5.3. зна како се чува хранљива вредност хране <u>2.5.5. зна механизме деловања хемијских материја на физиолошке процесе у организму и на понашање (утицај алкохола, различитих врста дрога, енергетских напитака и сл.)</u>	
--	---	---	--

Допунска настава за 5. Разред

Циљеви и задаци допунског рада: Додатно објашњавање, понављање и утврђивање градива из текуће школске године. Зависно од потреба ученика могуће и прилагођавање броја часова посвећених некој од тема.

Садржаји програма (наставне теме)	Циљеви и задаци садржаја програма	Број часова	Начин реализације			Активности ученика
			Облици рада	Методе и технике	Средства	
1. ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	додатно објашњавање, понављање и вежбање кроз примере	1	Индивидуални и групни	Дијалог демонстративна	Уџбеник, радни листићи, други извори	Записује, понавља, црта, демонстрира
2. ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	додатно објашњавање, понављање и вежбање кроз примере	2	Индивидуални и групни	Дијалог демонстративна	Уџбеник, радни листићи, други извори	Записује, понавља, црта, демонстрира
3. НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	додатно објашњавање, понављање и вежбање кроз примере	2	Индивидуални и групни	Дијалог демонстративна	Уџбеник, радни листићи, други извори	Записује, понавља, црта, приказује
4. ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	додатно објашњавање, понављање и вежбање кроз примере	2	Индивидуални и групни	Дијалог демонстративна	Уџбеник, радни листићи, други извори	Записује, понавља, црта, приказује
5. ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	додатно објашњавање, понављање и вежбање кроз примере	2	Индивидуални и групни	Дијалог демонстративна	Уџбеник, радни листићи, други извори	Записује, понавља, црта, демонстрира
Садржаји програма (наставне теме)	Стандарди					
	Основни ниво			Средњи ниво	Напредни ниво	
	1.2.3. зна основне карактеристике грађе биљака,					

ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА 2. ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ 3. ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА 4. НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА 5. ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	животиња и човека и основне функције које се обављају на нивоу организма 1.2.7. зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији са околином 1.6.1. уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање, мерење)		
	1.5.1. зна основне мере за одржавање личне и хигијене околине и разуме зашто је важно да их се придржава 1.5.8. зна и разуме какав значај за здравље имају умерена физичка активност и поштовање биолошких ритмова (сна, одмора)		
	1.1.1 уме да наведе основне карактеристике живог света 1.1.2 разликује живу и неживу природу у непосредном окружењу и у типичним случајевима 1.1.3. препознаје основне сличности и разлике у изгледу и понашању биљака и животиња 1.1.5 зна да постоје просторне и временске промене код живих бића и познаје основне чињенице о томе 1.2.1 зна да су најмањи организми саграђени од једне ћелије у којој се одвијају сви карактеристични животни процеси и зна основне карактеристике грађе такве ћелије 1.2.2 зна да је ћелија најмања јединица грађе свих вишећелијских организама у чијим одељцима се одвијају разноврсни процеси, и зна основне карактеристике грађе тих ћелија 1.2.5. разуме да је за живот неопходна енергија коју организми обезбеђују исхраном 1.2.6 разуме да су поједини процеси заједнички за сва жива бића (дисање, надражљивост, покретљивост, растење, развиће, размножавање)		

	1.3.1. разуме да јединке једне врсте дају потомке исте врсте 1.3.2. зна основне појмове о процесу размножавања 1.3.3. зна да свака ћелија у организму садржи генетички материјал 1.3.7. зна да од зигота настаје организам и да се тај процес назива развиће		
	1.4.2. препознаје утицаје појединих абиотичких и биотичких фактора на организме и популације 1.4.6. разуме утицај човека на биолошку разноврсност (нестанак врста, сеча шума, интензивна пољопривреда, отпад) 1.4.7. препознаје основне процесе важне у заштити и очувању животне средине(рециклажа, компост) и заштити биодиверзитета (Националних паркова,природних резервата) 1.5.3. разуме значај одржавања хигијене кућних љубимаца, домаћих и дивљих животиња и правилног опхођења са њима 1.5.5. препознаје основне знаке поремећаја функције појединих органа и основне симптоме инфекције и разликује стање у коме може сам да интервенише од стања када мора да се обрати лекару 1.5.7. разуме да загађење животне средине (воде, ваздуха, земљишта, бука итд) и неке природне појаве (УВ зрачење) неповољно утичу на здравље човека		

Допунска настава за 5. Разред

Циљеви и задаци допунског рада: Додатно објашњавање, понављање и утврђивање градива из текуће школске године. Зависно од потреба ученика могуће и прилагођавање броја часова посвећених некој од тема.

Садржаји програма (наставне теме)	Циљеви и задаци садржаја програма	Број часова	Начин реализације			Активности ученика
			Облици рада	Методе и технике	Средства	
1. ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	додатно објашњавање, понављање и вежбање кроз примере	1	Индивидуални и групни	Дијалог демонстративна	Уџбеник, радни листићи, други извори	Записује, понавља, црта, демонстрира
2. ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	додатно објашњавање, понављање и вежбање кроз примере	2	Индивидуални и групни	Дијалог демонстративна	Уџбеник, радни листићи, други извори	Записује, понавља, црта, демонстрира
3. НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	додатно објашњавање, понављање и вежбање кроз примере	2	Индивидуални и групни	Дијалог демонстративна	Уџбеник, радни листићи, други извори	Записује, понавља, црта, приказује
4. ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	додатно објашњавање, понављање и вежбање кроз примере	2	Индивидуални и групни	Дијалог демонстративна	Уџбеник, радни листићи, други извори	Записује, понавља, црта, приказује
5. ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	додатно објашњавање, понављање и вежбање кроз примере	2	Индивидуални и групни	Дијалог демонстративна	Уџбеник, радни листићи, други извори	Записује, понавља, црта, демонстрира
Садржаји програма (наставне теме)	Стандарди					
	Основни ниво			Средњи ниво	Напредни ниво	
	1.2.3. зна основне карактеристике грађе					

ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА 2. ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ 3. ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА 4. НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА 5. ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	биљака, животиња и човека и основне функције које се обављају на нивоу организма 1.2.7. зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији са околином 1.6.1. уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање, мерење)		
	1.5.1. зна основне мере за одржавање личне и хигијене околине и разуме зашто је важно да их се придржава 1.5.8. зна и разуме какав значај за здравље имају умерена физичка активност и поштовање биолошких ритмова (сна, одмора)		
	1.1.1 уме да наведе основне карактеристике живог света 1.1.2 разликује живу и неживу природу у непосредном окружењу и у типичним случајевима 1.1.3. препознаје основне сличности и разлике у изгледу и понашању биљака и животиња 1.1.5 зна да постоје просторне и временске промене код живих бића и познаје основне чињенице о томе 1.2.1 зна да су најмањи организми саграђени од једне ћелије у којој се одвијају сви карактеристични животни процеси и зна основне карактеристике грађе такве ћелије 1.2.2 зна да је ћелија најмања јединица грађе свих вишећелијских организама у чијим одељцима се одвијају разноврсни процеси, и зна основне карактеристике грађе тих ћелија 1.2.5. разуме да је за живот неопходна енергија коју организми обезбеђују исхраном 1.2.6 разуме да су поједини процеси		

	заједнички за сва жива бића (дисање, надражљивост, покретљивост, растење, развиће, размножавање)		
	1.3.1. разуме да јединке једне врсте дају потомке исте врсте 1.3.2. зна основне појмове о процесу размножавања 1.3.3. зна да свака ћелија у организму садржи генетички материјал 1.3.7. зна да од зигота настаје организам и да се тај процес назива развиће		
	1.4.2. препознаје утицаје појединих абиотичких и биотичких фактора на организме и популације 1.4.6. разуме утицај човека на биолошку разноврсност (нестанак врста, сеча шума, интензивна пољопривреда, отпад) 1.4.7. препознаје основне процесе важне у заштити и очувању животне средине(рециклажа, компост) и заштити биодиверзитета (Националних паркова,природних резервата) 1.5.3. разуме значај одржавања хигијене кућних љубимаца, домаћих и дивљих животиња и правилног опхођења са њима 1.5.5. препознаје основне знаке поремећаја функције појединих органа и основне симптоме инфекције и разликује стање у коме може сам да интервенише од стања када мора да се обрати лекару 1.5.7. разуме да загађење животне средине (воде, ваздуха, земљишта, бука итд) и неке природне појаве (УВ зрачење) неповољно утичу на здравље човека		

Циљеви и задаци додатног рада: Допуњавање, понављање и утврђивање градива из текуће школске године као припрема за такмичење. Зависно од интересовања ученика могуће и повећање броја часова

Садржаји програма (наставне теме)	Циљеви и задаци садржаја програма	Број часова	Начин реализације			Активности ученика
			Облици рада	Методе и технике	Средства	
1. ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	развијање способности даровитих ученика и оних који исказују посебно интересовање за науку, припремање ученика за такмичења	1	Индивидуални и групни	Дијалог демонстративна	Радни листићи, историјск и извори, филм	Понављање, утврђивање, рад по групама, дебата, демонстрација постигнућа и решавања проблема, израда ПП презентације или паное паное
2. ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	развијање способности даровитих ученика и оних који исказују посебно интересовање за науку, припремање ученика за такмичења	2	Индивидуални и групни	Дијалог демонстративна	Радни листићи, историјск и извори,	Понављање, утврђивање, рад по групама, дебата, демонстрација постигнућа и решавања проблема, израда ПП презентације или паное
3. НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	развијање способности даровитих ученика и оних који исказују посебно интересовање за науку, припремање ученика за такмичења	2	Индивидуални и групни	Дијалог демонстративна	Радни листићи, историјск и извори, филм	Понављање, утврђивање, рад по групама, дебата, демонстрација постигнућа и решавања проблема, израда ПП презентације или паное

4. ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	развијање способности даровитих ученика и оних који исказују посебно интересовање за науку, припремање ученика за такмичења	2	Индивидуални и групни	Дијалог демонстративна	Радни листићи, историјск и извори, филм	Понављање, утврђивање, рад по групама, дебата, демонстрација постигнућа и решавања проблема, израда ПП презентације или паноа
5. ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	развијање способности даровитих ученика и оних који исказују посебно интересовање за науку, припремање ученика за такмичења	2	Индивидуални и групни	Дијалог демонстративна	Радни листићи, историјск и извори, филм	Понављање, утврђивање, рад по групама, дебата, демонстрација постигнућа и решавања проблема, израда ПП презентације или паноа

Садржаји програма (наставне теме)	Стандарди		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1. ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА 2. ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ 3. ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА 4. НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА 5. ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ			3.2.4. разуме да је у остваривању карактеристичног понашања јединке неопходна функционална интеграција више система органа и разуме значај такве интеграције понашања за преживљавање
			3.5.7. познаје основне биолошке

			механизме који доводе до развијања болести зависности
			3.1.1 примењује критеријуме за разликовање живог од неживог у граничним случајевима и у атипичним примерима (вируси, делови организама, плодови и сл.) 3.1.2 уме да објасни зашто је нешто класификовано као живо или као неживо 3.1.4 познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава до нивоа класе/реда најважнијих група
			3.3.3. зна функцију генетичког материјала и његову основну улогу у ћелији;
			3.4.7. познаје механизме деловања мера заштите животне средине, природе и биодиверзитета 3.6.2. уме да осмисли једноставан протокол прикупљања података и формулар за упис резултата

Циљ наставе и учења предмета: Циљ наставе и учења математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

ИСХОДИ По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
- Израчуна вредност једноставног бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину или неједначину (у скупу природних бројева); - Реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину (у скупу природних бројева); - Примени правила дељивости са 2, 3, 4, 5, 9, 25 и декадним јединицама; - Разликује просте и сложене бројеве и растави број на просте чиниоце - Одреди и примени NZS и NZD - Изводи скуповне операције уније, пресека, разлике и правилно употребљава одговарајуће скуповне ознаке ; - Правилно користи речи <i>i, ili, ne, svaki</i> у математичко-логичком смислу	ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ДЕЉИВОСТ	Први део Својства операција сабирања, множења, одузимања и дељења у скупу. N_0. Дељење са остатком у скупу N_0 (једнакост $a = bq + r, 0 \leq r < b$). Својства дељивости; чиниоци и садржаоци природног броја. Дељивост са 2, 5 и декадним јединицама. Дељивост са 4 и 25. Дељивост са 3 и 9. Скупови и скуповне операције: унија, пресек, разлика. Други део Прости и сложени бројеви. Ератостеново сито. Растављање природних бројева на просте чиниоце . Заједнички делилац и највећи заједнички делилац. Еуклидов алгоритам за налажење NZD. Заједнички садржалац и најмањи заједнички садржалац. Веза између NZD и NZS.
- Анализира односе датих геометријских објеката и запише их математичким писмом; - Опише основне појмове у вези са кругом (центар, полупречник, тангента, тетива) и одреди	ОСНОВНИ ПОЈМОВИ ГЕОМЕТРИЈЕ	Тачке и праве; односи припадања и распореда. Однос правих у равни; паралелност. Мерење дужине и једнакост дужи. Кружница и круг. Кружница и права. Преношење и надовезивање дужи.

положај тачке и праве у односу на круг; - Нацрта праву паралелну датој правој користећи геометријски прибор; - Упореди, сабира и одузима дужи, конструктивно и рачунски; - Преслика дати геометријски објекат централном симетријом и транслацијом; - Правилно користи геометријски прибор;		Централна симетрија. Вектор и транслације.
- Идентификује врсте и опише својства углова(суседни, упоредни, унакрсни, углови на трансверзали, углови са паралелним крацима) и примени њихове узајамне односе; - Нацрта праву нормалну на дату праву користећи геометријски прибор; - Измери дати угао и нацрта угао задате мере; - Упореди, сабере и одузме углове рачунски и конструктивно; - Реши једноставан задатак применом основних својстава паралелограма (једнакост наспрамних страница и наспрамних углова)	УГАО	Угао, централни угао, једнакост углова. Надовезивање углова (суседни углови, конструктивно упоређивање, сабирање и одузимање углова). Упоредни углови; врсте углова. Мерење углова, сабирање и одузимање мере углова. Угао између две праве, нормалне праве, унакрсни углови. Углови на трансверзали. Транслација и углови.
- Прочита, запише, упореди и представи на бројевној полуправој разломке и децималне бројеве и преводи их из једног записа у други; - Одреди месну вредност цифре у запису децималног броја, - Заокругли број и процени грешку заокругљивања		Први део Појам разломка облика a/b ($a, b \in \mathbb{N}$). Придруживање тачака бројевне полуправе разломцима. Проширивање, скраћивање и упоређивање разломака. Децимални запис броја и преводјење у запис облика a/b ($b \neq 0$). Упорјеђивање

- Израчуна вредност једноставног бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину и неједначину; - Реша једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину; - Одреди проценат дате величине; - Примени размеру једноставним животним ситуацијама; - Примени аритметичку средину датих бројева; - Сакупи податке и прикаже их табеларно и кружним дијаграмом и по потреби користи калкулатор или расположиви софтвер;	РАЗЛОМЦИ	бројева у децималном запису. Заокруживање бројева. Други део Основне рачунске операције с разломцима (у оба записа) и њихова својства. Изрази. Једначине и неједначине у скупу разломака. Трећи део Примене разломака (проценти, аритметичка средина, размера). Основна неједнакост $p < (p+q)/2 < q$.
- Идентификује осносиметричне фигуре и одреди њену осу симетрије; - Симетрично преслика тачку, дуж и једноставну фигуру користећи геометријски прибор; - Конструира симетралу дужи, симетралу угла и примењује њихова својства; - Конструира праву која је нормална на дату праву или паралелна датој правој.	ОСНА СИМЕТРИЈА	Осна симетрија у равни и њене особине. Оса симетрије фигуре. Симетрала дужи и конструкција нормале. Симетрала угла.

ОБЛАСТ/ТЕМА	НАЧИН И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА (по областима)
ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ДЕЉИВОСТ	Ова тема представља природну везу са градивом првог циклуса и у оквиру ње треба проширити и продубити знања која су ученици раније стекли. Обновити својства у скуповима N и N_0 (претходник или следбеник) и подсетити се придруживања

бројева тачкама бројевне праве.

Кроз разноврсне задатке са изразима, једначинама и неједначинама из свакодневног живота, наставити са изграђивањем појмова пројевних изрази, променљива, израз са променљивом и придруживање, користећи при томе и термине израз, формула, исказ. Код једначина и неједначина задржати се на једноставнијим облицима, у циљу усвајања концепта решавања датог проблема. Уочавати примере једноставнијих (функцијских) зависности у разним областима (придруживање по датом правилу бројева – бројевима, бројева – дужима, бројева – површинама и др.). При томе је важно коришћење дијаграма и табела (дијаграм тока алгорита, табела резултата неког пребројавања или мерења и др.). У овом делу се користе и примери са геометријским облицима, у којима се појављује зависност међу величинама.

У делу који се односи на дељивост, ученици се подсећају да дељење у скупу природних бројева без остатка није увек могуће. Уводи се дељење са остатком, једнакост $a=bq+r$, $0 \leq r < b$ и скуп могућих остатака. Истичу се својства дељивости и анализира се дељивост збира, разлике и производа.

Правила дељивости декадним јединицама и бројевима 2, 5, 4 и 25 се уводе тако да ученици сами откривају законитости и активно се укључују у процес истраживања и учења, док за правила дељивости са 3 и 9 наставник ученике добро изабраним примером води до правила. Такође, ученици треба да уоче и везе између ових правила (нпр. Ако је број дељив са 10, дељив је и са 2 и са 5). На овом узрасту, нагласак је на примени, а не на формалном начину излагања.

На конкретним примерима подскупова N_0 , уводе се различити начини записивања скупова уз увођење појма празног скупа и бесконачног скупа. Уводе се основни појмови о скуповима и математичком изражавању: скуп, елементи, подскуп, једнакост скупова, празан скуп, са одговарајућим знацима; скуповне операције: унија, пресек, разлика и одговарајуће ознаке. Коришћењем примера из текућих садржаја, посебно аритметичких и касније геометријских, даље се осмишљавати појам скупа, изграђивати математички језик и уносити прецизност у изражавању.

На одговарајућим примерима илустровати математичко-логичку употребу речи: *сваки, неки, или, и, не, следи (ако...онда)*. Скуповне операције над два скупа се илиструју разноврсним примерима са природним бројевима, уз коришћење Венових дијаграма и без њих. Ученици решавају задатке у којима се скуповне операције примењују на скупове делилаца, односно садржалаца бројева, што представља добар увод за увођење појмова највећи заједнички делилац и најмањи заједнички садржалац.

Уводе се појмови простог и сложеног броја, и објашњава се поступак Ератостеновог сита и поступак растављања природних бројева на просте чиниоце и одређивање највећег заједничког делиоца и најмањег заједничког садржаоца, Еуклидов алгоритам (на конкретним примерима) и веза између НЗД и НЗС, и ученици се

**ОСНОВНИ ПОЈМОВИ
ГЕОМЕТРИЈЕ**

оспособљавају за њихову примену у проблемским задацима.

Главни циљ ове теме јесте да успостави природни прелаз на више нивое разумевања геометрије, са нивоа вузуелизације(на коме су базирани садржаји геометрије у првом циклусу), на ниво анализирања и апстракције(односно неформалне дедукције). Нови ниво подразумева описивање и репрезентације геометријских објеката на природном и формалном језику, анализирање односа међу објектима. Ученици усвајају елементе дедуктивног закључивања (правилно формулисање тврђења; правилно закључивање, правилно коришћење везника *и*, *или*, а нарочито *ако...онда*). Садржаје прате задаци у којима се истиче правилно изражавање, договорено означавање, коректно цртање, и којима се подстиче логичко-комбинаторно размишљање.

Полазећи од појмова тачке и праве и односа припадања и распореда уводи се појам дужи и појам полуправе и начини њиховог обележавања. Неформално се истичу очигледне истине које се односе на наведене појмове и односе.

Разматра се однос две праве у равни; формулише се као очигледна истина да за сваку праву и тачку ван ње постоји јединствена права која пролази кроз дату тачку и паралелна је датој правој; заједно са овом чињеницом показује се цртање(обичним и троугаоним лењиром) праве паралелне датој правој кроз тачку која јој не припада. Кроз задатке се истиче симетричност и транзитивност паралелности (без увођења тих појмова), као и области на које је подељена рав ан задатим правима. Као посебно важне области (заједно са границом) истичу се троуглови и паралелограми и начини њиховог означавања.

Објашњава се практичан значај стандардних јединица мере и потреба за деловима јединица мере. Дужине се изражавају вишеименованим бројевима и истиче се претварање у једноимене најнижих јединица. Једнакост дужи се уводи као једнакост њихових дужина (уз истицање да се једнакост не односи на једнакост дужи као скупова тачака).

Уводе се појмови: кружница, круг, центар, полупречник, пречник, лук, тетива и тангента. Однос две кружнице, односно два круга се разматра на конкретним примерима и задацима.

Шестар се користи као геометријски инструмент за цртање кружница, упоређивање дужи и операције над њима.

Конструктивно упоређивање, сабирање и одузимање дужи се повезује са мерењем. У задацима се користе изломљене линије (отворене и затворене) без експлицитне дефиниције и уводи се појам обима затворене изломљене линије.

Централном симетријом пресликавају се тачке, дужи, кружнице, троуглови, квадрати и правоугаоници. Истичу се основне особине централне симетрије и повезују се са особинама паралелограма.

Уводе се појмови усмерених дужи и вектора(интезитет, правац, смер).

	Транслацијом („паралелним преношењем“) пресликавају се тачке, дужи, кружнице, троуглови, квадрати и правоугаоници и остале једноставне фигуре, користећи при томе геометријски прибор. Истичу се основне особине транслагације и повезују се са особинама паралелограма.
УГАО	Угаону линију уводимо као унију две полуправе са заједничким почетком. Ако угаона линија није опружена, истиче се разлика између конвексне и неконвексне области у зависности од тога да ли та област садржи или не садржи дуж чији су крајеви на крацима. Угао се уводи као унију угаоне линије и једне од поменутих области, али даља разматрања су ограничена само на конвексне углове. Уводи се означавање углова малим словима грчког алфавета. Користећи се механичким моделима (кретање клатна, лепеза и сл.) мотивише се придруживање кружних лукова (и одговарајућих тетива) угловима. Једнаки углови уводе се као углови чије су одговарајуће тетиве у круговима једнаких полупречника једнаке. На ово објашњење надовезује се и конструктивно преношење углова помоћу шестара и лењира, а затим и конструктивно упоређивање, сабирање и одузимање углова. Код ученика се развија вештина мерења и цртања углова помоћу шестара. Повезује се једнакост углова са једнакошћу њихових мера. Уводе се делови степена (минуте и секунде) и поступци сабирања и одузимања мера углова. Објашњава се једнакост унакрсних углова и уводи се нормалност правих. Ученици се оспособљавају да цртају нормалу на праву из дате тачке употребом троугаоног лењира, а након истицања нормалности тангенте и одговарајућег полупречника, и за цртање тангенте на кружницу у задатој тачки кружнице. Објашњава се шта се подразумева под растојањем тачке од праве. Под углом између правих које нису међусобно нормалне подразумевати одговарајући оштар угао. Истичу се углови које образује трансверзала две паралелне праве. Када трансверзала није нормална на паралелним правима, добијени углови деле се на оштре и тупе и истиче се да су сви углови исте врсте међусобно једнаки. Обнавља се једнакост наспрамних страница паралелограма, и изводи једнакост наспрамних углова паралелограма. Објашњава се шта се подразумева под растојањем између две паралелне праве. Истичу се односи углова са паралелним крацима.
РАЗЛОМЦИ	Појам разломка, као дела целине, ученици су упознали у првом циклусу. На почетку се уводе појмови правога односно неправог разломка, као и мешовитог броја. Претварање мешовитог броја у неправи и обрнуто, повезује се са поступком дељења са остатком. Геометријску интерпретацију ненегативних рационалних бројева уводимо помоћу бројевне полуправе. Примери за то треба да буду разноврсни, имениоци разломака не треба да буду већи од 10, а ученици треба да схвате важност избора јединичне дужи за прецизно приказивање датих разломака. Бројевна полуправа се може

користити за упоређивање разломака.

Проширивање и скраћивање разломака се уводи на основу особине количника да се он не мења када се дељеник и делилац помноже, односно поделе истим бројем различитим од нуле. Скраћивање разломка до несводљивог повезује се са познатим поступком налажења највећег заједничког делиоца бројиоца и имениоца. На примерима се показује да се скраћивање може извести и поступни, али да је претходни поступак ефикаснији.

Ученици се упознају са различитим начинима упоређивања разломака. Примери који се користе илустровани су помоћу кружних исечака или фигура у квадратној мрежи и на тај начин се овај део теме повезује са темама из геометрије (нпр. угао и мерење угла). Увођење децималног записа разломка и њихово приказивање на бројевној полуправој повезује се са мерењем дужине, масе и запремине течности, коришћењем примера из свакодневног живота. Превођење разломака у децимални запис започиње се са разломцима који се могу свести на децималне разломке, а након тога се уводи појам периодичног децималног записа.

Сабирање и одузимање разломака уводи се свођењем на заједнички именилац, с тим што на почетку треба инсистирати на најмањем заједничком садржаоцу. Множење разломака најлакше је илустровати у квадратној мрежи нпр. преко површине правоугаоника. Пре дељења разломака ученици се упознају са појмом реципрочне вредности разломка и природног броја. Само дељење се уводи помоћу једноставних примера дељења разломака природним бројевима и на крају се уопштава да је дељење разломком исто што и множење његовом реципрочном вредношћу.

Код сабирања, одузимања и множења децималних бројева користи се аналогија са извођењем истих операција са природним бројевима. Код дељења уводи се прво дељење децималног броја природним, а након тога, кроз добро одабране примере, показује се како се дељење децималних бројева своди на претходни случај.

Ученици се упознају са чињеницом да особине рачунских операција које су важиле у скупу природних бројева, важе и у скупу разломака. Код израза се треба задржати на примерима који нису сувише сложени, јер је циљ увежбавање извођења рачунских операција и примена њихових особина. Приликом обраде једначина и неједначина треба се задржати на једноставнијим примерима и користити аналогију са решавањем једначина и неједначина у скупу природних бројева. Треба имати у виду да су исходи који се односе на изразе, једначине и неједначине развојног типа, односно исходи који се развијају и током наредних разреда.

Веома важан део ове теме су проблемски – текстуални задаци у којима се користе разломци и децимални запис разломака, помоћу којих се подстиче развој логичког начина мишљења. Могу се обрадити и разни проблеми из свакодневног живота, нпр. планирање кућног буџета којим се, поред увежбавања операција са децималним записом бројева, ствара и основа за развој финансијске писмености, а

	има и своју васпитну ноту. У делу који се односи на примену, ученици се оспособљавају да процентни запис разломка, аритметичку средину и размеру повежу са проблемима из свакодневног живота(попусти, поскупљења, подела новца у одређеној размери, израчунавање просечне оцене, висине или примена аритметичке средине у спорту). Увођење процентног записа разломка се обрађује кроз визуелне представе на дијаграмима(најпре квадрата подељеног на стотине, а затим произвољног правоугаоника, правилног многоугла или круга) и кроз ситуације у којима се проценат појављује, као што су изражавање снижења или поскупљења неког производа, најпре 25%, 50% и 75%, а након разумевања појма и концепта, и за било коју другу вредност. Кроз примере уједно се увежбава и превођење разломака у децимални и процентни запис, кроз примере који изискују овакву врсту записа бројева. Аритметичка средина се обрађује и вежба на конкретним примерима (оцене у дневнику, спорт, кроз истраживачке задатке и сл.). Важно је правилно формирање и разумевање појма размере. Ученици се оспособљавају за њено коришћење у пракси: при цртању и читању разних планова и графикана; при одређивању растојања; при решавању проблема поделе у датој размери и при повећању и смањивању слика. Обрада овог градива подређена је практичном циљу, уз повезивање с већ упознатим садржајима математике и других предмета. Ова област је погодна за развијање различитих других компетенција, кроз задатке који би од ученика изискивали различите врсте истраживања. Резултате истраживања ученици треба да представљају графички и на тај начин стекну осећај за упоређивање разломака у различитим записима. За исход који се односи на прикупљање података и приказивање података у табели или кружног дијаграму не постоји одговарајући садржај, јер је предвиђено да се на остваривање овог исхода ради током реализације целе теме.
ОСНА СИМЕТРИЈА	Код увођења појма осне симетрије од велике важности су: примери који се ученицима дају на непосредно посматрање и експериментисање и питања која ученицима постављамо како би дошли до њихових основних представа о најваљнијим карактеристикама осне симетрије. Примере са осном симетријом започињемо на квадратној мрежи са осама симетрије које су идентичне са линијама мреже, са циљем да ученици самостално дођу до основних особина осне симетрије, а затим се прелази на примере без квадратне мреже. Осном симетријом се пресликава тачка, дуж, круг, троугао, квадрат и правоугаоник, а приликом цртања користи се геометријски прибор. Појам осносиметричне фигуре се усваја интуитивно, што значи да се низом примера

	указује да постоје фигуре које имају једну или више оса симетрије и фигуре које немају ту особину. Ученике научити да користећи геометријски прибор, конструишу симетралу дужи, симетралу угла, нормалу из тачке на праву и примене њихове особине у проблемским задацима.
--	--

ОПШТЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ:

Ученик је на крају обавезног образовања кроз наставу математике усвојио основне математичке концепте (нумеричке, алгебарске, геометријске, статистичке), овладао је основним математичким процесима (расуђивањем, комуникацијом, повезивањем, применом, моделовањем) и вештинама (рачунањем, алгебарским поступцима, мерењем, просторном визуелизацијом, радом са подацима, проценом, коришћењем калкулатора и информационо-комуникационим технологијама) потребним за даље школовање и живот. Оспособљен је да анализира и тумачи природне и друштвене појаве, решава проблеме и доноси одлуке у свакодневном контексту. Комуницира користећи математички језик, користи информационо-комуникационе технологије и друга средства.

Основни ниво

Решава проблеме и доноси одлуке у једноставним ситуацијама када је захтев јасно формулисан и сви релевантни подаци непосредно дати. Користећи основне елементе математичког језика, једноставне математичке поступке и информационо- комуникационе технологије саопштава решење проблема или донету одлуку.

Средњи ниво

Решава проблеме и доноси одлуке у познатом контексту, при томе прикупља, селекује податке и примењује одговарајуће математичке поступке. Образлаже решење проблема или донету одлуку. Тумачи природне и друштвене појаве користећи математичке концепте, процесе и вештине.

Напредни ниво

Решава проблеме, доноси одлуке и процењује могућности у реалним ситуацијама и при чему бира и вреднује пут и начине решавања. Критички анализира природне и друштвене појаве користећи математичке концепте, процесе и вештине. Аргументује своје ставове и дискутује користећи математичкијезик.

СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

Специфичне предметне компетенције су: математичко знање и резоновање, примена математичких знања и вештина на решавање проблема и математичка комуникација.

Основни ниво

Примењује једноставне математичке поступке када су сви подаци непосредно дати. Примењује основна математичка знања на решавање једноставних ситуација из свакодневног живота. Решава проблеме у једноставном контексту који се свде на једноставан рачун, решавање једначина, мерење, цртање и рад са подацима. Разуме основе писане и усмене математичке комуникације.

Средњи ниво

Примењује математичке концепте, процесе и вештине у различитим ситуацијама. Бира оптималне начине решавања проблема користећи нумеричке, алгебарске и геометријске методе. Анализира податке користећи основне статистичке методе. Уме да користи одговарајуће средство ИКТ за организацију и обраду података. Разуме захтеве сложенијих математичких задатака и решава их. Одговарајућим математичким појмовима и симболима саопштава своје ставове.

Напредни ниво

Бира математичке поступке за решавање проблема и доноси закључке. Истражује различите начине решавања проблема. Уме да примени математичка знања у анализи сложених природних и друштвених појава. Приликом решавања проблема уме да одабере средство ИКТ и да га користи на одговарајући начин. Разуме и користи формални математички језик. Уме да критички дискутује о добијеним резултатима и

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Географија: Повезати појам географске ширине и дужине са појмом угла, користити примере за размеру карте

Физичко васпитање: Прилоком учења децималних записа бројева давати примере из физичког васпитања, рецимо трчање на 100 метара, скок у даљ...

Ликовна култура: Коришћење геометријских објеката у сликарству...

Информатиком и рачунарством, техником и технологијом, српским језиком анализира их.

УПУТСТВО ЗА ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ УЧЕНИКА:

Процес праћења и вредновања наставе и учења почиње иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази (иницијално тестирање). Постигнућа ученика и степен остварености исхода се сагледају кроз свакодневно посматрање, активност на часу, домаће задатке, учествовање у разговору и дискусији, самоевалуацију и евалуацију током појединих часова, самосталан рад, рад у групи, тестове, писане провере, усмено испитивање, писмене задатке. Свака од ових активности је добра прилика за праћење напредовања и давање повратне информације.

Праћење и вредновање наставе и учења

Саставни део процеса развоја математичких знања у свим фазама наставе је и праћење и процењивање степена остварености исхода, које треба да обезбеди што поузданије сагледавање развоја и напредовања ученика. Тај процес започети иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази. Прикупљање информација из различитих извора (свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, тестови) помаже наставнику да сагледа постигнућа (развој и напредовање) ученика и степен остварености исхода. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а важно је ученике оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у учењу.

НАЧИНИ ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА УЧЕНИЦИМА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ПОДРШКА

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем

ДОПУНСКА И ДОДАТНА НАСТАВА

Допунска настава из математике организује се по потреби. Њу похађају ученици који у редовној настави нису били успешни. Циљ допунске наставе је да ученик, уз додатну помоћ наставника, стекне неопходна знања и умења како би могао без потешкоћа да прати редовну наставу.

Додатна настава се организује према потреби, са једним или два часа недељно (не мора сваке недеље). Програмски садржаји ове наставе обухватају нове садржаје, који се надовезују на програм редовне наставе и за који су ученици показали посебан интерес. Додатна настава треба да

задовољи жељу ученика да сазнају више, да искажу своју даровитост, да се припремају за такмичења. У оквиру ове наставе могу се продубљивати и проширивати садржаји из редовне наставе, радити нови садржаји, тежи задаци.

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО 5. РАЗРЕД

Усклађено са Правилником о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања
Правилник је објављен у "Службеном гласнику РС - Просветни гласник", бр. 15/2018, 18/2018, 3/2019, 3/2020, 6/2020 и 17/2021.

Назив предмета: ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

Циљ наставе и учења предмета: Циљ наставе и учења информатике и рачунарства је оспособљавање студената за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, производњу дигиталних садржаја и креирање рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.

Разред: пети
Годишњи фонд часова: 36 часова

Програм наставног предмета информатика и рачунарство, у другом циклусу основног образовања и васпитања, организован је по спиралном моделу и оријентисан је на остваривање исхода. Исходи говоре о томе шта ученици умеју да ураде на основу знања која су стекли учећи овај предмет. Представљају опис интегрисаних знања, вештина, ставова и вредности студената у три тематске целине: ИКТ, Дигитална писменост и Рачунарство.

ИСХОДИ	ТЕМА/ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ
--------	-------------	----------

По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да: - наведе примену информатике и рачунарства у савременом животу - правилно користи ИКТ уређаје - именује основне врсте и компоненте ИКТ уређаја - прави разлику између хардвера, софтвера и сервиса - прилагоди радно окружење кроз основна подешавања - креира дигитални слику и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сараднички) - креира текстуални документ и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сараднички) - примени алате за снимање и репродукцију аудио и видео записа - креира мултимедијалну презентацију и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сараднички) - сачува и организује податке - разликује основне типове датотека	1. ИКТ (9)	- Предмет изучавања информатике и рачунарства. - ИКТ уређаји, јединство хардвера и софтвера. - Подешавање радног окружења. - Организација података. - Рад са сликама. - Рад са текстом. - Рад са мултимедијом. - Рад са презентацијама.
По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да: - реагује исправно када дође у потенцијално небезбедну ситуацију у коришћењу ИКТ уређаја; - доводи у везу значај правилног одлагања дигиталног отпада и заштиту животне средине - разликује безбедно од небезбедног, пожељно од непожељног понашања на Интернету - реагује исправно када дођу у контакт са непримереним садржајем или са непознатим особама путем Интернета	2. ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ (5)	- Употреба ИКТ уређаја на одговоран и сигуран начин - Правила безбедног рада на Интернету - Претраживање Интернета, одабир резултата и преузимање садржаја - Заштита приватности личних података - Заштита здравља, ризик зависности од технологије и управљање временом

- приступа Интернету, самостално претражује, проналази информације у дигиталном окружењу и преузима их на свој уређај - информацијама на интернету приступи критички - спроводи поступке за заштиту личних података и приватности на Интернету - објасни појам ауторских права и разликује основне лиценце за дељење садржаја - препознаје ризик зависности од технологије и доводи га у везу са својим здрављем -рационално управља временом које проводи у раду са технологијом и на Интернету		
По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да: - изводи скуповне операције уније, пресека, разлике и правилно употребљава одговарајуће скуповне ознаке - схвати математичко-логички смисао речи "и", "или", "не", "сваки", "неки", израза "ако...онда" - зна алгоритме аритметике (сабирања, множења, дељења с остатком, Еуклидов алгоритам) и интерпретира их алгоритамски - наведе редослед корака у решавању једноставног логичког проблема - креира једноставан рачунарски програм у визуелном окружењу - сврсисходно примењује програмске структуре и блокове наредби - користи математичке операторе за израчунавања - објасни сценарио и алгоритам пројекта - анализира и дискутује програм - проналази и отклања грешке у програму	3. РАЧУНАРСТВО (16)	- Увод у логику и скупове: унја,пресек, разлика; речи „и“, „или“, „не“, „сваки“, „неки“, „ако...онда“. - Увод у алгоритме аритметике:писмено сабирање, множење, дељење с остатком,Еуклидов алгоритам. - Увод у тему програмирања. - Радно окружење изабраног софтвера за визуелно програмирање. - Алати за рад са графичким објектима, текстом, звуком, видеом. - Програм-категорије, блокови, наредбе, инструкције. - Програмске структуре (линијска, циклична, разграната)
По завршеној области/теми ученик ће бити у	4. ПРОЈЕКТНА НАСТАВА	- Фазе пројектног задатка од израде

стању да: - сарађује са осталим члановима групе у одабиру теме, прикупљању и обради материјала у вези са темом, формулацији и представљању резултата и закључака - одабира и примењује технике и алате у складу са фазама реализације пројекта - наведе кораке и опише поступак решавања пројектног задатка - вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен -поставља резултат свог рада на Интернет, ради дељења са другима, уз помоћ наставника	(6)	плана до представљања решења - Израда пројектног задатка у групи у корелацији са другим предметима - Представљање резултата пројектног задатка
---	-----	--

ОБЛАСТ/ТЕМА	НАЧИН И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА (по областима)
1. ИКТ (9)	- Фронтални, индивидуални, групни (у пару) - Различитим методама, подстичући истраживачки начин рада, постојеће знање

	ученика о ИКТ проширити користећи различите изворе знања навођењем примера примене ИКТ-а. - Ученике информативно упознати са предметом изучавања информатике и рачунарства познатим примерима. - Увести појмове хардвер и софтвер. Скренути пажњу на правилно руковање ИКТ уређајима. - Појам оперативни систем увести кроз повезивање претходног искуства. Нагласити који оперативни систем користе рачунари на којима ће радити у школи. - Кроз демонстрацију и личну активност ученика, скренути пажњу на правила која важе у кабинету и у раду са рачунарима и опремом. - Кроз конкретне примере објаснити појам датотеке и неопходност организације датотека у рачунару: чување и проналажење, премештање или брисање (поменути "Корпу за отпатке"). - Креирање и уређивање дигиталне слике / цртеже коришћењем расположивих алата изабраног програма. - При раду са текстом применити основне алатке за уређивање и обликовање текста. Наглашавати потребу одабира одговарајућег писма и инсистирати на примени правописа. -Снимање звука и видео-записа, сходно могућностима, (камера, микрофон, звучници, мобилни телефони, итд). -При изради мултимедијалних презентација применити основне алатке за уређивање и обликовање садржаја. У програму за израду мултимедијалних презентација користити раније креиране звучне и видео записе.
2. ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ (5)	-Фронтални,индивидуални и групни (у пару) - При реализацији тематске целине Дигитална писменост појаснити ученицима шта значи коришћење ИКТ уређаја на одговоран и сигуран начин, и нагласити да то није обавеза само ИТ стручњака већ свих корисника. Демонстрирати функције антивирусног програма и заштитног зида. - Анализирати са ученицима од каквог су материјала направљени ИКТ уређаји, да ли се такви материјали могу рециклирати и на које све начине се могу одлагати дигитални уређаји који нису у употреби, у циљу заштите животне средине. - Проверити са ученицима њихова досадашња искуства у коришћењу веб-прегледача (читача, браузера). Разговарати о сајтовима претраживачима и начинима претраге, увести појмове аутор и ауторска права и навести основне лиценце. - Претрагу интернета и одабир релевантних страница из приказаних резултата претраге. (Како проналазимо, бирамо и преузимамо информације? Како стварамо (онлајн апликације)? Како размењујемо информације и сарађујемо на интернету?) - На унапред припремљеном скупу веб-страница кроз дискусију о процени

	информација пронађених на интернету (публика којој је сајт намењен, аутор, тачност / прецизност, објективност, актуелност и интернет адреса) подстицати развој критичког мишљења студената. - Упознати ученике са правилима понашања на интернету (енг. netikette). За утврђивање и појашњавање ове теме, организовати квизове и радионице (на теме безбедно - небезбедно, пожељно - непожељно понашање на интернету) као и симулације небезбедних ситуација са акцентом на то како је пожељно реаговати у датим ситуацијама (кроз играње улога и сл.). - У корелацији са другим предметима (физичко и здравствено васпитање) велику пажњу посветити томе како уређаји које свакодневно користе (рачунар, телефон, таблет ...) могу лоше да утичу на њихово здравље при чему их треба водити ка ситуацијама на које их родитељи свакодневно подсећају (лоше држање, дуго гледање у екран, ...). Посебну пажњу посветити развоју свести код студената о времену у току дана, утрошеном на рад са технологијом и могућим развојем зависности од технологије.
3. РАЧУНАРСТВО (16)	- Фронтални, индивидуални, групни (у пару) - Реализација теме може се започети приказивањем мотивационих филмова о програмирању. Увести појмове: програм и програмирање. Демонстрирати готове анимације и рачунарске игре ради развијања свести и побуђивања мотивације да ученици сами могу да креирају своје игрице. Одабрати пример игрице за анализу (на пример са портала www.code.org), као и друге мотивационе материјале из сличних образовних извора) са циљем упознавања студената са корацима у решавању једноставних проблемских задатака. Увести појам алгорита при решавању најједноставнијег проблема. - У међупредметној координацији са предметом математика, увести математичко-логичке појмове које леже у основи информатике и рачунарства: скуп, елементи, подскуп, једнакост скупова, празан скуп (са одговарајућим знацима); - На подесним примерима илустровати математичко-логичку употребу речи: сваки, неки, или, и, не, следи (ако ... онда). Ученици усвајају елементе дедуктивног закључивања (правилно формулисање тврђења; правилно закључивање, правилно коришћење везника "и", "или", а нарочито "ако ... о - Визуелно програмирање (Scratch, Stencil, AppInventor, Alice, ... које треба да омогући алгоритамско решавање проблема и основе програмирања. У зависности од изабраног програмског окружења прилагодити сва следећа објашњења специфичностима тог алата. - Демонстрирати поступке: избор објеката (нагласак на библиотеке), слагање блокова по принципу "превуци-и-пусти" и покретање програма. - Демонстрирати на сваком примеру следеће технике: креирање пројекта. - Демонстрирати и указивати на разноврсне функционалности доступне у палетама

	блокова. - Кроз активну наставу и укљученост у процес креирања програма од првих часова, ученици ће постепено усвојити потребне појмове, знања и вештине. Анализирати са ученицима карактеристике појединих структура и оправданост примене у појединим ситуацијама. Поступак корак по корак до решења проблема, треба да послужи за систематизацију поступка израде пројекта.
4. ПРОЈЕКТНА НАСТАВА (6)	- Фронтални, индивидуални, групни - Ради развијања међупредметних компетенција и остваривања корелације са другим предметима, реализовати са ученицима најмање два пројектна задатка, један из области ИКТ и Дигитална писменост и други из области Рачунарство (договорити се са ученицима и наставницима других предмета, који покривају област изабране теме). - При реализацији првог пројектног задатка ставити нагласак на разради пројектног задатка - од израде плана до представљања решења. - Наставник планира фазе пројектног задатка у складу са временом, сложености теме, расположивим ресурсима - Пројектни задаци се баве реалним темама из школског или свакодневног живота. - Циљ је развијање и неговање: поступности, повезивања и изградње сопствених стратегија учења, вршњачког учења, вредновања и самовредновања достигнућа. - Пројектни задаци подразумевају корелацију и сарадњу са наставницима осталих предмета - Дobar пример сумирања научених поступака је израда пратеће документације у виду фајлова различитог типа, као што су: текстуални фајлови, слике, видео материјали и сл. Идеја за пројектни задатак може бити и израда квиза и теста за проверу знања, понављање, утврђивање, систематизацију градива из целог предмета. - Ученици пре прикупљања материјала израђују сценарио (причу или алгоритам за конкретан задатак), разрађују кораке и описују поступак решавања пројектног задатка. - Део задатка је и чување материјала употребљеног за решавање пројектног задатка. Очекивани продукт пројектног задатка је мултимедијални садржај у форми: стрипа, анимације, игрице и сл. - Напреднији ученици могу израдити алгоритам и програм за решавање конкретног проблемског задатка

Кључни појмови садржаја: ИКТ, ИКТ уређаји, датотека, мултимедијална презентација, дигитална писменост, Интернет, рачунарство, алгоритам.

С обзиром да је настава теоријско-практичног карактера, часове треба реализовати поделом одељења на 2 (две) групе.

Наставник је у планирању, припреми и остваривању наставе и учење аутономан. За сваки час треба планирати и припремити средства и начине провере остварености пројектованих исхода.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

У процесу вредновања потребно је континуирано пратити рад ученика. Вредновање активности, нарочито ако је тимски рад у питању, се може обавити са групом тако да се од сваког члана тражи мишљење о сопственом раду и о раду сваког члана понаособ (тзв. вршњачко оцењивање). Препоручује се и оцењивање базирано на практичним радовима и вежбањима. Квизове, тестове знања и слично користити за увежбавање и утврђивање појмова и чињеничних знања, као и за формирање коначних оцена. Препоручено је комбиновање различитих начина оцењивања да би се сагледале слабе и јаке стране сваког свог ученика. Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење. Потребно је да наставник резултате вредновања постигнућа својих ученика континуирано анализира и користи своје наставне праксе.

У оквиру плана рада наставника, у делу ваннаставних активности, поред додатне и допунске наставе, планирати секцију и време за менторски рад са ученицима који учествују на такмичењима из овог предмета. Препоручује се да се избор тема за рад на секцији изврши у сарадњи са другим наставницима, а да се почетна иницијатива препусти ученицима и њиховим интересовањима. Теме као што су израда и одржавање школског сајта, блога или неке друге школске веб странице, креирање и израда школског електронског часописа или летописа школе могу бити добре почетне идеје које ће повезати знања и вештине стечене у овом предмету са другим знањима, уз активно учешће у животу школе.

Шта пратимо	Критеријуми оцењивања	Поступак и инструменти оцењивања	Време
Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених исхода постигнућа у току савладавања програма предмета. Процењују се: вештине разумевања, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим задацима; вештине, руковање алатима и технологијама и извођење радних задатака.	Оцену одличан (5) добија ученик који: – у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама; – лако логички повезује чињенице и појмове; – самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; – решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује; Оцену врло добар (4) добија ученик који: – у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; – самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; – решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери	- Свакодневно бележење активности ученика на часу (практичан рад и усмено одговарање) у евиденције наставника: број јављања (тачни одговори): за једно јављање +, за јављање више пута ++, за давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања 5, ко не зна одговор – (три минуса 1), домаћи задаци: за 3 неодрђена домаћа здатка 1. Напомена: водити рачуна о: - свеобухватности одговора - сналажењу у одговарајућим и наменским програмима и апликацијама - хоризонталном и вертикалном повезивању градива	- континуирано - након завршетка теме - по потреби

	критички расуђује; Оцену добар (3) добија ученик који: – у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; – у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; – већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; – у довољној мери критички расуђује; Оцену довољан (2) добија ученик који: – знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену; – у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима; – понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује; Недовољан (1) добија ученик који: – знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене; – не изводи закључке који се заснивају на подацима; – критички не расуђује;	- Писане провере, свеска евиденције: Бодовање: 20-39% оцена 2 40-59% оцена 3 60-79% оцена 4 80-100% оцена 5 - Групни рад (посматрање наставника, излагање група), свеска евиденције: сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...), степен знања свих чланова групе, квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада група (апликација, табела...). - Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова), свеска евиденције: Прва два пара која ураде добијају + или 5 (у зависности од тежине задатка)	- по потреби
Ангажовање и активности ученика у настави	Оцену одличан (5) добија ученик који: – показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања. Оцену врло добар (4) добија ученик који: – показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања. Оцену добар (3) добија ученик који: – показује делимични степен активности и ангажовања. Оцену довољан (2) добија ученик који: – показује мањи степен активности и		Пресек стања по тромесечјима

	ангажовања. Недовољан (1) добија ученик који: – не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање.		
--	--	--	--

Неки од начина прилагођавања програма наставе и учења ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем

Вредновање ученика са тешкоћама у развоју

Елементи вредновања:

- Однос прем раду
- Праћење постављених задатака
- Уважавање других ученика и наставника, праћење правила понашања на часу, однос према рачунарској опреми.

Корелација са другим предметима: математика, ликовна култура, техника и технологија, биологија, енглески језик, српски јези

ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА 5.РАЗРЕД

Усклађено са Правилником о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања

Правилник је објављен у "Службеном гласнику РС - Просветни гласник", бр. 15/2018, 18/2018, 3/2019, 3/2020, 6/2020 и 17/2021.

Циљ наставе и учења предмета: Циљ наставе и учења технике и технологије је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.

Разред: пети

Годишњи фонд часова: 72 часа

Наставни предмет техника и технологија намењен је развоју основних техничких компетенција ученика ради његовог оспособљавања за живот и рад у свету који се технички и технолошки брзо мења. Један од најважнијих задатака је да код ученика развија свест о томе да примена стечених знања и вештина у реалном окружењу подразумева стално стручно усавршавање и целоживотно учење, као и да је развијање предузимљивости један од важних предуслова личног и професионалног развоја.

ОБЛАСТ/ТЕМА	ОБРАДА	ОСТАЛО	СВЕГА	ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ
1. ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ	4	2	6	– компетенција за учење – естетичка компетенција – комуникација – одговоран однос према здрављу – предузимљивост и оријентација ка предузетништву – рад са подацима и информацијама – сарадња – дигитална компетенција
2. САОБРАЋАЈ	8	6	14	– компетенција за учење – естетичка компетенција – комуникација – рад са подацима и информацијама – сарадња – дигитална компетенција
3. ТЕХНИЧКА И ДОГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	8	8	16	– компетенција за учење – естетичка компетенција – комуникација – рад са подацима и информацијама – сарадња – дигитална компетенција
4. РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА	10	10	20	– компетенција за учење – естетичка компетенција – комуникација

				– одговоран однос према здрављу – предузимљивост и оријентација ка предузетништву – рад са подацима и информацијама – сарадња – дигитална компетенција
5. КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ	4	12	16	– компетенција за учење – естетичка компетенција – комуникација – рад са подацима и информацијама – сарадња – дигитална компетенција

ИСХОДИ По завршетку теме/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	НАЧИН И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
- зна да опише улогу технике, технологије и	1. Животно и радно окружење	- Појам, улога и значај технике и технологије на развој	- Фронтални, индивидуални, групни (у пару)

иновација у развоју заједнице и њихово повезивање - разликује основна подручја човековог рада, производње и пословања у техничко-технолошком подручју - наводи занимања у области технике и технологије - процењује сопствена интересовања у области технике и технологије - организује радно окружење у кабинету - правилно и безбедно користи техничке апарате и ИКТ уређаје у животном и радном окружењу	(6)	друштва и животног окружења. - Подручја човековог рада и производње, занимања и послови у области технике и технологије. - Правила понашања и рада у кабинету. - Организација радног места у кабинету и примена мера заштите на раду. - Коришћење техничких апарата и ИКТ уређаја у животном и радном окружењу.	- Различитим методама, подстичући истраживачки начин рада, постојеће знање ученика о тежици и технологији проширити користећи различите изворе знања.Развој технике повезивати са историјским епохама и догађајима. -Упознавање подручја човековог рада и производње, занимања и послова у области технике и технологије треба реализовати уз активну улогу ученика и примену одговарајућих медија. - Омогућити ученицима да идентификују одређена занимања којима се људи баве и послове који се обављају у оквиру тих занимања као и техничка средства која се при томе користе. - Уз активну улогу ученика и примену мултимедија указивати на правилну употребу и евентуалне последице у случају непридржавања упутстава за коришћење и неисправности техничких апарата у домаћинству.
- процени како би изгледао живот људи без саобраћаја - класификује врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према намени - наводи професије у подручју рада саобраћај - направи везу између савременог саобраћаја и коришћења информационих технологија - разликује безбедно од небезбедног понашања пешака, возача бицикла и дечијих возила	2. Саобраћај (14)	- Улога, значај и историјски развој саобраћаја. - Врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према намени. - Професије у подручју рада саобраћај. - Употреба информационих технологија у савременом саобраћају - Саобраћајна сигнализација – изглед и правила поступања. - Правила и прописи кретања пешака, возача бицикла и дечијих возила (ролери, скејт, тротинет) у саобраћају –	- Фронтални,индивидуални и групни -Ученици треба да се на интересантан и очигледан начин упознају са правилима и прописима кретања пешака и бицикла у јавном саобраћају, начине рагулисања саобраћаја и безбедна кретање од школе до куће. - Тежиште ове теме је на: • безбедном понашању и преузимању личне одговорности ученика за понашање у саобраћају и • употреба заштитне опреме при вожњи бицикла и других дечијих возила, као и коришћење сигурносних појасева у возилу је

- правилно се понаша као пешак, возач бицикла и дечијих возила у саобраћају - користи заштитну опрему за управљање бициклом и дечијим возилима - аргументује неопходност коришћења сигурносних појасева на предњем и задњем седишту аутомобила и увек их користи као путник - повеже место седења у аутомобилу са узрастом ученика - одговорно се понаша као путник у возилу - показује поштовање према другим учесницима у саобраћају - анализира симулирану саобраћајну незгоду на рачунару и идентификује ризично понашање пешака и возача бицикла		рачунарска симулација и саобраћајни полигон. - Обавезе и одговорност деце као учесника у саобраћају. - Заштитна опрема потребна за безбедно управљање бициклом и дечијим возилима.	најважнији исход који треба постићи. - За реализацију ових наставних садржаја, а за практично увежбавање могу се користити полигони у оквиру школе или саобраћајне макете које могу урадити ученици на редовним часовима или у раду слободних активности као и коришћењем рачунарске симулације.
- самостално црта скицом и техничким цртежом једноставан предмет - правилно чита технички цртеж - преноси податке између ИКТ уређаја - примењује основне поступке обраде дигиталне слике на рачунару - користи програм за обраду текста за креирање	3. Техничка и дигитална писменост (16)	- Прибор за техничко цртање (оловка, гумица, лењир, троугаоници, шестар). - Формати цртежа (А3, А4). Размера. - Типови и дебљине линија (пуна дебела линија; пуна танка линија; пуна танка линија извучена слободном руком; испрекидана танка линија; црта-тачка-црта танка линија). - Геометријско цртање (цртање	- Фронтални, индивидуални, групни (у пару) - Увежбати изражавање идеје скицом и техничким цртежом . Објаснити како се променом правила (стандарда) израђује технички цртеж. Упознати ученике, кроз практичну примену, са: врстама линија, форматима папира, размером, правилима котирања... - Оспособити ученике и инсистирати на правилном коришћењу прибора за техничко цртање и развоју вештине

документа са графичким елементима - користи Интернет сервисе за претрагу и приступање online ресурсима - преузима одговорност за рад - представи идеје и планове за акције које предузима користећи савремену информационо-комуникациону технологију и софтвер		паралелних правих, цртање нормале на дату праву, цртање углова помоћу лењира и троугаоника). - Елементи котирања (помоћна котна линија, котна линија, показна линија, котни завршетак, котни број – вредност). - Цртање техничког цртежа са елементима (типови линија, размера и котирање). - Пренос података између ИКТ уређаја (рачунар, таблет, смартпхоне, дигитални фотоапарат). - Апликација за дигиталну обраду слике. - Операције подешавања осветљености и контраста слике. Промена величине/резолюције слике, издвајање дела слике. - Креирање документа у програму за обраду текста. - Форматирање текста, уметање слике и графике. - Интернет претрага и приступ онлине ресурсима.	њиховог коришћења. Потребно је да сваки ученик самостално нацрта једноставан технички цртеж у одређеној размери користећи одговарајуће врсте линија као и елементе котирања. - Примена информационо-комуникационих технологија у техници првенствено се односе на правилно и безбедно коришћење дигиталних уређаја (рачунар, лаптоп, таблет, мобилни телефон, тв, дигитални фотоапарат, веб камера) а потом и на овладавање вештинама обраде дигиталне слике на рачунару у циљу стицања одговарајућих компетенција које се односе на документовање и дизајн. - Вежбати у пару пренос података између рачунара и екстерних уређаја (мобилни телефон, фотоапарат) а да сваки ученик самостално реализује процедуре током рада на рачунару. Реализовати једноставну вежбу уметања фотографије у одговарајући програм за обраду текста и уређивање документа. Где год је то могуће, треба користити Интернет претрагу и приступ online ресурсима.
- повезује својства природних материјала са применом - објасни технологије прераде и обраде дрвета, производњу папира, текстила и коже - сече, спаја и врши заштиту папира, текстила, коже и	4. Ресурси и производња (20)	- Природни ресурси на Земљи: енергија и материјали. - Управљање отпадом (рециклажа; заштита животне средине). - Врсте, својства и примена природних материјала. - Технологија прераде и обраде дрвета.	- Фронтални, индивидуални, групни - Надограђујући се на ранија знања ученика, упознати их са појмом природних ресурса на Земљи и са значајем њиховог очувања. Тежиште ове теме је на енергији и материјалима. - Назначити основне изворе енергије као важан ресурс за живот људи, технолошке процесе и производњу без

дрвета - правилно и безбедно користи алате и прибор за ручну механичку обраду (маказе, моделарска тестера, брусни папир, стега) - направи план израде једноставног производа и план управљања отпадом -самостално израђује једноставан модел		- Технологија прераде и обраде коже. - Текстилна технологија. - Технологија производње папира. - Поступци ручне обраде и спајања папира, текстила, коже и дрвета – сечење/резање, спајање (лепљење) и заштита (лакирање). - Коришћење алата и прибора за ручну обраду и спајање наведених материјала – маказе, моделарска тестера, брусни папир, стега.	улажења у детаље. Упознати ученике са начином коришћења и претварања у неке корисне облике њима већ познатих извора енергије воде, ветра и Сунца. - Други важан ресурс су материјали. Упознати ученике са појмом и поделом материјала (природни, вештачки). Врсте и својства материјала (физичка, хемијска и механичка): дрво, папир, текстил, кожа објаснити на елементарном нивоу. Начин обраде материјала (принципи деловања алата за механичку обраду материјала, испитивање материјала). Припрема за обраду. - Приказати правилно коришћење алата за ручну обраду материјала, извођење операција и заштита на раду: обележавање, сечење, завршна обрада (бушење, равнање, брушење). Избор материјала, операција и алата и редоследа њихове примене. Рециклажа материјала и заштита животне средине. Поступно увођење ученика у рад са алатом обезбеђује да обрада материјала постаје средство креативног изражавања, а не циљ у настави технике и технологије. -Упознавати ученике са професијама из ове области. - На крају ове области, ученици треба да направе план израде и самостално израде најмање три једноставна модела. - Програм се реализује у форми предавања (теоретска настава) и вежби.
- самостално проналази информације потребне за израду предмета/модела	5. Конструкторско моделовање (16)	- Израда предмета/модела ручном обрадом и спајањем папира и/или дрвета, текстила,	- Пројекте реализовати у паровима или малим групама. - У овом делу програма ученици

користећи ИКТ и Интернет сервисе - одабира материјале и алате за израду предмета/модела - мери и обележава предмет/модел - ручно израђује једноставан предмет/модел користећи папир и/или дрво, текстил, кожу и одговарајуће технике, поступке и алате - користи програм за обраду текста за креирање документа реализованог решења - самостално представља пројектну идеју, поступак израде и решење/производ - показује иницијативу и јасну оријентацију ка остваривању циљева и постизању успеха - планира активности које доводе до остваривања циљева укључујући оквирну процену трошкова - активно учествује у раду пара или мале групе у складу са улогом и показује поштовање према сарадницима - пружи помоћ у раду другим ученицима - процењује остварен резултат и развија предлог унапређења	-	коже коришћењем одговарајућих техника, поступака и алата. - Приказивање идеје, поступка израде и решења/производа. - Тимски рад и подела задужења у тиму.	реализују заједничке пројекте примењујући претходно стечена знања и вештине. - Ученици се сами опредељују за одређену активност у оквиру групе и пружа им се могућност да реализују своју идеју. - Ученици самостално истражују информације за пројектни задатак користећи информационо-комуникационе технологије, налазе решење, формирају идеју, израђују техничку документацију, планирају и реализују сопствени производ. - Користити материјале и технологије које су ученици упознали у претходној области. - Ученици самостално врше мерење и обележавање. - Ученици раде у пару, чиме развијају способност сарадње и социјалних вештина. - По завршетку, ученици самостално представљају производ/модел, усмено образлажући ток реализације, процењујући оствареност резултата и предлог унапређења. Тежиште оваквог рада није на квалитету коначног продукта већ на процесу који има своје кораке и на сарадничким односима у раду у групи. Ученицима јасно треба указати да се и на неуспелим продуктима може много научити ако се схвати где су грешке направљене. - Дискутовати са ученицима и о цени понуђених решења. Нагласити важност доброг планирања буџета потребног за његову реализацију као и негативних последица лоших прорачуна. На тај
--	----------	---	---

			начин ученике полако оспособљавати да размишљају предузетнички и развијати им основне компетенције везане за финансијску писменост.
--	--	--	---

Кљични појмови:техника и технологија, саобраћај, саобраћајно средство, професија(занимање), технички цртеж, врсте линија, формат цртежа, прибор за техничко цртање, котирање, размера, енергетика, заштита личне безбедности и животне средине, рециклажа, ресурси,алгоритам, предузетништво

С обзиром да је настава теоријско-практичног карактера, часове треба реализовати поделом одељења на 2 (две) групе. Наставник је у планирању, припреми и остваривању наставе и учење аутономан. За сваки час треба планирати и припремити средства и начине провере остварености пројектованих исхода. Посете музејима технике, сајмовима и обиласке производних и техничких објеката треба остваривати увек када за то постоје услови, ради показивања савремених техничких достигнућа, савремених уређаја, технолошких процеса, радних операција и др. Када за то не постоје одговарајући услови, ученицима треба обезбедити мултимедијалне програме у којима је заступљена ова тематика.

Праћење и вредновање наставе и учења

Вреднују се процес и продукти учења. У процесу оцењивања потребно је узети у обзир све активности ученика (уредност, систематичност, залагање, самоиницијативност, креативност и др). Вредновање активности, нарочито ако је тимски рад у питању, може се обавити са групом тако да се од сваког члана тражи мишљење о сопственом раду и о раду сваког члана понаособ (тзв. вршњачко оцењивање). Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење. Ако наставник са ученицима договори показатеље на основу којих сви могу да прате напредак у учењу, ученици се уче да размишљају о квалитету свог рада и о томе шта треба да предузму да би свој рад унапредили. Оцењивање тако постаје инструмент за напредовање у учењу. На основу резултата праћења и вредновања, заједно са ученицима треба планирати процес учења и бирати погодне стратегије учења.

Шта пратимо	Критеријуми оцењивања	Поступак и инструменти оцењивања	Време
Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених исхода постигнућа у току савладавања програма предмета. Процењују се: вештине	Оцену одличан (5) добија ученик који: – у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама; – лако логички повезује чињенице и појмове; – самостално изводи закључке који се	- Свакодневно бележење активности ученика на часу (практичан рад и усмено одговарање) у евиденције наставника: број јављања (тачни одговори): за једно јављање +, за јављање	- континуирано

разумевања, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим задацима; вештине, руковање алатима и технологијама и извођење радних задатака.	заснивају на подацима; – решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује; Оцену врло добар (4) добија ученик који: – у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; – самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; – решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује; Оцену добар (3) добија ученик који: – у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; – у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; – већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; – у довољној мери критички расуђује; Оцену довољан (2) добија ученик који: – знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену; – у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима; – понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује; Недовољан (1) добија ученик који: – знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене; – не изводи закључке који се заснивају на подацима; – критички не расуђује;	више пута ++, за давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања 5, ко не зна одговор – (три минуса 1), домаћи задаци: за 3 неодражена домаћа задатка 1. Напомена: водити рачуна о: - свеобухватности одговора - сналажењу у одговарајућим и наменским програмима и апликацијама - хоризонталном и вертикалном повезивању градива - Писане провере, свеска евиденције: Бодовање: 20-39% оцена 2 40-59% оцена 3 60-79% оцена 4 80-100% оцена 5 - Групни рад (посматрање наставника, излагање група), свеска евиденције: сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...), степен знања свих чланова групе, квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада група (апликација, табела...). - Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова), свеска евиденције: Прва два пара која ураде добијају + или 5 (у зависности од тежине задатка)	- након завршетка теме - по потреби - по потреби
---	--	--	---

Ангажовање и активности ученика у настави	Оцену одличан (5) добија ученик који: – показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања. Оцену врло добар (4) добија ученик који: – показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања. Оцену добар (3) добија ученик који: – показује делимични степен активности и ангажовања. Оцену довољан (2) добија ученик који: – показује мањи степен активности и ангажовања. Недовољан (1) добија ученик који: – не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање.		Пресек стања по тромесечјима
---	---	--	------------------------------

Неки од начина прилагођавања програма наставе и учења ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем

Вредновање ученика са тешкоћама у развоју

Елементи вредновања:

- Однос прем раду
- Праћење постављених задатака
- Уважавање других ученика и наставника, праћење правила понашања на часу, доношење прибора за рад.

Корелација са другим предметима: математика, ликовна култура, информатика и рачунарство, биологија

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: ЛИКОВНА КУЛТУРА

(годишњи фонд 72 ; недељни фонд: 2)

Циљ предмета: Циљ учења ликовне културе је да се ученик развијајући стваралачко и креативно мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и решавање проблема и да изграђује позитиван однос према уметничком наслеђу и културној баштини свог и других народа.

СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА

ЛИНИЈА -

1.1.1. разликује и користи основне медије, материјале и технике визуелних уметности;

1.1.2. изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове;

1.2.1. описује свој рад и радове других;

2.2.2. образлаже свој рад и радове других

3.3.2. описује потребна знања и вештине који су неопходни у занимањима везаним за визуелне уметности.

ОБЛИК –

1.1.1. разликује и користи основне медије, материјале и технике визуелних уметности;

1.2.1. описује свој рад и радове других;

2.2.1. одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт;

3.2.3. користи тачне термине (нпр. текстура, ритам, облик) из визуелних уметности (примерене узрасту и садржају) када образлаже свој рад и радове других.

РИТАМ –

1.1.1. разликује и користи основне медије, материјале и технике визуелних уметности;

1.3.4. зна неколико примера примене визуелних уметности у свакодневном животу;

2.2.1. одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт;

3.1.2. одабира

адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на адекватан начин реализовати своју (одабрану) идеју.

ВИЗУЕЛНО СПОРАЗУМЕВАЊЕ –

1.1.2. изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове;

1.3.4. зна неколико примера примене визуелних уметности у свакодневном животу;

2.2.1. одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт;

3.1.2. одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на адекватан начин реализовати своју (одабрану) идеју.

Исходи	Назив теме и наставни садржаји	Облици рада	Методе рада	Активности ученика	Наставна средства	Међупредметно повезивање	Евалуација	Време реализације
По завршетку разреда ученик је у стању да:	ЛИНИЈА Врсте линија и изражајна својства	Фронтални и индивидуални	Вербална, дијалогско-демонстративна и	Слушање, упоређивање, уочавање,	Оловке, дрвене боје, фломасте	Рачунарс тво- - Вежбаони	Репродукције уметничких дела	Септембар, окто

Исходи	Назив теме и наставни садржаји	Облици рада	Методе рада	Активности ученика	Наставна средства	Међупредметно повезивање	Евалуација	Време реализације
– опише линије које уочава у природи, окружењу и уметничким делима; – пореди утисак који на њега/њу остављају различите врсте линија; – гради линије различитих вредности комбинујући материјал, угао и притисак прибора/материјала; – користи одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналних цртежа; – разматра, у групи, како је учио/ла о изражајним својствима линија и где се та знања примењују;	линија. Линије у природи и окружењу. Линија као ивица тродимензионалних облика; Изражајна својства линија у односу на прибор, материјал, притисак и угао под којим се држи прибор/материјал. Савремена средства за цртање – дигитална табла и оловка за цртање, 3Д оловка, апликативни програми за цртање... Својства линије у апликативном програму за цртање. Цртање светлом; Уметнички цртеж, аматерски цртеж, дечји цртеж, схематски цртеж, технички цртеж, научне		метода практичног рада	примена, анализирање, разговор, размена сопствених знања и мишљења, истраживање, самостално тумачење. Наставник презентује наставни садржај, подстиче ученике на активно деловање, мотивише их и развија активан однос према култури и визуелној уметности.	ри, угаљ, цртачки материјали...	ца ИКТ- Рад са сликама (вежбе) Историја- Праисторија Култура старе Грчке Веронаука- Стварање света Месијанска нада (вежбе) ТиТ- Техничка и дигитална писменост Географија- Картогра		бар, новембар

Исходи	Назив теме и наставни садржаји	Облици рада	Методе рада	Активности ученика	Наставна средства	Међупредметно повезивање	Евалуација	Време реализације
– црта разноврсним прибором и материјалом изражавајући замисли, машту, утиске и памћење опаженог; – искаже своје мишљење о томе како је развој цивилизације утицао на развој уметности;	илустрације... Врсте уметничког цртежа – скица, студија, илустрација, стрип, карикатура, графити... Занимања у којима је неопходна вештина слободоручног цртања; Поступци грађења цртежа додавањем и одузимањем линија. Лавирани цртеж. Линеарни цртеж. Цртеж у боји; Текстура (ликовни елемент). Поступци грађења текстуре линијама. Ритам линија; Различити садржаји као подстицај за стваралачки рад (облици из природе и окружења, звуци из природе и окружења,					фија		

Исходи	Назив теме и наставни садржаји	Облици рада	Методе рада	Активности ученика	Наставна средства	Међупредметно повезивање	Евалуација	Време реализације
	музика, кретање у природи и окружењу, текст, писмо...); Читање (декодирање) цртежа, стрипа – Да опише линије које уочава у природи, окружењу и уметничким делима – пореди утисак који на њега/њу остављају различите врсте линија – гради линије различитих вредности комбинујући материјал, угао и притисак прибора/материјала; –користи одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналних цртежа; –разматра, у групи, како је							

Исходи	Назив теме и наставни садржаји	Облици рада	Методе рада	Активности ученика	Наставна средства	Међупредметно повезивање	Евалуација	Време реализације
	учио/ла о изражајним својствима линија и где се та знања примењују; –црта разноврсним прибором и материјалом изражавајући замисли, машту, утиске и памћење опаженог; –искаже своје мишљење о томе како је развој цивилизације утицао на развој уметности; Уметничко наслеђе –значај наслеђа							
– пореди облике из природе, окружења и уметничких дела према задатим условима; –	ОБЛИК Дводимензионални и тродимензионални облици. Правилни геометријски облици	Фронтални и индивидуални	Вербална, дијалошко-демонстративна и метода практичног рада	Слушање, упоређивање, уочавање, примена, анализирање, разговор, размена сопствених	Оловке, темпере, дрвене боје, разни предмети, троугао, шестар...	ИКТ- Рад са текстом Рад са сликама (вежбе) Историја-	Репродукције уметничких дела	Децембар, јануар, фебруар

Исходи	Назив теме и наставни садржаји	Облици рада	Методе рада	Активности ученика	Наставна средства	Међупредметно повезивање	Евалуација	Време реализације
гради апстрактне и/ил и фантастичне облике користећи одабране садржаје као подстицај за стваралачки рад; – наслика реалне облике у простору самостално мешајући боје да би добио/ла жељени тон; – обликује препознатљиве тродимензионалне облике одабраним материјалом и поступком; – преобликује предмет за рециклажу дајући му нову употребну вредност; – комбинује ритам, линије и облике стварајући оригиналан орнамент	(геометријске фигуре и тела). Правилни облици у природи и у ликовној уметности. Неправилни облици; Својства облика. Величина облика. Боја облика. Реална и имагинарна функција облика. Карактеристични детаљи и својства по којима је облик препознатљив. Светлост као услов за опажање облика. Изглед облика посматраног из различитих углова. Стилизовање облика; Статични облици. Кретање облика (кретање статичних облика помоћу ветра и воде, карактеристично			знања и мишљења, истраживање, самостално тумачење. Наставник презентује наставни садржај, подстиче ученике на активно деловање, мотивише их и развија активан однос према култури и визелној уметности.		Праисторија Уметност старог истока Уметност старе Грчке Култура старог Рима ТиТ-Конструкторско моделовање Географија-Васиона Веронаука-Стварање света Месијанска нада (вежбе) Математика-Основни појмови		

Исходи	Назив теме и наставни садржаји	Облици рада	Методе рада	Активности ученика	Наставна средства	Међупредметно повезивање	Евалуација	Време реализације
за одређену намену; – објасни зашто је дизајн важан и ко дизајнира одређене производе; – разматра, у групи, како је учио/ла о облицима и где та знања примењује; – исказе своје мишљење о томе зашто је уметничко наслеђе важно;	кретање бића и машина); Распоред облика у простору и њихово дејство на посматрача. Положај облика у равни – линија хоризонта, планови и величина облика у односу на растојање од посматрача. Преклапање, прожимање, додиривање облика; Поступци грађења апстрактних и фантастичних облика (превођење реалних облика у апстрактне одузимањем карактеристичних детаља, превођење реалних облика у фантастичне додавањем неочекиваних детаља, грађење					геометрије Осна симетрија Биологија - Морфологија живог света		

Исходи	Назив теме и наставни садржаји	Облици рада	Методе рада	Активности ученика	Наставна средства	Међупредметно повезивање	Евалуација	Време реализације
	имагинарних и апстрактних облика на основу једне, две и три информације...); Луминообјекти. ЛЕД технологија у савременој уметности. Обликовање простора светлом; Обликовање (дизајн) употребних предмета. Преобликовање материјала и предмета за рециклажу; Различити садржаји као подстицај за стваралачки рад (облици из природе и окружења, кретање у природи и окружењу, уметничка дела, етно наслеђе, садржаји других наставних предмета...); Орнамент и							

Исходи	Назив теме и наставни садржаји	Облици рада	Методе рада	Активности ученика	Наставна средства	Међупредметно повезивање	Евалуација	Време реализације
	орнаментика. Функција орнамента. Симетрија. Ритам линија, боја и облика у орнаменту; Уметничко наслеђе – наслеђе етно културе. Значајни римски споменици на тлу Србије.							
– опише ритам који уочава у природи, окружењу и уметничким делима; – пореди утисак који на њега/њу остављају различите врсте ритма; – разматра, у групи, како је учио/ла о визуелном ритму и где та знања може применити;	РИТАМ Поступци за безбедно и одговорно коришћење и одржавање прибора и радне површине; Материјал из природе, вештачки материјал, материјал за рециклажу, рециклирани материјал, импровизовани прибор, школски	Фронтални и индивидуални	Вербална, дијалошко-демонстративна и метода практичног рада	Слушање, упоређивање, уочавање, примена, анализирање, разговор, размена сопствених знања и мишљења, истраживање, самостално тумачење. Наставник презентује наставни садржај, подстиче	Оловке, дрвене боје, кора дрвета, темпере..	Рачунарс тво- Понављање ТиТ-Ресурси и производња Веронаука- Стварање света (вежбе) Физичко васпитање	Репродукције уметничких дела	Фебруар, март, април

Исходи	Назив теме и наставни садржаји	Облици рада	Методе рада	Активности ученика	Наставна средства	Међупредметно повезивање	Евалуација	Време реализације
– гради правилан, неправилан и слободан визуелни ритам, спонтано или с одређеном намером; – користи, у сарадњи са другима, одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналног визуелног ритма ; – направи, самостално, импровизовани прибор од одабраног материјала; – искаже своје мишљење о томе зашто људи стварају уметност;	прибор и материјал, професионални прибор; Ритам у природи (смена дана и обданице, смена годишњих доба, таласи, падавине...); Ритам у простору (распоред тродимензионалних облика у природи, урбаним срединама и у ближем окружењу ученика). Ритам у структури (грађи) облика. Ритам у текстури природних и вештачких материјала; Врсте ритма. Правилан и неправилан ритам. Слободан ритам. Спонтани ритам (ритам линија, облика, мрља). Функције ритма – понављање			ученике на активно деловање, мотивише их и развија активан однос према култури и визуелној уметности.		е-Атлетика Музичка култура-Ритам-појам Ритмичке вежбе Ритмичке допуњаљке		

Исходи	Назив теме и наставни садржаји	Облици рада	Методе рада	Активности ученика	Наставна средства	Међупредметно повезивање	Евалуација	Време реализације
	боја, линија и/или облика да би се постигла динамичност (живост) или ред. Утисак који различите врсте ритма остављају на посматрача. Субјективни утисак кретања и оптичка илузија кретања; Ритам као принцип компоновања у делима ликовних уметности. Ритам у другим врстама уметности. Примена – Да опише ритам који уочава у природи, окружењу и уметничким делима; – поређи утисак који на њега/њу остављају различите врсте ритма;							

Исходи	Назив теме и наставни садржаји	Облици рада	Методе рада	Активности ученика	Наставна средства	Међупредметно повезивање	Евалуација	Време реализације
	– разматра, у групи, како је учио/ла о визуелном ритму и где та знања може применити; – гради правилан, неправилан и слободан визуелни ритам, спонтано или с одређеном намером; – користи, у сарадњи са другима, одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналног визуелног ритма – направи, самостално, импровизовани прибор од одабраног материјала; – искаже своје мишљење о томе зашто људи							

Исходи	Назив теме и наставни садржаји	Облици рада	Методе рада	Активности ученика	Наставна средства	Међупредметно повезивање	Евалуација	Време реализације
	стварају уметност; Различити ритмови као подстицај за стваралачки рад – звуци из природе и окружења, музика, кретање у природи и окружењу, плес... Уметничко наслеђе – значај праисторијског наслеђа на простору Србије и у свету.							
– пореди различите начине комуницирања од праисторије до данас; – обликује убедљиву поруку примењујући знања о ритму,	ВИЗУЕЛНО СПОРАЗУМЕВАЊЕ Различите врсте комуникације од праисторије до данас; Невербална комуникација – читање	Фронтални и индивидуални	Вербална, дијалогско-демонстративна и метода практичног рада	Слушање, упоређивање, уочавање, примена, анализирање, разговор, размена сопствених знања и мишљења, истраживање,	Пројектор, радови ученика, прибор по жељи	ТиТ-Саобраћај на сигнализација Српски језик-Језичка култура-описивање	Репродукције уметничких дела	Мај, јун

Исходи	Назив теме и наставни садржаји	Облици рада	Методе рада	Активности ученика	Наставна средства	Међупредметно повезивање	Евалуација	Време реализације
линији, облику и материјалу; – изрази исту поруку писаном, вербалном, невербалном и визуелном комуникацијом; – тумачи једноставне визуелне информације; – објасни зашто је наслеђе културе важно.	информација; израз лица и карактеристичан положај тела; Читање визуелних информација (декодирање). Визуелно изражавање; Уметничко наслеђе – значај наслеђа за туризам и за познавање сопственог порекла.			самостално тумачење. Наставник презентује наставни садржај, подстиче ученике на активно деловање, мотивише их и развија активан однос према култури и визуелној уметности.		Историја-Религија и култура старог света		

Наставни предмет: МУЗИЧКА КУЛТУРА

Циљ учења музичке културе је да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, естетске критеријуме, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народа.

Предметни исходи	Стандарди	Компетенције Опште међупредметне компетенције	Назив теме/ садржај	Кључни појмови садржаја	Начини и поступци остваривања програма (Дидактичко-методичко упутство)	Начин провере остварености исхода
------------------	-----------	--	---------------------	-------------------------	--	-----------------------------------

- наведе начине и средства музичког изражавања у праисторији и античком добу; - објасни како друштвени развој утиче на начине и облике музичког изражавања; - искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека; - реконструише у сарадњи са другима начин комуникације кроз музику у смислу ритуалног понашања и пантеизма; - идентификује утицај ритуалног понашања у музици савременог доба (музички елементи, наступ и сл.);	МК. 1.1.1. препозна основне елементе музичке писмености МК. 1.1.2. опише основне карактеристике - историјско– стилских периода - народног стваралаштва Ученик уме да анализира повезаност: МК. 2.1.2. структуре и драматургије одређеног музичког жанра МК. 2.1.3. облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота МК. 3.1.2. разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора МК. 3.1.3. критички и аргументовано образлаже свој суд МК. 3.1.4. уме креативно да	-компетенција за учење -комуникација -естетичка кометенција -рад са подацима и информацијама	ЧОВЕК И МУЗИКА <u>Човек у праисторији</u> Улога музике у првобитном друштву; Човек и ритуал: улога музике у ритуалу (музичкоантрополошка истраживања); Магијска моћ музике; Елементи музичког тока: покрет, ритам (ритам као основа ритуала), коло/групни плес; Покрет: порекло плеса; Слушање/доживљај ритма телом; Најстарија фолклорна музичка традиција у Србији и светске баштине. <u>Човек Антике</u> Божанска природа музике: - митолошка свест античког човека; - музички атрибути богова; - музика и држава. Музика у храму и музика на двору;Примери различитих инструмената и музичких облика у античким цивилизацијама; Улога и место музике у античким	покрет, ритам, мелодија	Користити методе/технике и облике рада које активирају ученикеда буду самосталнији у раду: анализа музичких примера, фотографија, ППТ, видео материјала. Инсистирање на корелацији са другим предметима: историја, ликовна култура, географија. Коришћење ЛОГОС-овог е-уџбеника: видео и аудио записи, квизови, ППТ.	Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика. Самоевалуација и евалуација на крају полугодишта и током појединих часова
---	---	--	--	--------------------------------	---	---

	комбинује изражајне музичке елементе у естетичком контексту		цивилизацијама: Индија, Сумер/Вавилон, Кина, Египат, Грчка, Рим; Појава првих нотација, пентатоника;			
- класификује инструменте по начину настанка звука; - опише основне карактеристике удараљки; - препозна везу између избора врсте инструмента и догађаја, односно прилике када се музика изводи; - користи могућности ИКТ-а у примени знања о музичким инструментима (коришћење доступних апликација);	МК. 1.1.1. препозна основне елементе музичке писмености МК. 1.1.2. опише основне карактеристике - музичких инструмената и састава Ученик уме да анализира повезаност: МК. 2.1.1. музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу МК. 3.1.1. зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела МК. 3.1.3. критички и аргументовано образлаже свој	-комуникација -естетичка компетенција -компетенција за учење -рад са подацима и информацијама	МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ Најстарији инструменти: тело, удараљке, дувачки, жичани; Удараљке - настанак, првобитни облик и развој; Ритмичке удараљке као најједноставнија група инструмената; Мелодијске удараљке;	мелодија, ритам, инструменти	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: видео и звучниј записа, фотографија, ППТ, доступне ИКТ апликације. Користити претходна знања ученика. Повезати са историјским контекстом. Коришћење ЛОГОС-овог е-уџбеника	Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика. Самоевалуација и евалуација на крају полугодишта и током појединих часова

	суд					
- изражава се покретима за време слушања музике; - вербализује свој доживљај музике; - идентификује ефекте којима различити елементи музичке изражајности (мелодија, ритам, темпо, динамика) утичу на тело и осећања; - анализира слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте; - илуструје примере коришћења плесова и музике према намени у свакодневном животу (војна музика, обредна музика, музика за забаву...); - критички просуђује лош утицај прегласне музике на здравље; - понаша се у	МК. 1.2.1. именује музичке изражајне елементе МК. 1.2.2. именује извођачки састав МК. 1.2.4. именује српски музички фолклор МК. 2.2.1. опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената МК. 2.2.2. препозна структуру одређеног жанра Ученик уме да анализира слушни пример и открије везу опажених карактеристика са: МК. 3.2.1. структуралном и драматуршком димензијом звучног примера МК. 3.2.2. жанровским и историјско–стилским	-комуникација -естетичка компетенција -компетенција за учење -одговоран однос према здрављу	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ Елементи музичке изражајности - темпо, динамика, тонске боје различитих гласова и инструмената; Слушање вокалних, вокално-инструменталних и кратких инструменталних композиција, домаћих и страних композитора; Слушање дела најстарије фолклорне традиције српског и других народа; Слушање народних и уметничких дела инспирисаних фолклором народа и народности, различитог садржаја, облика и расположења, као и музичких прича;	мелодија, ритам, динамика, темпо, покрет	Основни методски приступ је од звука ка теорији. Јасно формулисати упутства како би ученици знали на шта да усмере пажњу приликом слушања. Постепено проширивати опажајни капацитет код ученика усмеравајући их на специфичности музичког дела пре слушања. Ученичка знања из различитих области повезати и ставити у функцију разумевања дела, подстичући креативност и критичко мишљење. Користити илустрације, ППТ и ИКТ када је могуће. Подстићи ученике на изношење свог мишљења уз аргументовано	Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора и активности ученика. Самоевалуација и евалуација на крају полугодишта и током појединих часова Домаћи задатак

складу са правилима музичког бонтонa; - користи могућности ИКТ- а за слушање музике;	контекстом звучног примера МК. 3.2.3. контекстом настанка и примене различитих облика музичког фолклора				образлагање.	
- пева и свира самостално и у групи; - примењује правилну технику певања (правилно дисање, држање тела, артикулација); - кроз свирање и покрет развија сопствену координацију и моторику; - користи различита средства изражајног певања и свирања у зависности од врсте, намене и карактера композиције; - искаже своја осећања у току извођења музике; - примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком	МК. 1.3.1. пева једноставне дечије, народне или популарне композиције МК. 1.3.2. изводи једноставне дечије, народне или популарне композиције на бар једном инструменту МК. 3.3.1. изведе разноврсни музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у школским ансамблима.	-естетичка компетенција -сарадња -комуникација -одговоран однос према здрављу -компетенција за учење	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ Певање Певање песама по слуху самостално и у групи; Певање песама из нотног текста солмизацијом; Извођење једноставних ритмичких и мелодијских мотива (у стилу) музике старих цивилизација певањем; Певање песама у комбинацији са покретом; Свирање Свирање песама и лакших инструменталних дела по слуху на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима;	мелодија, ритам, динамика, текст, темпо	Користити методе/технике и облике рада који подстичу ученике за самостални рад, рад у пару или групи. Кроз одговарајуће примере музичких вежби и композиција обрадiti елементе музичке писмености. Обратити пажњу на правилно дисање, положај тела и дикцију. Узети у обзир гласовне могућности ученика.За инструментално музичирање користити ритмичке и мелодијске инструменте. Могу се користити нотни	Формативно, свакодневно оцењивање активности ученика, певањем и свирањем. Самоевалуација и евалуација на крају полугодишта и током појединих часова

музичирању; - учествује у школским приредбама и манифестацијама; - користи могућности ИКТ-а у извођењу музике (коришћење матрица, караоке програма, аудио снимака...);			Свирање дечјих, народних и уметничких композиција из нотног текста; Извођење дечијих, народних и уметничких игара; Извођење једноставних ритмичких и мелодијских мотива (у стилу) музике старих цивилизација на инструментима или покретом;		примери који су солмизацијом обрађени. Примељивати принцип активног учешћа ученика на часу. Коришћење аудио или видео снимака или матрица када је могуће. Посета концерта, у складу са могућностима	
--	--	--	---	--	--	--

- користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет; - изражава своје емоције осмишљавањем мањих музичких целина; - комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом,	Ученик уме да: МК. 1.4.1. направи музичке инструменте користећи предмете из окружења МК. 1.4.2. осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела МК. 1.4.3. изводи пратеће ритмичке и мелодијско–ритмичке деонице	-естетичка компетенција -комуникација -сарадња -компетенција за учење	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО Креирање пратње за песме ритмичким и звучним ефектима, користећи притом различите изворе звука; Креирање покрета уз музику коју ученици изводе; Осмишљавање музичких питања и одговора, ритмичка допуњалка, мелодијска допуњалка са	мелодија, ритам, динамика, тампо	Користити методе/технике и облике рада који подстичу ученике на музичко стваралаштво, самостално, групно и у пару. Користити корелацију са ликовном кутуром. Креативна употреба мултимедија: ППТ, ИКТ, аудио	Формативно, свакодневно награђивање ученика за било који облик музичког стваралаштва. Самоевалуација и евалуација на крају полугодишта и током појединих часова
--	--	--	--	----------------------------------	--	---

инструментом или покретом; - учествује у креирању школских приредби, догађаја и пројеката; - користи могућности ИКТ-а за музичко стваралаштво.	на направљеним музичким инструментима МК. 1.4.4. учествује у одабиру музике за дати жанровски и историјски контекст. Ученик уме да: МК. 3.4.1. осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте МК. 3.4.2. импровизује и/или компонује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у оквиру различитих жанрова и стилова МК. 3 4.3. осмисли музику за школску представу, приредбу или перформанс.		потписаним текстом, састављање мелодије од понуђених мотива; Импровизација мелодије на задати текст; Импровизација дијалога на инструментима Орфовог инструментарија и другим инструментима; Израда једноставних музичких инструмената; Реконструкција музичких догађаја у стилу старих цивилизација.		и видео снимци, мобилни телефони.	
---	--	--	--	--	--	--

ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ					
Упутство за формативно и сумативно оцењивање ученика					
Шта пратимо		Критеријуми оцењивања	Поступак	Инструменти оцењивања	Време
Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда	процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака	ученик који остварује веома значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и већину захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену одличан (5);	- Формативно оцењивање: Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника	Број јављања: За јављање + За јављање више пута ++ За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања +5 Ко не зна одговор -	Свакодневно бележење током године
		ученик који остварује значајан напредак у	- Усмено одговарање	Свеобухватност одговора Хронолошка прецизност Хоризонтално и вертикално	По потреби

	савладавању програма предмета и у потпуности, самостално, испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и део захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа уз мању помоћ наставника, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену врло добар (4);		повезивање градива Самосталност у одговарању	
		-Редовност доношења домаћег	За три недоношења домаћег -1 у свеску, а након опомене и у дневник За редовно доношење домаћег задатка-5	Свакодневно током године, праћење/ пресек на крају године
		Прегледање свески	Уредност Све забележено са часова	На крају наставне године
		Певање и/или свирање песама и/или композиција	Учесталост активности на часовима Ритмичка и мелодијска прецизност Ангажовање самостално и у пару/групи Активно учешће у раду	Пресек стања сваког месеца
	ученик који остварује напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и већи део на средњем нивоу посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену добар (3);	Препознавање слушаних и обрађених композиција	Прецизни одговори Самосталност у одговарању	Свакодневно бележење током године
		Музичко стварање	Ангажовање и труд Поштовање задатог материјала и инструкција Сарадња у пару или групи	Свакодневно бележење током године

			- Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика)	Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен знања свих чланова групе Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада група (пано, табела...)	По потреби
		ученик који остварује минималан напредак у савладавању програма предмета и испуњавања уз помоћ наставника захтеве који су утврђени у већем делу основног нивоа постигнућа, односно захтеве који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа и, добија оцену довољан (2);	- Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)	Прва три пара која прва ураде задатак добијају +5 Сви парови који ураде задатак добијају + Парови који не раде задато на часу добијају -	По потреби
Ангажовање ученика у настави	одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. активно учествовање у настави, сарадњу са другима	веома висок степен ангажовања ученика (5)	Вођење евиденције од стране наставника о:	-Све што је рађено на часу налази се у свескама	-Пресек стања по тромесечјима
		висок степен ангажовања ученика (4)			
		уз ангажовање ученика (3)	-Броју јављања на часовима	-Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (приредбе, концерти, наступи, израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...)	
		ангажовање ученика (2)	-Броју успешности у групном раду, раду у пару -Учешћу у хору, приредбама, ваннаставним активностима -Несебичном пружању помоћи другим ученицима -Израда паноа,		

			ППТ, различитих врста излагања		
--	--	--	-----------------------------------	--	--

Назив предмета

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Циљ

Циљ учења *физичког и здравственог васпитања* је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

Разред

пети

Годишњи фонд часова

72 часа + 54 часа (обавезне физичке активности ученика)

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
- примени једноставне комплексе простих и општеприпремних вежби; - изведе вежбе	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ	Обавезни садржаји Вежбе за развој снаге Вежбе за развој покретљивости Вежбе за развој аеробне издржљивости Вежбе за развој брзине Вежбе за развој координације

(разноврсна природна и изведена кретања) и користи их у спорту, рекреацији и различитим животним ситуацијама; - упореди резултате тестирања са вредностима за свој узраст и сагледа сопствени моторички напредак; - комбинује и користи достигнути ниво усвојене технике кретања у спорту и свакодневном животу; - доводи у везу развој физичких способности са атлетским дисциплинама; - одржава стабилну и динамичку равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела; - користи елементе гимнастике у свакодневним животним ситуацијама и игри; - процени сопствене могућности за вежбање у гимнастици; - користи елементе технике у игри;			Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности
	МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ, СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ	Атлетика	Обавезни садржаји Техника истрајног трчања Истрајно трчање – припрема за крос Техника спринтерског трчања Техника високог и ниског старта Скок увис (прекорачна техника) Бацање лоптице (до 200 г) Препоручени садржаји Техника штафетног трчања Скок удаљ Бацања кугле 2 kg Бацање „вортекс-а“ Тробој
		Спортска гимнастика	Обавезни садржаји Вежбе на тлу Прескоци и скокови Вежбе у упору Вежбе у вису Ниска греда Гимнастички полигон Препоручени садржаји Вежбе на тлу (напредне варијанте) Висока греда Трамболина Прескок Коњ са хватаљкама Вежбе у упору (сложенији састав) Вежбе у вису (сложенији састав);
		Основе тимских и спортских игара	Обавезни садржаји Рукомет/мини рукомет: Основни елементи технике и правила; - вођење лопте, - хватања и додавања лопте, - шутирања на гол, - финтирање, - принципи индивидуалне

- примењује основна правила рукомета у игри; - учествује на унутародељенским такмичењима; - изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу; - игра народно коло; - изведе кретања у различитом ритму; - изведе основне кораке плеса из народне традиције других култура; - контролише и одржава тело у води; - преплива 25m слободном техником; - скочи у воду на ноге; - поштује правила понашања у и око водене средине; - објасни својим речима сврху и значај вежбања; - користи основну терминологију вежбања; - поштује правила понашања у и на просторима за вежбање у школи и ван ње, као и на спортским манифестацијама; - примени мере			одбране - основна правила рукомета/минирукомета Спортски полигон Препоручени садржаји Напредни елементи технике, тактике и правила игре: - хватања котрљајућих лопти, - дриблинг, - шутирања на гол, - финтирање, - основни принципи колективне одбране.
		Плес и ритмика	Обавезни садржаји Покрети уз ритам и уз музичку пратњу Ритмичка вежба без реквизита Скокови кроз вијачу Народно коло „Моравац“ Народно коло из краја у којем се школа налази Основни кораци друшвених плесова Препоручени садржаји Вежбе са обручем Вежбе са лоптом Сложенији скокови кроз вијачу
		Пливање	Обавезни садржаји Предвежбе у обучавању пливања Игре у води Самопомоћ у води Препоручени садржаји Плива једном техником Рођење у дужину
	ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА (Реализује се кроз све наставне области и теме	Физичко вежбање и спорт	Циљ и сврха вежбања у физичком и здравственом васпитању Основна правила Рукомета/минирукомета и Малог фудбала Понашање према осталим субјектима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе)

безбедности током вежбања; - одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање; - примени и поштује правила тимске и спортске игре у складу са етичким нормама; - навија и бодри учеснике на такмичењима и решава конфликте на социјално прихватљив начин;	уз практичан рад)		Чување и одржавање материјалних добара која се користе у физичком и здравственом васпитању Уредно постављање и склањање справа и реквизита неопходних за вежбање Упознавање ученика са најчешћим облицима насиља у физичком васпитању и спорту „Ферплеј” (навијање, победа, пораз решавање конфликтних ситуација) Писани и електронски извори информација из области физичког васпитања и спорта Значај развоја физичких способности за сналажење у ванредним ситуацијама (земљотрес, поплава, пожар...) Физичко вежбање и естетика (правилно обликовање тела) Планирање дневних активности
- користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортско-рекреативних активности; - прихвати сопствену победу и пораз у складу са „ферплејом“; - примењује научено у физичком и здравственом васпитању у ванредним ситуацијама; - препозна лепоту покрета и кретања у физичком вежбању и спорту; - направи план		Здравствено васпитање	Физичка активност, вежбање и здравље Основни принципи вежбања и врсте физичке активности Одржавање личне опреме за вежбање и поштовање здравствено-хигијенских мера пре и после вежбања Лична и колективна хигијена пре и после вежбања Утицај правилне исхране на здравље и развој људи Исхрана пре и после вежбања Прва помоћ: - значај прве помоћи, - врсте повреда. Вежбање и играње на чистом ваздуху – чување околине приликом вежбања

дневних активности; - наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље; - разликује здраве и нездраве начине исхране; - направи недељни јеловник уравнотежене исхране уз помоћ наставника; - примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања; - препозна врсту повреде; - правилно реагује у случају повреде; - чува животну средину током вежбања.			
Наставни садржаји	Исходи	Садржаји	
АТЛЕТИКА	- комбинује и користи достигнути ниво усвојене технике кретања у спорту и свакодневном животу - доводи у везу развој физичких способности са атлетским дисциплинама	Техника истрајног трчања Техника спринтерског трчања Техника високог и ниског старта Скок увис (прекорачна техника) Скок удаљ Бацање лоптице (до 200 г)	
СПОРТСКА ИГРА РУКОМЕТ	- користи елементе технике у игри - примењује основна правила рукомета у игри учествује на унутар одељењским такмичењима	Вођење лопте, Хватања и додавања лопте, Шутирања на гол, Финтирање, Принципи индивидуалне одбране	

		Основна правила рукомета/мини рукомета
СПОРТСКА ГИМНАСТИКА	- одржава стабилну и динамичку равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела - користи елементе гимнастике у свакодневним животним ситуацијама и игри процени сопствене могућности за вежбање у гимнастици	Вежбе на тлу Прескоци и скокови Ниска греда Гимнастички полигон Двовисински разбој
РИТМИКА И ПЛЕС	- изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу - игра народно коло - изведе кретања у различитом ритму - изведе основне кораке плеса из народне традиције других култура	Ритмичка вежба без реквизита Скокови кроз вијачу Народно коло „Моравац“ Народно коло из краја „Ужичко“ Основни кораци друштвених плесова-валцер
ТЕСТИРАЊЕ И МЕРЕЊА	- упореди резултате тестирања са вредностима за свој узраст и сагледа сопствени моторички напредак	Батерија тестова
ТЕОРИЈА	- објасни својим речима сврху и значај вежбања - користи основну терминологију вежбања	Реализује се кроз све наставне теме и садржаје Уводни час Последњи час
Физичке способности;	- примени једноставне комплексе простих и опште припремних вежби - изведе вежбе (разноврсна природна и изведена кретања) и користи их у спорту, рекреацији и различитим животним ситуацијама	Вежбе за развој снаге Вежбе за развој покретљивости Вежбе за развој аеробне издржљивости Вежбе за развој брзине Вежбе за развој координације
Физичка и здравствена култура;	- наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље - разликује здраве и нездраве начине исхране - направи недељни јеловник уравнотежене исхране уз помоћ наставника. - примењује здравствено-хигијенске	- наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље - разликује здраве и нездраве начине исхране - направи недељни јеловник уравнотежене исхране уз помоћ наставника.

	мере пре, у току и након вежбања - препозна врсту повреде - правилно реагује у случају повреде чува животну средину током вежбања	- примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања - препозна врсту повреде - правилно реагује у случају повреде чува животну средину током вежбања
Ученици ослобођени од практичног дела наставе	- наведе основна правила гимнастике, атлетике, рукомета - дефинише основна здравствено-хигијенска правила вежбања - презентује и анализира информације о физичком вежбању, здрављу, спорту, историји спорта - учествује у организацији спортске недеље и школских такмичења	- суђење, вођење статистике, региструје резултат - прати ниво ативности ученика на часу или такмичењима - припрема репортажу са спортских догађаја - буде ђак репортер на спортској недељи

Корелација са другим предметима: биологија, музичка култура, географија, ликовна култура, информатика, математика, српски језик.

Назив предмета **ВЕРСКА НАСТАВА**

Циљ Циљ учења програма *верске наставе* је упознавање ученика са основним елементима религија и култура старог света; развијање свести о Богу као личности која се открива човеку и упознавање са појмовима Светог Предања и Светог Писма; упознавање са смислом и разлозима због којих је Бог створио свет; упознавање са старозаветним личностима и њихово повезивање са Христом; упућивање на чињеницу да се кроз заповести Божије остварује заједница између Бога и људи;

Разред пети

Годишњи фонд часова 36 часова

ИСХОДИ По завршеном разреду ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
-моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 5. разреда основне школе; •моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном циклусу школовања. •моћи да именује неке политеистичке религије.	УВОД	•Упознавање са садржајем програма и начином рада •Прелиминарна систематизација
	РЕЛИГИЈА И КУЛТУРА	-Религија и култура старог света

•моћи да наведе неке од карактеристика политеистичких религијаи културе старог века •моћи да уочи да се Бог откривао изабраним људима,за разлику од паганских божанстава; •моћи да објасни да је рођење Христово догађај који дели историју на стару и нову еру •моћи да наведе неке од библијских књига, њихове аутореи оквирно време настанка •моћи да разликује Стари и Нови Завет •бити подстакнут да се односи према Библији као светој књизи -моћи да преприча библијску причу о постању и доживи је као дело љубави Божије •моћи да увиди да је Бог поред видљивог света створио и анђеле •моћи да преприча библијску приповест о стварању човека и уочи да је човек сличан Богу јер је слободан •бити подстакнут на развијање осећаја личне одговорности према природи; •моћи да наведе неке од последица првородног греха по човека и читаву створену природу; •моћи да преприча неку од библијских прича до Аврама; •моћи да повеже причу о Нојевој барци са Црквом -бити подстакнут на послушност као израз љубави према Богу -моћи да наведе неке од најважнијих старозаветних личности и догађаја •моћи да уочи везу старозаветних праотаца и патријараха са Христом •моћи да исприча да јеврејски народ прославља Пасху као успомену на излазак из Египта •моћи да извуче моралну поуку из библијских приповести •моћи да препозна старозаветне личности и догађаје у православној иконографији. •моћи да преприча библијски опис давања Десет Божијих заповести Мојсију; •моћи да наведе и протумачи на основном нивоу Десет Божјих заповести; •моћи да разуме да Је од односа према Заповестима зависила и припадност Божијем народу; -бити подстакнут да примени вредности Декалога у свом свакодневном животу -моћи да препозна на слици Ковчег Завета и Скинију и да у једној реченици каже шта је мана •моћи да именује најважније личности јеврејског народа у Обећаној земљи •моћи да уочи да је Светиња над светињама посебно место Божијег присуства •знати да је цар Давид испевао Псалме у славу Божију •моћи да наведе неке од старозаветних пророка •моћи да уочи да су старозаветни пророци најављивали долазак Месије	СТАРОГ СВЕТА	•Човекова жеђ за Богом и вечним животом •Митови и легенде
	ОТКРИВЕЊЕ-СВЕТ БИБЛИЈЕ	•Божије Откровење •Свето Писмо (настанак, подела)
	СТВАРАЊЕ СВЕТА И ЧОВЕКА	•Шестоднев •Стварање човека по“ икони и подобију“ •Прародитељски грех •Човек изван рајског врта (Каин и Авељ, Ноје, Вавилонска кула)
	СТАРОЗАВЕТНА ИСТОРИЈА СПАСЕЊА	•Аврам и Божији позив •Исак и његови синови •Праведни Јосиф •Мојсије •Пасха
	ЗАКОН БОЖИЈИ	•Добијање Божијих заповести на гори Синају •Садржај Десет Божјих заповести •Смисао Декалога као припреме за Христа
	МЕСИЈАНСКА НАДА	•Насељавање Обећане земље (Исус Навин, Самсон...) •Цар Давид •Соломон и јерусалимски храм •Псалми Давидови •Старозаветни пророци •Месијанска нада

•увидети значај покајања и молитве као „жртве угодне Богу“ на основу одељака поучних и пророчких књига		
--	--	--

Садржаји-наставне теме	Активности наставника	Активности ученика	Методе наставе и учења	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:
------------------------	-----------------------	--------------------	------------------------	---

УВОД	припрема потребан материјал представља садржаје садржаје поставља циљеве рада	слуша пита разговара пева црта	-метода усменог излагања -метода разговора	-моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 5. разреда основне школе; •моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса о браћеног у претходном циклусу школовања.
РЕЛИГИЈА И КУЛТУРА СТАРОГ СВЕТА	припрема потребан материјал планира садржаје поставља циљеве рада -упућује на размишљање и запажање -повезује теме са Историјом -упознаје ученике са библијским и Историјским текстовима; - приказивање филмова, фотографија у функцији упознавања са темом	слуша пита разговара размишља и закључује препознаје и повезује верска и историјска знања истражује и открива такмичи се	метода усменог излагања метода разговора -дискусије -текст метода -мини истраживања -метода демонстрације	моћи да именује неке политеистичке религије. •моћи да наведе неке од карактеристика политеистичких религијаи културе старог века
ОТКРИВЕЊЕ-СВЕТ БИБЛИЈЕ	припрема потребан материјал планира садржаје поставља циљеве рада упућује на истраживање и откривање -покреће дискусију и иницијативу -упућује на размишљање и запажање -повезује теме са Историјом	слуша пита разговара размишља и закључује истражује и открива пева такмичи се	метода усменог излагања метода разговора -дискусије -текст метода -мини истраживања	•моћи да уочи да се Бог откривао изабраним људима,за разлику од паганских божанстава; •моћи да објасни да је рођење Христово догађај који дели историју на стару и нову еру •моћи да наведе неке од библијских књига, њихове аутореи оквирно време настанка •моћи да разликује Стари и Нови Завет •бити подстакнут да се односи према Библији као светој књизи

СТВАРАЊЕ СВЕТА И ЧОВЕКА	припрема потребан материјал планира садржаје поставља циљеве рада -покреће дискусију и иницијативу -упућује на размишљање и запажање -упознаје ученике са богословским смислом догађаја из Старог завета -упознаје ученике са библијским текстовима - приказивање икона, филмова, фотографија или разгледање храма у функцији упознавања са старозаветним догађајима	-слуша пита разговара изражава своја искуства и мишљења размишља и закључује истражује и открива пева црта	метода усменог излагања метода разговора -дискусије -текст метода -мини истраживања -пројекат -метода демонстрације	-моћи да преприча библијску причу о постању и доживи је као дело љубави Божије •моћи да увиди да је Бог поред видљивог света створио и анђеле •моћи да преприча библијску приповест о стварању човека и уочи да је човек сличан Богу јер је слободан •бити подстакнут на развијање осећаја личне одговорности према природи; •моћи да наведе неке од последица првородног греха по човека и читаву створену природу; •моћи да преприча неку од библијских прича до Аврама; •моћи да повеже причу о Нојевој барци са Црквом -бити подстакнут на послушност као израз љубави према Богу
СТАРОЗАВЕТНА ИСТОРИЈА СПАСЕЊА	припрема потребан материјал планира садржаје поставља циљеве рада -покреће дискусију и иницијативу -упућује на размишљање и запажање -упознаје ученике са богословским смислом догађаја из Старог завета -повезује теме са Историјом -упознаје ученике са библијским и историјским текстовима; - приказивање икона, филмова, фотографија или разгледање храма у функцији упознавања са Старим заветом;	-слуша пита разговара изражава своја искуства и мишљења размишља и закључује препознаје и повезује верска и историјска знања истражује и открива такмичи се	метода усменог излагања метода разговора -дискусије радионице, -текст метода -мини истраживања -пројекат -метода демонстрације	-моћи да наведе неке од најважнијих старозаветних личности и догађаја •моћи да уочи везу старозаветних праотаца и патријараха саХристом •моћи да исприча да јеврејски народ прославља Пасху као успомену на излазак из Египта •моћи да извуче моралну поуку из библијских приповести •моћи да препозна старозаветне личности и догађаје у православној иконографији.

ЗАКОН БОЖИЈИ	припрема потребан материјал планира садржаје поставља циљеве рада -покреће дискусију и иницијативу -упућује на размишљање и запажање -упознаје ученике са богословским смислом Десет заповести -повезује теме са Историјом -упознаје ученике са библијским и историјским текстовима; - приказивање икона, филмова, фотографија или разгледање храма у функцији упознавања са Заповестима;	-слуша пита разговара изражава своје мишљење размишља и закључује истражује и открива пева црта такмичи се	метода усменог излагања метода разговора -дискусије радионице, -текст метода -мини истраживања -пројекат	-моћи да преприча библијски опис давања Десет Божијих заповести Мојсију; •моћи да наведе и протумачи на основном нивоу Десет Божјих заповести; •моћи да разуме да Је од односа према Заповестима зависила и припадност Божијем народу; -бити подстакнут да примени вредности Декалога у свом свакодневном животу
МЕСИЈАНСКА НАДА	припрема потребан материјал планира садржаје поставља циљеве рада -покреће дискусију и иницијативу -упућује на размишљање и запажање -упућује на истраживање и откривање -упознаје ученике са богословским смислом догађаја из Старог завета -повезује теме са Историјом -упознаје ученике са библијским и историјским текстовима; - приказивање икона, филмова, фотографија или разгледање храма у функцији упознавања са старозаветним догађајима и личностима.	слуша пита разговара размишља и закључује истражује и открива такмичи се предлаже активности и остварује их	метода усменог излагања метода разговора -дискусије радионице, -текст метода -мини истраживања	-моћи да препозна на слици Ковчег Завета и Скинију и да у једној реченици каже шта је мана •моћи да именује најважније личности јеврејског народа у Обећаној земљи •моћи да уочи да је Светиња над светињама посебно место Божијег присуства •знати да је цар Давид испевао Псалме у славу Божију •моћи да наведе неке од старозаветних пророка •моћи да уочи да су старозаветни пророци најављивали долазак Месије •увидети значај покајања и молитве као „жртве угодне Богу“ на основу одељака поучних и пророчких књига

Начин остваривања програма – методе и технике рада:

- Катихизација, као литургијска делатност, заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика;

- Кроз теоријску и практичну наставу, вероучитељ настоји да се учење и искуство Цркве усвоје и спроведу у живот кроз слободно истраживање и откривање библијских тема са акцентом на Стари Завет;
- Методску окосницу предмета чине активности које подстичу ученике на истраживачки и проблемски приступ темама.
- Сагласно природи предмета, његовом циљу и задацима наставе, ученици се не оцењују класичним оценама нити пореде, а задатак наставника је да да подстицај сваком ученику.

Садржаји програма	Начин остваривања програма (верска настава)
УВОД	-упознавање ученика са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада
РЕЛИГИЈА И КУЛТУРА СТАРОГ СВЕТА	-упућивање на библијске и друге изворе сазнања о овој теми -подстицање ученика на разговор и постављање питања
ОТКРИВЕЊЕ-СВЕТ БИБЛИЈЕ	-упућивање на библијске и друге теолошке изворе сазнања -подстицање ученика на разговор и постављање питања
СТВАРАЊЕ СВЕТА И ЧОВЕКА	-упућивање на библијске и друге теолошке изворе сазнања -подстицање ученика на разговор, постављање питања, размишљање и истраживање
СТАРОЗАВЕТНА ИСТОРИЈА СПАСЕЊА	-упућивање на библијске и друге теолошке и историјске изворе сазнања -подстицање ученика на разговор, постављање питања, размишљање и практичну примену знања -повезивање са историјским чињеницама и упућивање на историјске изворе као и поређење
ЗАКОН БОЖИЈИ	-упућивање на библијске и друге теолошке изворе сазнања -подстицање на примену стечених знања и делатну веру
МЕСИЈАНСКА НАДА	-упућивање на библијске и друге теолошке изворе сазнања -подстицање на примену стечених знања и делатну веру -приближавање појма Цркве као простора за остваривање своје личности кроз заједницу са Богом и ближњима

НАЧИНИ ПРОВЕРЕ ЗНАЊА

Из изборног предмета верска настава ученик се оцењује описно на основу остварености циљева, постигнућа и ангажовања. Закључна оцена може бити: истиче се, добар и задовољава.

Критеријуми за оцењивање су редовност у похађању наставе, заинтересованост и активно укључивање у процес наставе. Праћење ће се остваривати систематским посматрањем тј. процењивањем реакције ученика, провером знања и испитивањем ставова.

Наставни предмет: ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Циљ и задаци

Општи циљ предмета је оспособљавање ученика за активно учешће у животу школе и локалне заједнице, проширивање знања о демократији, њеним принципима и вредностима кроз практично деловање.

Задаци:

- подстицање и оспособљавање за активно учешће у животу школе развијањем вештина за унапређивање услова школског живота кроз праксу;
- упознавање школских правила и процедура
- разумевање функционисања органа управљања школе и стручних тела;
- упознавање права и одговорности свих актера на нивоу школе;
- развијање комуникацијских вештина неопходних за сарадничко понашање, аргументовање ставова и изражавање мишљења;
- обучавање техникама групног рада;
- развијање способности критичког просуђивања и одговорног одлучивања и деловања.

Редни број наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ	БРОЈ ЧАСОВА
1.	Упознавање основних елемената програма	6
2.	Сагледавање услова школског живота	4
3.	Избор проблема на коме ће се радити	1
4.	Сакупљање података о изабраном проблему	8
5.	Активизам и партиципација-План акције	12
6.	Јавна презентација плана акције	1
7.	Осврт на научено -евалуација	4
УКУПНО		36

Трајање	Наставна област	Начини остваривања	Врста активности
6	1. Упознавање основних елемената програма	- радионичарска - симулацијска - интерактивна - игровна	- разговарају - дискутују - изводе закључке
4	2. Сагледавање услова школског живота	- радионичарска - интерактивна - истраживачка - тимска - мале групе - игра улога	- разговарају - износе сопствене идеје и мишљење - читају штампане изворе - симулирају
1	3. Избор проблема на коме ће се радити	- радионичарска - групна - тимска	- разговарају - пишу - изводе закључке - бирају
8	4. Сакупљање података о изабраном проблему	- радионичарска - тиски рад - истраживачка - групни - интерактивна - симулативна	- истражују - прикупљају податке - интервјуишу - фотографишу - пишу - дискутују - анализирају - изводе закључке
12	5. Активизам и партиципација-План акције	- радионичарска - интерактивна - игровна - тимски рад - кооперативни рад - " мозгалица" - групна дискусија	- разговарају - илуструју - класификују податкле - дискутују - пишу - размењују мишљења - бирају - трагају за заједничким ставовима и доносе закључке
1	6. Јавна презентација плана акције	- симулативна - самосталан рад	- презентују - одговарају на питања - бране своје ставове - изводе закључке
4	7. Осврт на научено -евалуација	- интерактивна - демонстративна - игровна	- разговарају - процењују - закључују

Наставни предмет: Руски језик

Наставник: Јелена Медих

Основни циљеви основног образовања и васпитања јесу:

- 1) обезбеђивање добробити и подршка целовитом развоју ученика;
- 2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за целовити развој ученика, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;
- 3) свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;
- 4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;
- 5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;
- 6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;
- 7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;
- 8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
- 9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење и међупредметних компетенција у складу са развојем савремене науке и технологије;
- 10) развој свести о себи, стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;
- 11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;
- 12) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;
- 13) развијање позитивних људских вредности;
- 14) развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;
- 15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрастне равноправности, толеранције и уважавање различитости;

- 16) развијање личног и националног идентитета, , поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;
- 17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања упредвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;

ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА

Циљ учења *руског језика* у основном образовању заснива се на потребама ученика које се остварују овладавањем комуникативних вештина и развијањем способности и метода учења страног језика.

Циљ наставе страног језика у основном образовању стога јесте: развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивног односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији, стицање свести и сазнања о функционисању страног и матерњег језика. Током основног образовања, ученик треба да усвоји основна знања из страног језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима из других земаља, усвоји норме вербалне и невербалне комуникације у складу са специфичностима језика који учи, као и да настави, на вишем нивоу образовања и самостално, учење истог или другог страног језика.

Предметни исходи	Стандарди	Компетенције Опште међупредмет не компетенције	Назив теме/ садржај		Начини и поступци остваривања програма (Дидактичко - методичко упутство)	Начин провере остварености исхода

- разуме краће текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе; - поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи једноставна језичка средства; - постави и одговори на једноставнија питања личне природе; - у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима; - разуме једноставније изразе који се односе на количину нечега; - пита и каже колико нечега има/нема, користећи једноставна језичка средства;	ДСТ.1.1.2. Разуме значење најфреквентнијих речи, фраза и других основних лексичких елемената у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа. ДСТ.1.1.3. Разуме и прати једноставна упутства и обавештења која се односе на познате ситуације, а исказана су спорим темпом и разговетно. ДСТ.1.1.4. Разуме споро и разговетно артикулисана јасно контекстуализована питања која се односе на непосредне личне потребе и интересовања, породицу, блиско окружење. ДСТ.1.1.5. Разуме основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прати, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро. ДСТ.3.3.1. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у различитим аспектима свакодневног живота.	- Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама - Комуникација	Привет. Россия! Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање краћих, једноставнијих текстова који се односе на дате комуникативне ситуације (дијалози, наративни текстови, формулари и сл.); реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање комуникације; усмено и писано давање информација о себи и тражење и давање информација о другима (СМС, имејл, формулари, чланске карте, опис фотографије и сл.). Садржаји Привет! Меня зовут Мария. Как тебя зовут? Я - Ирина. Можно просто Ира. Мне 12 лет. Здравствуйте, Иван Владимирович. Добрый день, ребята! Как дела? Сколько тебе лет? Я из России,	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графика, ППТ Увођење ученика у главне појмове. Читање, писање, увежбавање правилног изговора и ритма руске речи кроз песме и брзалице. Демонстративно – експериментална: уџбеник Клетов, радна свеска, ЦД, компјутер, пројектор, табла, Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду: анализа слика	<i>Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова Домаћи задатак</i>
--	---	---	--	---	--

			из Москвы. Ты откуда? Я живу в Воронеже. Я живу в городе Ниш. На какой улице ты живёшь?			
--	--	--	--	--	--	--

разуме једноставнији опис особа, биљака, животиња, предмета, појава или места; - упореди и опише карактеристике живих бића, предмета, појава и места, користећи једноставнија језичка средства;	ДСТ.1.1.6. Препознаје лична и друга имена, као и најуобичајеније интернационализме, разуме фреквентне речи и изразе. ДСТ.1.1.7. Разуме кратке и једноставне поруке у белешкама, електронским порукама (мејл, СМС). ДСТ.1.1.8. Разуме најједноставна упутства, уколико укључују и визуелне елементе. ДСТ.1.1.9. Разуме општи смисао и главне информације у најједноставнијим врстама текстова (натписи, огласи, вести, кратки извештаји, сервисне информације, временске прогнозе, брошуре, проспекти, рекламе, стрипови), уколико су праћени илустративним елементима и препознатљивим начином графичког обликовања.	Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама Естетичка компетенција Дигитална компетенција Комуникација	Кафе „Планета“) Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих описа живих бића, предмета, појава и места и њиховог поређења; усмено и писано описивање/ поређење живих бића, предмета, појава и места; израда и презентација пројеката (постера, стрипова, ППТ- а, кратких аудио/видео записа, радио емисија и слично). Садржаји Кто мальчик в чёрных джинсах и белой рубашке? Что надела Маша? Она надела зелёную юбку и зелёную футболку. Она высокая и стройная. У неё голубые глаза и длинные светлые волосы. Какие у тебя глаза? Какой у тебя рост? Какого цвета у тебя футболка? Посмотрите, я надел сегодня новые джинсы! Мой брат умный, но не очень трудолюбивый. На	Припремање наставника за часове, водећи рачунао особеностима одељења. Користити разноврсне технике/ методе и облике рада Обезбеђивање корелације са сродним предметима: српски језик, ликовна култура, биологија Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде панорама, кратких записа, кратких излагања Коришћење е-уџбеника, едмодо платформе и др. Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације	Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова Домаћи задатак Писана провера вежба 10. мин
--	--	--	--	---	---

			улице Князя Михаила есть книжные магазины. В центре нашего города большой торговый центр.			
--	--	--	--	--	--	--

разуме једноставније предлоге и одговори на њих; - упуту једноставан предлог; - пружи одговарајући изговор или одговарајуће оправдање - разуме и реагује на свакодневне изразе у вези са непосредним и конкретним потребама, осетима и осећањима; - изрази, основне потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима; - разуме жеље планове и намере и реагује на њих; - размени једноставне исказе у вези са својим и туђим жељама, плановима и намерама;	ДСТ.1.1.10. Чита наглас (изражајно) кратке и једноставне текстове (показујући да прати њихов општи смисао). ДСТ.1.1.11. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи најједноставнија језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, зиазхввиањљаивваањљаа, , давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника. ДСТ.1.1.12. Саопштава саговорнику основне информације о себи и најближем окружењу (породица, кућни љубимци, место становања, школа, хоби). ДСТ.1.1.13. Најједноставнијим језичким средствима тражи од саговорника одређени предмет.	Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама а Естетичка компетенција ; Дигитална компетенција Комуникација	Школа №3 Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих текстова који садрже предлоге; усмено и писано преговарање и договарање око предлога и учешћа у заједничкој активности; писање позивнице за прославу/журку или имејла/СМС-а којим се уговара заједничка активност; прихватање/ одбијање предлога, усмено или писано, уз поштовање основних норми учтивости и давање одговарајућег оправдања/изговора. Садржаји Давай играть в футбол/баскетбол! Поиграем вместе? Пусть Витя играет в футбол. Приглашаю тебя ко мне на день рождения/ вечеринку. Приходи ко мне на вечеринку! Ты сможешь прийти ко мне на день рождения завтра в семь? Вечеринка у	Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења и предзнањима ученика Користити разноврсне технике/методе и облике рада Обезбеђивање корелације са сродним предметима: српски језик, физичко васпитање, верска настава и грађанско васпитање. Осмишљавање додатног материјала Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура, илустрација, шеме-мапе ума из уџбеника, табеле, ППТ, видео записи и др. Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија... Коришћење е-уџбеника и едмодо платформе Израђује	Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Самоевалуација на крају месеца и током појединих часова Домаћи задатак Писана провера- вежба контролни задатак у децембру
--	---	--	---	---	---

			меня дома/в кафе. Спасибо за приглашение.		помогла наставна средства: панное, карте, шеме, лозе...	
--	--	--	---	--	---	--

- разуме, тражи и даје једноставнија обавештења о хронолошком времену и метеоролошким приликама у ширем комуникативном контексту; - опише дневни/недељни распоред активности; - опише метеоролошке прилике и климатске услове у својој земљи и једној од земаља циљне културе једноставним језичким средствима;	ДСТ.1.1.6. Препознаје лична и друга имена, као и најуобичајеније интернационализме, разуме фреквентне речи и изразе. ДСТ.1.1.7. Разуме кратке и једноставне поруке у белешкама, електронским порукама (мејл, СМС). ДСТ.1.1.8. Разуме најједноставна упутства, уколико укључују и визуелне елементе. ДСТ.1.1.9. Разуме општи смисао и главне информације у најједноставнијим врстама текстова (натписи, огласи, вести, кратки извештаји, сервисне информације, временске прогнозе, брошуре, проспекти, рекламе, стрипови), уколико су праћени илустративним елементима и препознатљивим начином графичког обликовања.	Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама Естетичка компетенција; Дигитална компетенција Комуникација	Семья Ирины Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих исказа којима се тражи/ нуди помоћ, услуга, обавештење или се изражава жеља, извињење, захвалност; усмено и писано тражење и давање обавештења, упућивање молбе за помоћ/услугу и реаговање на њу, изражавање жеља, извињења и захвалности. Садржаји Тебе помоћ? Нет, спасибо. Да, пожалуйста. Что тебе нужно? Тебе нужна ручка? Ты хочешь апельсин? Передай, пожалуйста, соль. Конечно, вот она. Спасибо огромное. Не за что. Ничего. Дай мне, пожалуйста, ручку. Можно? Конечно, пожалуйста, вот она. К сож алению, ручка мне нужна. Извини(те),	Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења и предзнањима ученика Користити разноврсне технике/методе и облике рада Обезбеђивање корелације са сродним предметима: српски језик, верска настава, музичка култура. Коришћење разноврсних техника сумирања градива: ленте времена, мапе ума, табеле Проверавање знања граматичких појмова, кроз испитивање писмено и усмено Коришћење е уџбеника и едмодо платформе, квиза.	Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика, сумирање постигнућа усменог ангажовања крајем децембра Самоевалуација на крају месеца и током појединих часова Домаћи задатак Писана провера писмености у марту
--	--	---	--	---	--

			можно вопрос? Заповедни начин. Садашње време глагола хотеть . Предикатив можно . Интонација упитних исказа.			
--	--	--	--	--	--	--

разуме и следи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота (правила игре, рецепт за припремање неког јела и сл.) са визуелном подршком без ње; - да једноставна упутства (нпр. може да опише како се нешто користи/прави, напише рецепт и сл.) - разуме једноставнија питања и одговори на њих; - разуме обавештења о простору и величинама; - опише специфичније просторне односе и величине једноставним, везаним исказима	ДСТ.1.1.6. Препознаје лична и друга имена, као и најуобичајеније интернационализме, разуме фреквентне речи и изразе. ДСТ.1.1.7. Разуме кратке и једноставне поруке у белешкама, електронским порукама (мејл, СМС). ДСТ.1.1.8. Разуме најједноставна упутства, уколико укључују и визуелне елементе. ДСТ.1.1.9. Разуме општи смисао и главне информације у најједноставнијим врстама текстова (натписи, огласи, вести, кратки извештаји, сервисне информације, временске прогнозе, брошуре, проспекти, рекламе, стрипови), уколико су праћени илустративним елементима и препознатљивим начином графичког обликовања.	Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама Естетичка компетенција Дигитална компетенција Комуникација	Свободное время Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се описују и честитају празници, рођендани и значајни догађаји; описивање празника, рођендана и значајних догађаја; реаговање на упућену честитку у усменом и писаном облику; упућивање пригодних честитки у усменом и писаном облику; израда и презентација пројеката у вези са прославом празника, рођендана и значајних догађаја. Садржаји Поздравляю тебя с днём рождения! Желаю всего самого лучшего! С Новым годом! С Рождеством С Днём Учителя! С Восьмым марта! Счастливы! Желаю тебе/вам всего хорошего: здоровья, счастья, успеха. Тебе/вам тоже всего хорошего. Поздравляю с успехом! С приездом! Добро пожаловать!	Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења и предзнањима ученика Користити разноврсне технике/методе и облике рада Обезбеђивање корелације са сродним предметима: српски језик, верска настава, историја, географија. Коришћење разноврсних техника сумирања градива: ленте времена, мапе ума, табеле Проверавање знања граматичких појмова, кроз испитивање писмено и усмено Коришћење е-уџбеника и е-модова платформе, квиза,	Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Самоевалуација на крају месеца и током појединих часова Домаћи задатак Писана провера-15 минута
--	---	--	---	---	---

- разуме честитку и одговори на њу; - упути пригодну честитку; - разуме и, примењујући једноставнија језичка средства, опише начин прославе рођендана, празника и важних догађаја; - разуме и формулише једноставније исказе којима се тражи мишљење, изражава слагање/неслагање; - разуме једноставнија питања и одговори на њих; - разуме обавештења о простору и величинама; - опише специфичније просторне односе и величине једноставним, везаним исказима	ДСТ.1.1.6. Препознаје лична и друга имена, као и најуобичајеније интернационализме, разуме фреквентне речи и изразе. ДСТ.1.1.7. Разуме кратке и једноставне поруке у белешкама, електронским порукама (мејл, СМС). ДСТ.1.1.8. Разуме најједноставна упутства, уколико укључују и визуелне елементе. ДСТ.1.1.9. Разуме општи смисао и главне информације у најједноставнијим врстама текстова (натписи, огласи, вести, кратки извештаји, сервисне информације, временске прогнозе, брошуре, проспекти, рекламе, стрипови), уколико су праћени илустративним елементима и препознатљивим начином графичког обликовања. ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне носиоце значења у кратким саопштењима.	Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама Естетичка компетенција; Дигитална компетенција Комуникација	Добро пожаловать в Москву! Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање описа и размењивање исказа у вези са сталним, уобичајеним и тренутним догађајима/активности ма и способностима; усмено и писано описивање сталних, уобичајених и тренутних догађаја/активности и способности (разговор уживо или путем телефона, разгледница, СМС порука, имејл и сл.). Садржаји Я живу на втором этаже. Ты живёшь в одноэтажном или многоэтажном доме. У меня брат и сестра. Они не ходят в школу. Что ты делаешь по воскресеньям? Во сколько ты ложишься спать вечером? У него в комнате беспорядок. Они сейчас завтракают. Что ты обычно ешь на завтрак? Обычно я в школу я езжу на автобусе. Каждый день я хожу на тренировки	Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења и предзнањима ученика Користити разноврсне технике/методе и облике рада Обезбеђивање корелације са сродним предметима: српски језик, верска настава, историја, географија. Коришћење разноврсних техника сумирања градива: ленте времена, мапе ума, табеле Проверавање знања граматичких појмова, кроз испитивање писмено и усмено Коришћење е-уџбеника и е-модова платформе, квиза.	Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Сајмаонеавкари лаујауци месеца и током појединих часова Домаћи задатак Писана провера-писмени задатак почетком маја
--	--	---	--	---	---

			по баскетболу.			
--	--	--	----------------	--	--	--

- разуме једноставније текстове у којима се описују сталне, уобичајене и тренутне радње и способности; - размени информације које се односе на дату комуникативну ситуацију; - опише сталне, уобичајене и тренутне догађаје/активност и и способности користећи неколико везаних исказа;						
--	--	--	--	--	--	--

- разуме краће текстове у којима се описују догађаји и способности у прошлости; - размени информације у вези са догађајима и способностима у прошлости; - опише у неколико краћих, везаних исказа догађај у прошлости; - опише неки историјски догађај, историјску личност и сл.; - разуме и реагује на једноставније исказе који се односе на описивање интересовања, хобија и изражавање допадања и недопадања; - опише своја и туђа интересовања и хобије и изрази допадање и недопадање уз једноставно образложење;	ДСТ.1.1.6. Препознаје лична и друга имена, као и најуобичајеније интернационализме, разуме фреквентне речи и изразе. ДСТ.1.1.7. Разуме кратке и једноставне поруке у белешкама, електронским порукама (мејл, СМС). ДСТ.1.1.8. Разуме најједноставна упутства, уколико укључују и визуелне елементе. ДСТ.1.1.9. Разуме општи смисао и главне информације у најједноставнијим врстама текстова (натписи, огласи, вести, кратки извештаји, сервисне информације, временске прогнозе, брошуре, проспекти, рекламе, стрипови), уколико су праћени илустративним елементима и препознатљивим начином графичког обликовања. ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне носиоце значења у кратким саопштењима.	Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама Естетичка компетенција; Дигитална компетенција Комуникација	Празници Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање описа и усмено и писано размењивање исказа у вези са догађајима/активностима и способностима у прошлости; усмено и писано описивање догађаја/активности и способности у прошлости; израда и презентација пројеката о историјским догађајима, личностима и сл. Садржаји Где ты был в прошлую среду в пять часов? Я был дома. Ты смотрела вчера фильм? Во сколько начался фильм? Я не смотрел телевизор вчера. Как ты провёл свои летние каникулы? Ты ездил к бабушке? По телевизору показывали мой любимый сериал. В пять лет я умел плавать. Прошло време фреквентних повратних и неповратних глагола. Прилози за време:	Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења и предзнањима ученика Користити разноврсне технике/методе и облике рада- Обезбеђивање корелације са сродним предметима: српски језик, верска настава, историја, географија, музичка култура . Коришћење разноврсних техника сумирања градива: ленте времена, мапе ума, табеле Проверавање знања граматичких појмова, кроз испитивање писмено и усмено Коришћење е уџбеника и едмодо платформе, квиза.	Прегледање свески Самоевалуација и евалуација Провера
--	--	---	---	---	--

			вчера, сегодня, утром, вечером, ночью ... Глаголи кретања (прошло време): иди/ ходить,			
--	--	--	---	--	--	--

Неки од препоручених начина прилагођавања програма наставе и учења ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем

Наставни предмет: МУЗИКОМ КРОЗ ЖИВОТ

Циљ учења слободне наставне активности Музиком кроз живот је да ученик развија стваралачко и креативно мишљење кроз практичан рад, мотивацију, интелектуални, социјални, емоционални и морални развој, свест о сопственом здрављу, опажање, осетљивост за естетику, радозналост и самопоуздање како би био оспособљен за креативно решавање проблема и имао одговоран однос према очувању уметничког наслеђа и културе свога и других народа.

Разред Пети

Годишњи фонд 36

ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ИСХОДИ На крају програма ученик ће бити у стању да:	ТЕМЕ и кључни појмови садржаја програма
Компетенција за целоживотно учење Естетичка компетенција Решавање проблема Комуникација Сарадња Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Одговорно учешће у демократском друштву Предузимљивост и оријентација ка предузетништву Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини	– примењује динамичко нијансирање при извођењу музичких дела; – препознаје елементе динамике у свакодневном животу; – анализира врсте такта и ритам у уметничким делима; – препознаје боју тона у складу са садржајем композиције; – изводи композиције домаћих и страних аутора самостално и у групи, користећи глас, покрет и инструменте; – изводи двогласне и трогласне композиције домаћих и страних аутора; – исказе своја осећања у току извођења музике; – примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању; – учествује у манифестацијама;	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ Проширивање знања о музичким елементима. Изражајна својства динамике. Врста, карактер и примена темпа. Тон: боја и текстура Ритам: дводелни, троделни, четвороделни и мешовити. Повезивање звука и ритма. Примена динамике, темпа и ритма у свакодневном животу Проширивање искуства ученика у коришћењу различитих музичких средстава за рад у процесу музичког изражавања и обликовања; Индивидуално и групно певање. Двоглас. Троглас. Индивидуално и групно свирање.

	– користи различите технике телесних перкусија самостално и у групи; – примењује технике правилног дисања у свакодневном животу; – препознаје говор тела, свој и своје околине; – контролише покрете користећи концентрацију; – сарађује са члановима групе којој припада, поштујући различитости; – процени сопствене могућности у примени телесних перкусија; – самостално осмишљава и импровизује покрете за ритмичке аранжмане; – контролише сопствене покрете у циљу боље координације; – својим речима објасни значај телесних перкусија на у сваком смислу;	ТЕЛО КАО МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТ Синхронизација различитих менталних и физичких капацитета. Координација различитих менталних и физичких капацитета Правилно дисање. Концентрација. Говор тела. Јачање одређених делова тела. Рефлекс. Пажња. Брзина реаговања на различите захтеве из окружења. Развој свесности о нашем телу, контроли покрета и јачању мишића, као и бољој координацији и балансу. Стимулација и активација организма на психомоторном и когнитивном нивоу. Истраживање унутрашњег ритма и звука свога тела. Body percussion.
	– критички анализира своје и туђе извођење; – истражи и објасни шта је музичка критика и која је њена улога; – објасни и примени различите технике критичког мишљења; – самостално поставља питања везана за дату тему; – аргументовано искаже утисак о слушаним делима; – вербализује свој доживљај музике; – искаже свој доживљај музике кроз друге уметности. – критички просуђује утицај музике на здравље ; – разуме и користи интеркултурални дијалог	КРИТИЧКО МИШЉЕЊЕ КРОЗ МУЗИКУ Технике критичког мишљења. Дрво проблема. Дебата. Шест шешира. Мозгалица. Трибине. Вештине критичког мишљења: комуникација, сарадња, препознавање проблема, решавање проблема. Вештина постављања питања: меморијска, транслацијска, интерпретацијска, аналитичка, синтетичка, евалуацијска. Обликовање оригиналног мишљења. Музичка критика. Анализа композиције Развијање способности и интересовања за целоживотно образовање.

	– примењује различите врсте писмености (језичке, медијске, културне, научне...); – разуме концепт инклузије и осетљив је према различитостима; – самостално анализира музичка дела, користећи научене технике критичког мишљења;	
--	--	--

Наставни предмет: ВЕЖБАЊЕМ ДО ЗДРАВЉА

Циљ учења слободне наставне активности Вежбањем до здравља је да ученик овлада знањима, развије вештине и формира ставове и вредности од значаја за одговоран однос према сопственом здрављу, физичком вежбању и здравим животним навикама.

Разред Пети
Годишњи фонд 36 часова

ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ИСХОДИ На крају програма ученик ће бити у стању да:	ТЕМЕ и кључни појмови садржаја
– Компетенција за целоживотно учење – Комуникација – Рад са подацима и информацијама – Дигитална компетенција – Решавање проблема	– дефинише појам здравља, разликује физичко, ментално и социјално здравље и образлаже утицај вежбања на здравље; – упореди специфичности вежбања у спорту и ван спорта; – разликује правилно од неправилног вежбања и планира сопствене физичке активности у складу са	ВЕЖБАЊЕ, ЗДРАВЉЕ И ЖИВОТНА СРЕДИНА Појам и врсте здравља, начини његовог праћења и чувања. Утицај вежбања на здравље, раст и развој. Људско тело и вежбање – кости, зглобови, мишићи.

– Сарадња – Одговоран однос према здрављу – Одговоран однос према околини – Одговорно учешће у демократском друштву	потребама, могућностима и интересовањима; – има увид у сопствене разлоге вежбања и истрајава у вежбању; – препозна ситуације у којима не сме да вежба; – препозна утицај различитих вежбања на физички изглед и здравље; – повеже позитиван и негативан утицај вежбања на имунитет; – поштује еколошка правила у средини где вежба; – правилно поступа у пружању прве помоћи при повредама у вежбању; – критички вреднује идеале физичког изгледа који се намећу као и начине за њихово достизање; – користи поуздане изворе информација о утицају исхране и вежбања на здравље и физички изглед; – разликује добро од лошег држања тела и коригује сопствено држање тела; – препозна ризике гојазности и мршавости; – наведе принципе правилне исхране и примењује их у свом свакодневном животу; – критички се односи према рекламираним производима животних намирница; – аргументовано дискутује о физичким активностима и начину исхране и ризицима неодговарајућих дијета; – доведе у везу вежбање са правима детета; – аргументује значај вежбања после болести и неких повреда; – поштује потребе и могућности различитих учесника у вежбању и наведе примере равноправности и неравноправности у спорту; – преферира физичке активности на свежем ваздуху са другом децом у односу на седење код куће за	Специфичности вежбања у и ван спорта. Правилно и неправилно вежбање. Мотивација за вежбање и фактори који утичу на одустајање. Када не треба вежбати. Вежбање и имунитет. Значај вежбања на чистом ваздуху. Вежбање и очување животне средине. Повреде при вежбању и прва помоћ. ИСХРАНА И ВЕЖБАЊЕ Исхрана као извор енергије. Карактеристике основних животних намирница важних за вежбање. Гојазност и мршавост – ризици и компликације. Како и где се информишемо о здравом начину исхране. Производи који се рекламирају, а треба их избегавати. Различите врсте дијета и њихови позитивни и негативни ефекти. Правилна исхрана пре и после вежбања. ВЕЖБАЊЕ И ФИЗИЧКИ ИЗГЛЕД Идеал физичког изгледа некад и сад. Правилно држање тела и физички изглед. Претерана употреба дигиталних технологија и последице на здравље и физички изглед. Утицај вежбања и здравих начина живота на физички изглед. У ВЕЖБАЊУ ЈЕДНАКИ Остваривање права детета на раст, развој, здравље, игру и дружење кроз вежбање прилагођено могућностима и потребама.
--	--	---

	компјутером.	Доступност опреме и простора за вежбање. Родна (не)равноправност у вежбању и спорту. Вежбање после болести и повреда. Значај вежбања за особе са сметњама у развоју и инвалидитетом и спортови прилагођени њиховим могућностима.
--	--------------	---

ЧАС ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ

Садржаји	Трајање	Начин и поступак наставника	Активности ученика
Упознавање ученика са Правилником о понашању у школи. Школски календар и распоред часова	1	-информисање -успостављање правила -иницирање изградње заједничких стандарда у понашању	-разговор -размена информација
Наша права и обавезе	1	- разговор -информисање -размена мишљења	-разговор -размена информација
Наша одељењска правила	2	-разговор -успостављање правила - иницирање изградње заједничких стандарда у понашању	-разговор -предлагање и образлагање правила - израда плаката на тему „Наша одељењска правила“
Насиље, врсте и нивои насиља	1	-разговор -информисање -размена мишљења - организовање радионице -презентовање материјала добијеног од Тима за заштиту ученика од	-разговор -израда панона -израда плаката „Стоп насиљу“ -учешће у радионици

		насиља, злостављања и занемаривања	
Упознавање ученика са деловањем и члановима Тима за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања - Упознавање ученика са корацима и процедурама у случајевима насиља Избор ученика представника одељења за сарадњу са Тимом за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања	1	-презентовање материјала добијеног од Тима за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања -информисање -разговор -утврђивање критеријума за избор ученика	-разговор -избор ученика
Васпитавање за одржавање личне хигијене; орална хигијена	1	-разговор -информисање -истицање значаја здравих стилова живота	-разговор -размена информација
Исхрана, правилност и редовност	1	-разговор -презентације -истицање значаја здравих стилова живота	-разговор -размена информација
Прве оцене. Упознавање ученика са критеријумима оцењивања	1	разговор	размена информација
Спорт – све његове предности	1	-разговор -истицање значаја здравих стилова живота	-разговор -размена информација
Информисање ученика са Правилником о награђивању и похваљивању и са Правилником о васпитно-дисциплинској одговорности	1	-информисање и презентовање правилника	-разговор -предлози за награђивање на нивоу одељењских заједница
Видео надзор у школи и његова	1	-информисање	-информисање

функција, особе задужене за видео надзор		-разговор -објашњавање	-разговор -предлози за повећање безбедности у школи
Анализа успеха и владања на крају првог тромесечја	1	-анализирање -разговор -отварање питања успеха и дисциплине у одељењу	-разговор -предлози за побољшање успеха и дисциплине
Упознати ученике сарадним временом библиотеке, директора, педагога, психолога... и делокругом њиховог рада.	1	-информисање -разговор -објашњавање	-ученици се упознају радним временом и разговарају о делокругу њиховог рада
Дискриминација и механизми заштите	1	-информисање -разговор -размена мишљења	-разговор -размена информација
Утицај информатичке технологије на здравље школске деце. Компјутерска зависност	1	-разговор -размена мишљења -отварање питања о последицама компјутерске зависности -истицање значаја здравих стилова живота	-разговор -предлози за друге – здравије активности занимљиве за децу
Дан толеранције	1	-разговор -размена информација -организовање радионица	-активно учешће у разговору -изношење мишљења -учешће у радионицама
Солидарност. Осећања која нас покрећу на поступке солидарности	1	-разговор -размена мишљења	-разговор -анализа осећања

Препознавање потреба и жеља – спречавање конфликта	1	-разговор -радионица	-разговор -учешће у радионици
Радна атмосфера у одељењу	1	-разговор	-активно учешће у разговору -предлози за побољшање радне атмосфере
Нова година у школи	1	-разговор -изношење предлога за квиз, приредбу	-активно учешће у реализацији -разговор
Значај примарне селекције отпада	1	-разговор -размена информација -предавање - развијање свести о значају очувања животне средине и простора у ком се живи и ради -заједничко учешће у акцији чишћења са ученицима и селекцији отпада	-формирање свести о значају очувања животне средине -учешће у акцији чишћења -активно учешће -истицање добрих примера коришћења отпада, значај рециклаже
Појам одрживог развоја	1	-едукативни филмови, чланци - анализирање - разговор	-разговор - изношење сопствених ставова
Анализа успеха и владања у првом полугодишту	1	- анализирање - разговор - отварање питања успеха и дисциплине	- активно учествовање у анализирању и разговору о постигнутом успеху - предлози за побољшање

Раст и развој; хумани односи међу половима	1	-разговор -размена информација	-активно учешће у разговору -изношење мишљења
Естетско уређење школског простора.	1	-разговор -размена информација -развијање свести о значају очувања животне средине и естетских критеријума	-формирање свести о значају очувања животне средине и развијању естетских критеријума -давање предлога за естетско уређење -активно учешће у естетском уређењу учионица и других школских просторија
Проблеми понашања вршњака	1	-разговор -решавање проблема	-разговор -учествовање у решавању проблема
Пубертет	1	-разговор -размена информација -предавање	-разговор -истицање промена, активно учешће
Значај породице. Утицај породице на психосоцијални развој	1	-предавање -разговор -укључивање стручних лица	-активно учешће у предавању
Култура становања и одевања	1	-разговор -размена информација	-активно учешће у разговору -изношење мишљења
Учешће у обележавању Дана школе	1	-предузимање заједничких активности	-преузимање одређених улога и задатака
Припреме за екскурзију	1	-информисање	-разговор

		-разговор -успостављање правила понашања на екскурзији -заједничко вредновање (након реализације екскурзије)	-размена информација -вредновање
Анализа успеха и владања на крају трећег тромесечја	1	-анализирање -разговор	-активно учешће у анализирању -предлози за побољшање
Утисци са екскурзије	1	-разговор	-разговор -вредновање
У граду је лепа изложба	1	-заједничка посета	-заједничка посета
Какав смо успех постигли	1	-разговор -анализирање	-изношење мишљења -дружење.

Одељењски старешина рализује овај план узимајући у обзир специфичности одељења. То значи да се неки од предвиђених садржаја, према потреби, може реализовати кроз неколико часова, о чему се води евиденција у дневнику васпитно-образовног рада.